

Aalborg Stiftsbog 2018

Aalborg Stiftsbog 2018

Udgivet af Aalborg Stifts landemode

Aalborg Stiftsbog 2018
61. årgang
Udgivet af Aalborg Stifts Landemode

Redaktionsudvalg:

Biskop Henning Toft Bro
Domprovst Niels Christian Kobbelaar
Provst Thomas Reinholdt Rasmussen (redaktør)
Sognepræst Niels Christian Scheel Lassen (redaktør)

Layout og tryk:

Vestergaards Bogtrykkeri

ISSN: 0107-5055 (trykt)
ISSN: 2246-6258 (online)

Ved henvendelse til redaktionen vil alle copyrightspørgsmål blive behandlet efter gældende regler.

Forsidebillede:

Ordination ved juletid.
Foto: Christian Roar Pedersen.

Bagsidebillede:

Alterbillede fra Frederikshavn Kirke.
Det er udført af skagensmaleren Michael Ancher. Motivet er:
Den opstandne Kristus mødes med disciplene ved Geneseret Sø (Johs. 21,15-17).
Foto: Niels Clemmensen

Indholdsfortegnelse

Forord.....	7
Landemodeprædiken af provst Winnie Nørholm Rischel.....	8
Landemodeberetning af biskop Henning Toft Bro.....	12
Folkekirken bor i så mange hjerter af formand for Folketingets Kirkeudvalg Karen J. Klint.....	22
Kirke for demensramte af organist Christine Toft Kristensen og sognepræst, tegnsprogstolk og kommunikationskonsulent Mette Gautier.....	28
Ateisme af sognepræst Niels Christian Scheel Lassen og provst Thomas Reinholdt Rasmussen	34
Kristendom mellem fornuft og frisind - kirkens legitimitet i det 21. århundrede af trosredaktør i DR, vært for P1 programmet Tidsånd Christoffer Emil Bruun	42
Budolfi Provsti	50
Aalborg Vestre Provsti.....	54
Aalborg Østre Provsti.....	58
Aalborg Nordre Provsti.....	62
Brønderslev Provsti	66
Frederikshavn Provsti.....	70
Hjørring Nordre Provsti.....	74
Hjørring Sønder Provsti.....	78
Hadsund Provsti.....	82
Jammerbugt Provsti.....	86
Rebild Provsti	90
Sydthy Provsti.....	94
Thisted Provsti.....	98
Morsø Provsti.....	102

Forord

Årets stiftsårbog kommer som folkekirken vidt omkring. For det er jo således, at folkekirken snart er den eneste institution i landet, der når ud til alle egne og alle mennesker. Folkekirken er stadig repræsenteret overalt. Derfor spænder folkekirkens virke bredt, hvilket også stiftsbogens artikler afspejler. Kirkeordfører for socialdemokratiet og formand for folketingets kirkeudvalg Karen Klint redegør for folkekirken set fra sin stol, og for de ændringer og forbedringer, hun synes er påkrævede for at føre folkekirken ind i fremtiden. Og et af folkekirkens nye område er at virke blandt demente. Organist Christine Toft Kristensen, og sognepræst Mette Gautier skriver om hvordan man kan være kirke blandt demensramte og de demensramte er netop, som de skriver, ramt på det relationelle, der er kirkens og kristendommens kerne: forholdet mellem mennesker og forholdet til Gud.

Dette forhold udfolder Christoffer Emil Brun, vært på P1, i sin artikel om kristendom mellem fornuft og frisind. I en tid, hvor frisind og åndsfrihed har trange kår, er det godt at få forholdet ridset op. Christoffer Emil Bro tager udgangspunkt i aktuelle Henrik Pontoppidans Lykke-Per, som netop er en skildring af forholdet mellem fornuft og frisind.

Denne artikel leder over i et essay om ateisme. Problemet er, at når den kristne ser sig i et spejl, kan man tro, at man står og kigger på en ateist, for den kristne har ingen ydre tegn eller signaler, der fortæller om den kristne tro. Det er et af kristendommens særkender, at den ikke har disse udtryk. Derfor er det også nødvendigt at skildre forholdet mellem kristendom og ateisme.

Stiftsbogen rundes af med fortællinger fra Stiftets 14 provstiet. Her kan man tydeligt for syn for sagt for, at folkekirken spænder vidt, er vidt forgrenet og har et væld af udtryk og aktiviteter. Det er glædeligt.

Og udover disse mange indlæg rummer bogen også provst Winnie Rischels prædiken fra landemodestjensdagen og biskop Henning Toft Bros landemodestjensberetning. God fornøjelse med bogen, og lad den virke som glæde og inspiration i vores fælles arbejde.

*Niels Christian Scheel Lassen
Sognepræst
Redaktør af Aalborg Stiftsårbog*

*Thomas Reinholdt Rasmussen
Provst*

Landemodeprædiken

Af Provst Winnie Nørholm Rischel

*Landemode 2018, 18. s. e. trin. II
Budolfi*

*Salmer:
413 – 18 – 292 – 367 – 11*

*Tekster:
Sl 121; 1.Joh 4,12-16a; Joh 15,1-11*

Prædiken:

Der er forbindelser, der er tilknytninger, som man ikke kan afkoble. Men man kan selvfølgelig godt lege med tanken om at gøre det. Kort efter at vi havde skiftet embede første gang, fandt jeg en aften en seddel på mit skrivebord, skrevet med den næstældstes håndskrift. Der stod: "Når vintræet flytter, tager grenene med, selvom de ikke vil". Jeg har gemt den seddel.

Vi er ikke noget uden hinanden. Selvom tilknytningen kan have en pris, og det kan være nødvendigt at gøre opmærksom på, at man til tider underkaster sig vilkår, man er uenig i. Vi er ikke noget uden Gud. Og han er måske heller ikke rigtig noget uden os? I hvert fald bliver det vældig abstrakt at tænke Gud uden mennesker. Vi kender ham ikke udenom en relation, en tilknytning til mennesker. Enhver fortælling om ham er også en fortælling om os.

Evangelisten Johannes er altid rimeligt radikal i det. Hans billede af vintræet og grenene er det også. Skulle man koge det ned til en enkelt sætning, kunne det være denne: "Jeg har mit sted i dig". Det radikale består i gensidigheden, i at sæt-

ningen kan siges af såvel Jesus som menigheden: "Jeg har mit sted i dig".

Alle har brug for et sted, en hjemlighed i livet, et forhold, hvor man kan hvile og vokse, og hvor man også kan protestere over sine vilkår uden at bringe sig i fare.

Konfirmandsæsonen er kun en måned gammel, og vi arbejder stadig på at understøtte konfirmandernes oplevelse af hjemlighed – i kirken, i Jesus-fortællingen, i troen. En onsdag morgen havde jeg 18 konfirmander med i Sindal Bykirke. Vi stod i våbenhuset og måtte ikke gå længere. Kun til dørrinnet. Der skulle vi standse, tie stille og nøjes med at kigge. Og så svare på spørgsmålet: Hvad er det første, vi ser, når vi står i døren? Så stod vi dér, og tavsheden bredte sig, og der var da nok en enkelt eller to, der syntes, at det var noget mærkeligt noget – men på den anden side set – hvad kan man forvente i selskab med en præst... Hvad er det første, vi ser? Bum, bum. Så var der én, der pludselig udbrød: "Det er jo et Jesus-kram".

På alteret i Bykirken står et gyldent krucifiks af Erik Heide. I forhold til rummet i øvrigt er det ret lille, men det er en magnet for øjet. I figuren løber korsfæstelsen og velsignelsen sammen i et.

"Må vi gå ind nu"? "Først når I har kigget op". Over døren mellem våbenhus og skib står ordene fra salme 121: "Herren bevare din udgang og din indgang". Så gik vi ind.

Måske med en spirende bevidsthed om det, som er: En relation på forhånd. En organisk sammenhæng mellem os og Gud. "Jeg har mit sted i

Alterparti fra Sindal
By kirke.
Krucifiks af Erik Heide
og vægudsmykning af
Elof Risebye.
Foto Niels Clemmensen.

dig”. Vi er hjemme. Evangelisten Johannes skriver så ofte om det, som er. På det dybe plan, og med en enkelthed, der gør, at vi er tilbøjelige til at suse henover det. Johannes tvinger os ned i tempo. Det er godt for os. Stands op ved den indre sammenhæng: Faderen, Sønnen, Ånden, os. Den sammenhæng er vores hjemsted i verden. Der ligger en stor nåde og et overskud af velsignelse i, at vi – de faldne – er knyttet til Faderen, Sønnen, Ånden som grene på en vinstok. At vingårdsmanden har gang i et trimnings- og beskæringsprojekt, der tillader os at være med. Den fuldkomne forbinder sig med de ufuldkomne. Det er en kærlighedsgerning. Frugten og høsten er stor.

Og så gik vi – de 18 konfirmander og deres præst – helt op i koret, tæt på krucifikset, og dér

er der et lille billede på væggen. Der er også mange store billeder, hele koret er dækket af freskoer, men i et lille felt, under et vindue – man skulle måske tro, at det bare var sådan et felt, der skulle fyldes ud, for hvad skulle kunstneren ellers stille op med det – dér i det lille felt under vinduet er der et stiliseret træ, nærmest en vinstok. Den svulmer faktisk af liv og frugt, når man ser efter. Vi bemærkede selvfølgelig de store billeder, scener fra Jesu liv: Bebudelse og dåb, fiskedræt og helbredelser, korsfæstelse og den tomme grav. Der er engle, der trutter i trompeter, der er ikke sparet på noget. ”Men hvor er vi?” Det var spørgsmålet. ”Hvor er vi i alle disse store billeder, scener, begivenheder”? Vi har ikke svaret endnu, de 18 og deres præst. Men det kommer nok. Der

er lang tid til maj. En dag får vi rigtigt øje på den stiliserede vinstok, med de absurd mange klaser, der har grønne kerner, ladet med liv. Dér er vi. En dag åbner vi øjnene og ser det rigtigt. Men indtil da: Det enkle, som også er den dybeste erkendelse, er let at overse, øjet skøjter forbi, skøjter sig måske ind i en afstand, som ikke er der: Dér ser jeg Jesu liv, stort malet på væggene, og her står jeg, og hvad har vi to med hinanden at gøre? Dér er du, og her er jeg, og en fremmedhed kan godt liste sig ind i mellemrummet. En indbildt afkoblingsmulighed.

Indbildt, fordi grenene ikke kan levet adskilt fra stammen. Hvad er der udenfor Gud? Ren abstraktion.

Kærligheden binder. Og ligesom der går tid, inden vi får øje på det lille billede, selvom det er det, der leverer hele sammenhængen, sådan går der også tid, inden vi indser, at kærligheden binder på en befriende måde. Indtil da kan vi godt have brug for at protestere over bindingen og vilkårene og alt det, vi ikke selv har valgt. Det tager den tid, det tager, for en gren at sætte frugt. Og det kræver vingårdsmandens pasning og pleje, som ikke kun er well-ness og blød frotté på huden. Vækst er både at vokse fra og vokse til. Det er udgang og indgang, afsked og ankomst i nye tilstande og nye former, og vi pangler noget med det undervejs. Selvom dét nok er småting i forhold til hvad vingårdsmanden har at se til med os...

*Sindal Gl kirke.
Foto: Niels Clemmensen.*

”Jeg har mit sted i dig” er en befriende begrænsning. Begrænsning fordi jeg ikke kan flagre frit, selvom jeg i visse situationer kunne have lyst til det. Befriende, fordi fri flagren er opløsning og intethed. Og tankespind, for der kan jo ikke være intet, når himlen og jorden er fuld af Guds herlighed.

Vi er givet en plads i Guds herlighed. Der har vi et sted. Det må kaldes nåde over nåde, at så stor en livskilde forsyner os. Selvom der er meget arbejde forbundet med at have os. Og her i herligheden hænger vi som klaser. Brokker os lidt over vilkårene – enten hænger de andre for langt fra eller for tæt på, de fylder eller de tager ikke plads nok op, og måske hænger de også helt

forkert – der er meget, der kan holde os beskæftiget. Det underfulde er, at ufuldkommenheden tåles.

Det gør den, for livskraften og kilden og viljen til at vi skal bære frugt er bare større. Og sammenhængen er dyb og enkel, og ikke særligt prangende i det store billede, men når vi er klar, får vi øje på den, og så springer der små gnister af glæde, de springer fra drue til drue, fra klase til klase, og det allermest vigtige og det, vi så nemt overser, går op for os: Vi har vores sted i Gud og i hinanden.

Amen.

*Prædikestol fra omkring
1600 i Sindal gl. kirke.
Foto: Niels Clemmensen.*

Landemodeberetning 2018

Af biskop Henning Toft Bro

Strukturdebat

Fra midten af 1940'erne var Martin A. Hansen en af de mest hyldede forfattere i Danmark. Det var han på baggrund af hovedværker som, Lykkelige Kristofer, novellesamlingerne Tornebusken og Agerhønen og ikke mindst romanen, Løgneren.

Men efter en lang periode præget af voldsom inspiration ebbede forfatterskabets fiktionsdel ud for derefter helt at høre op.

Derfor blev mødet med Sven Havsteen-Mikkelsen et vendepunkt for ham. Sammen skabte de et af danmarkshistoriens største værker, Orm og Tyr, der vil stå mejslet i dansk litteraturhistorie for altid.

I et brev fra 5. juni 1948 skriver Martin A. Hansen til Havsteen-Mikkelsen:

Kunne du tænke dig sammen med mig at gøre en bog om den danske landsbykirke?... en fortælling om en stadig levende bygning, kirken, landsbykirken opfattet billedligt som en stor vækst, et vældigt træ i vores folkekultur....

Vestervig kirke
Foto: Niels Clemmensen.

I Orm og Tyr skildres den centrale historiske begivenhed i værket, nemlig kristningen i Norden, der skete som en bevægelse gennem det enkelte menneske til et nyt fællesskab, og fra kapitlet: Klerk og jærtegn hedder det:opstandelsestanken bliver frem for nogen anden kristen tanke et gær i folkekristendommen....

I forordet til Orm og Tyr fortæller Martin A. Hansen om hvorledes forstanden tager til hos ham som femtenårig. En dag spørger han sin mormor, der sidder og læser:

- (Mormor) forstår du, hvad du læser? Hun sad og mumlede og læste salmer, som hun egentlig ikke behøvede bog til, for hun kunne dem udenad...

- Jeg tror, jeg forstår det, sagde hun.

- Kan du så forklare mig det? Spurgte jeg.

- Det er jeg ræd for, jeg ikke kan, sagde hun.

- Forstår man noget, så kan man også forklare det! Sagde den ny udprungne forstand.

- Jo, min dreng, sagde hun, jeg ved kun, at når jeg læser, så drejer den hellige ånd det for mig, så jeg forstår det...

Skriften, Bibelen er i sig selv døde bogstaver, men med Helligåndens mellemkomst bliver de døde bogstaver levende. Levende til liv. Levende til fortolkning. Levende og livgivende.

Sådan forholder det sig også med vore kirker.

I sig selv er de døde sten, og med Helligåndens mellemkomst bliver, om ikke stenene, men det liv der leves i kirkerummet både levende og livgivende. Den sande kirke er ikke de døde sten. Men os levende mennesker, der samles om evangeliet om Jesus Kristus. Derfor kan Grundtvig også synge:

*Tympanon ved
Tømmerby kirke.*

”Vi er Guds hus og kirke nu, bygget af levende stene.”

Dermed er det sagt, at kirken er andet og mere end bygningen. Kirken er os. Det er os levende mennesker, der udgør kirken. Og vi dyrker vores tro sammen i vore kirker.

Det har vi gjort i mere end 1000 år. Det vil vi også gøre i fremtiden.

Kirkebygninger er strøet med mild hånd ud over landskabet. Også i Aalborg stift. De ligger ofte på egnens højeste sted. Med udsigt fra og indkig til kirken.

Landsbyerne voksede sig store omkring kirkerne. Kirkerne samlede folk.

Gennem de seneste årtier er mange flyttet fra landet og ind mod byerne. Det er en bevægelse vi ser over hele kloden. Og altså også hos os i Aalborg stift.

Det giver os mange udfordringer som kirke. Udfordringer som vi bliver nødt til at forholde os til.

Disse udfordringer har Strukturudvalget i Aalborg stift arbejdet med i fire år, og det arbejde resulterer nu i et idekatalog.

I kataloget kan man finde inspiration til at arbejde med den kirkelige struktur, som hele tiden er under forandring.

Når man forandrer, skal man være varsom med ikke at ødelægge det, der fungerer. Samtidig skal vi også være opmærksomme på, at de sogne der vokser i disse år, forsat kan være kirke på de vilkår de er i.

Sagt på en anden måde: i de kommende år bliver vi nødt til at flytte præsteressourcer til de områder der er i vækst.

I denne proces, skal vi hele tiden have os for øje, at der skabes bæredygtige og attraktive præsteembeder, så vi også i fremtiden kan få kommende præster til at søge embeder i Aalborg stift.

Mit håb er, at I alle vil sætte temaet: ”Fremtidens kirke i Aalborg stift.” på dagsordenen til menighedsrådsmøder, men også arrangerer sogneaftener med dette tema, så sognebørnene i vid udstrækning kan være med til at præge debatten om, hvordan I kan være kirke hos jer i et samfund under stadig forandring.

Arbejds miljø og trivsel

Som mange af jer vil huske udsendte jeg sidste år et brev til præster, menighedsråd, ansatte og frivillige i Aalborg stift.

Brevet var et opråb til at sætte arbejdsmiljøet og trivsel ved vore kirker på dagsordenen.

Opråbet havde sin baggrund i en rapport udarbejdet af Oxford Research for Kirkeministeriet.

I rapporten fremgik, at præster i Folkekirken oplever mobning i langt højere grad end på det øvrige arbejdsmarked.

Lad det være sagt, så det er umisforståeligt: Mobning er ikke acceptabelt. Det skal stoppes. Det skal forebygges.

Mobningen foregår mellem præster, mellem præster og menighedsråd og mellem præster og ansatte.

I rapporten fra Oxford Research fremgik det, at 41% af landets præster har været vidende til mobning i et eller andet omfang. Ligeledes fremgår det, at 25% selv har været udsat for mobning.

I hvert enkelt provsti er der nedsat et arbejdsmiljøudvalg og i stiftet er der nedsat et arbejdsmiljøgruppe med undertegnede som formand. I både udvalg og gruppe arbejder vi med arbejdsmiljøet og trivsel for præster.

Det er mit og det er provsternes opgave sammen med arbejdsmiljøgrupperne, arbejdsmiljøudvalget og arbejdsmiljørepræsentanterne i provstierne at stå i spidsen for, at vi kan vende udviklingen. Men det er vigtigt, at vi alle tager opgaven på os, så vi kommer dette uvæsen til livs, og får genskabt arbejdsglæden hos alle der arbejder i Folkekirken i Aalborg stift.

*Biskoppen aflægger
beretning.
Foto: Christian Roar
Pedersen.*

Et dårligt arbejdsmiljø og deraf dårlig trivsel på arbejdspladsen fører ofte til konflikter.

Konflikter er uundgåelige, de skal italesættes og skal håndteres, så de kan blive løst hurtigst muligt.

I den forbindelse vil jeg gøre et lille hop tilbage i tiden.

I begyndelsen af 90'erne var jeg ansat i DR i Holstebro i et par år.

På en tidspunkt skulle jeg dække en konflikt der var opstået i et sogn på Ringkøbingegnen. Jeg husker ikke konfliktens stridspunkter.

Jeg begyndte at researche på historien og ringede rundt til nogle af dem, der havde part i konflikten. Lige meget hvem jeg talte med, var der lukket land. Eller skulle jeg sige: Lukkede munde? Der var ikke en eneste der ville udtale sig om

konflikten, og der blev aldrig noget ud af den historie.

Nu ved jeg godt, at det kan være vanskelig at tale om en konflikt, da det kan være meget smertefuldt, også fordi nogle føler, de har svigtet og andre der er så involveret, at de ikke kan tale om det. Ligeledes er vi mange, der bestrider embeder i Folkekirken, som betyder, at vi hverken kan eller må udtale os i personsager. Det har jeg det i øvrigt godt med, for det er med til at beskytte de personer der er involveret i en konflikt.

Når jeg bringer emnet på bane, er det for at opfordre os alle til at indføre en ny kultur i Aalborg stift.

Når en konflikt er brudt ud i lys lue, forsøger vi med alle de muligheder vi har, at få løst konflikten. Men tænk om vi alle ville arbejde på skabe

Landemodegudstjeneste.

Foto: Christian Roar Pedersen.

en kultur, en fortrolighedskultur, hvor vi gør opmærksom på, at der er en mulig konflikt på vej. Det kan være i personalegruppen, eller mellem menighedsråd og ansatte eller mellem menighedsråd og præst.

Når jeg gerne vil, om vi i fællesskab kunne indføre denne nye kultur, hænger det sammen med at al erfaring, desværre også min, viser, at en konflikt der er brudt ud, sjældent står til at løse, fordi der er sagt og gjort så mange ting og ja, skrevet så mange hadefulde mails, at det nærmer sig det umulige, at få arbejdsglæden og trivslen på ret køl igen.

Derfor vil jeg opfordre alle til, hvis man spotter en konflikt på vej, at man retter kontakt til provsten eller undertegnede, så vi så hurtigt som muligt kan komme i dialog med konfliktens parter.

Nogle vil måske synes, det er grænseoverskridende, andre vil synes, det er flovt at man ikke selv har kunnet løse problemet. Omvendt synes jeg, at det netop er at vise rettidig omhu, og jeg er overbevist om, at hvis vi vil gå denne vej, hvis vi kan spotte en konflikt inden den løber løbsk, ja så, kan vi i fællesskab være med til at skabe et bedre arbejdsmiljø og bedre trivsel på vore arbejdspladser. Til gavn og glæde for menighedsråd, præster, ansatte og frivillige, og ikke mindst en større glæde ved at forkynde det evangelium vi er sat i verden for at udbrede.

Kirken og civilsamfundet

I disse år mærker vi en stor interesse for og åbenhed mod Folkekirken.

Det udmønter sig bl.a. i stiftets skole-kirke samarbejde, interessen for gymnasiepræsterne, "Hvad er meningen"-projektet som er et samarbejde mellem Folkekirken, gymnasier og Aalborg Universitet. Det kan nævnes, at når projekt "Hvad er meningen" er løbet af stablen til november har ca. 3.300 gymnasieelever deltaget i projektet. Lige nu arbejder vi med at få etableret et samarbejde

med Center for Ungdomsforskning på Aalborg universitet. Det gør vi for at afsøge muligheden for at få forskere til at arbejde med de mange initiativer vi har gang i med børn og unge. Sorggrupper har mange kommuners bevågenhed, da de disse grupper ofte ledes af en præst med stor erfaring i sjælesorg. Ligeledes er der flere steder etableret samarbejde mellem Folkekirken og kommuner på demens-området. Her er dette ofte præster, der stiller sig til rådighed for pårørende til demente. Folkekirkens Familiestøtte er mange steder i tæt samarbejde med kommunerne omkring de mennesker, som vi hjælper. Det vokser lige så stille hele tiden, og mange kommuner er meget taknemlige for den opgave Folkekirkens Familiestøtte løfter. Diakonien er i det hele taget blev et område, som Folkekirken, ikke bare i Aalborg stift, men på landsplan, har stor fokus på.

Diakoni har været et væsentlig del af kirkens selvforståelse siden urkirken, og jeg er meget taknemlig for, at vi her i stiftet arbejder målrettet med dette område.

Det fik jeg et godt indtryk af, da jeg i foråret sammen med provsterne var på besøg hos de borgmestrene i Region nord.

Det var meget berigende og inspirerende møder. Et emne der blev berørt alle på alle møderne var diakoni, eller som det hedder på kommunalt sprog, det sociale arbejde.

I Folkekirken taler vi om sognebørn. Kommunerne taler om borgere. I næsten alle tilfælde er det de samme mennesker vi taler om. Kommunerne er til stede med det de kan og skal overfor borgerne. Folkekirken er til stede med det vi kan og skal over for samme gruppe.

Flere steder har kommune og kirke allerede gang i forskellige samarbejder. Demensområdet er nævnt. Nævnes skal også præster der stiller sig til rådighed som undervisere for personalet inden for sundhedssektoren.

*Procession ved landemodegudstjenesten.
Foto: Christian Roar Pedersen.*

Flere borgmestre talte også om vigtigheden af, at Folkekirkens værdier bliver italesat i en tid, hvor mange famler efter værdigrundlag i deres tilværelse. Ord som, ligeværd, fællesskab, omsorg og diakoni gik som en rød tråd gennem flere af debatterne.

For mig handler det om, at vi som kirke stiller os til rådighed, når vi bliver spurgt om et samarbejde. Vi skal gå i dialog og vise åbenhed og være kirke, hvor vi har mulighed for det og med de mange forskellige kompetencer vi har til rådighed.

Man kan også sige det med Frans af Assis ord: vi skal prædike evangeliet hvor vi kan, om nødvendigt med ord.

Projekt Ny Præst

Gennem de seneste år har FUV, Præsternes efteruddannelse, arbejdet med netop at evaluere nye præsters efteruddannelse.

Det har ført til projekt "Ny Præst" som er blevet søsat her i sensommeren.

Kort fortalt går det ud på at en nyansat præst i de første 18 - 20 måneder af sin ansættelse skal igennem et introduktionsforløb som er et formaliseret og koordineret samarbejde med forskellige aktører, som har ansvaret for at modtage, vejlede og videreuddanne en ny præst.

Ny Præst skal være med til at sikre, at den nye præst får en god modtagelse og ikke mindst trives i alt det nye en præst står i i sit første embede.

Alle stifter har nu ansat en uddannelseskonsulent. Hos os har vi ansat sognepræst i Sulsted, Ane Stoltze Katborg i en kvote på 50% i en periode på tre år.

Uddannelseskonsulentens opgave er blandt andet at koordinere de forskellige interesser. Det vil i første omgang sige den nye præst, menighedsrådet, mentorer, provsten og i et vist omfang biskoppen. Andre aktører er tillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter i provstierne.

Stiftets uddannelseskonsulent er i samarbejde med FUV ansvarlig for præstens obligatoriske efteruddannelse og koordinerer endvidere den faglige vejledning, som præsten modtager fra kollegapræster og mentorer.

Når jeg nævner det her i årets landemodeberetning hænger det sammen med, at præsten i de første par år i embedet, skønmæssigt er optaget af sin efteruddannelse på op mod 20% af sin arbejdstid.

Det stiller store krav til præsten først og fremmest. Det stiller også krav til de præster i provstiet, der skal afløse den nye præst, og det stiller ikke mindst krav til både menighedsråd og menighed. Alle skal have en forståelse for den nye præsts situation og alle skal vi være med til at støtte op om ikke bare den nye præst, men alle præster, så de oplever, at den menighed, der har kaldet en præst, naturligvis også står ved sit ansvar for at hjælpe og støtte og opmuntre.

Visionsmøde med stiftsudvalg

I Aalborg stift har vi ikke færre end 12 stiftsudvalg. Det er det største antal stiftsudvalg noget stift har. Nu synes jeg ikke antallet i sig selv er vigtigt, men antallet vidner om det rige kirkeliv der findes i Aalborg stift.

Mandag den 27. august i år havde vi en visonsaften i Folkekirkens Hus. Alle stiftsudvalg var repræsenteret. Ligeledes deltog et stor antal af Stiftsrådet samt flere fra stiftets personale.

Det var en løfterig og inspirerende aften, hvor de enkelte udvalg berettede om deres arbejde og virke i hverdagen, men også en aften, hvor udvalgene talte om visioner for arbejdet de kommende år.

Stiftsrådet er meget opmærksom på udvalgene, som hver har deres budget at arbejde ud fra. Og holdningen i Stiftsrådet er, at hvis de enkelte udvalg får nye tanker og ideer i et budgetår, imødekommer Stiftsrådet ansøgningerne for på den måde at være med til at understøtte det kirkelige liv i Aalborg stift.

Præstemangeludvalget

Gennem de seneste tre år har jeg siddet i et udvalg under Kirkeministeriet, udvalget med det lidet flatterende navn: Præstemangeludvalget.

Her og nu oplever vi ikke præstemangel. Også i Aalborg stift får vi ansat gode og dygtige teologer og præster, som hver på deres måde er med til at bidrage til at skabe en levende og nærværende folkekirke.

Men alle, også jeg, synes der er for få ansøgere til embederne.

Det har vi i udvalget nu handlet på. Og resultatet er blev, at der nu indføres en såkaldt akademikerparagraf. Det gjorde man også tilbage i 60'erne, da der var mangel på præster.

Kort fortalt går det ud på, at der nu skabes en teologisk efteruddannelse for personer, der allerede har taget en kandidateksamen fra en af de højere læreanstalter i Danmark. De får nu mulighed for at sammensætte et individuelt uddannelsesforløb med en varighed på to år efterfulgt af et halvt år på Pastoralseminariet.

Min holdning er, at kongevejen til et præsteembede i Folkekirken er en teologisk uddannelse,

men vi må bare se i øjnene, at der uddannes for får teologer, nogle af dem der tager en teologisk uddannelse vælger at gå over i andre fag og en del færdiggør den teologisk uddannelse, men gennemfører ikke pastoralseminariet, hvilket er en forudsætning for at søge embede i Folkekirken.

Forsøget med akademikerparagraffen skal løbe i 10 år, hvorefter det skal evalueres og undersøges om forsøget skal fortsætte, eller vi til den tid er i en situation, hvor præstemanglen er ophørt.

Folkekirken og arbejdet med demente

Præsternes efteruddannelse, FUV, starter i 2019 et projekt hvor man vil øge indsatsen for Folkekirkens arbejde med demente.

Der er sket en del inden for demensforskningen de senere år. Kommuner, sundhedsfagligt personale m.fl. har udviklet betydeligt på arbejdet med denne voksende samfundsgruppe.

I Aalborg stift er der flere steder etableret samarbejde mellem kommuner og folkekirken på demensområdet.

Dette arbejde sættes der nu fokus på med et landsdækkende projekt forankret i FUV, men også med forankring i Aalborg stift. Koordinator på projektet er nemlig provst Line Skovgaard Pedersen, Sydthy provsti.

Projektets formål er gennem en toårig periode at efteruddanne og kvalificere præster, organister, kirkemusikere og kirke-kulturmedarbejdere til at lave gudstjenester for demente på plejehjem og lokalcentre. Opgaven er blandt andet få vigtige indsigter om demente i forsøg på at gøre gudstjenesterne mere relevante for denne målgruppe. Det kunne for eksempel ske ved øget brug af musik, sanselige elementer, gentagelser og lign., som tilgodeser dementes behov. Gennem kurser vil interesserede blive inspireret af nyere demensforskning og samtidig kommer til at arbejde med deres egne lokale gudstjenester på lokalcentrene.

Landets tre Kirkemusikskoler, altså også vores i Vestervig, kommer til at spille en væsentlig rolle i projektet, og rektor på Vestervig Kirkemusikskole, Tine Fenger Thomsen, har allerede tilkendegivet, at skolen gerne vil bidrage med deres musiske kompetencer, da musikken, efter min bedste overbevisning, kommer til at spille en væsentlig rolle i projektet.

TAK

Jeg nærmer mig slutningen på dette års landemødeberetning og vil slutte med at rette en stor tak til Stiftsrådet for samarbejde og samvirke i årets løb. Tak til Stiftsrådets formand Ejnar Haugaard Thomsen for en ihærdig indsats og for et godt samarbejde.

Stiftsrådet er en af spydspidserne til det kirkelige arbejde i Aalborg stift, fordi rådet gennem økonomisk støtte til små og store udviklingsprojekter er med til at bane vej for fremtidens kirke.

Tak til Stiftamtmand Torben Sørensen for samarbejde og interesse for det kirkelige liv som det leves her hos os.

Tak til Stiftskontorchef Jørgen Lützau Larsen som gennem alle årene har været mig en stor støtte i både små og store sager. Det kræver udholdenhed, indsigt og stor juridisk indsigt og ekspertise, og det har Jørgen.

Du er en loyal sparringspartner, der gennem årene har opbygget stor indsigt i både kirkeliv og juraens mange spidsfindigheder, som kommer både medarbejdere og stift til gode.

Tak også til alle medarbejdere i stiftsadministrationen som støtter både præster og menighedsråd, men er også min store støtte i en hektisk og spændende og udfordrende hverdag.

Tak til provster, præster, menighedsråd, provstiudvalg, stiftsråd, ansatte og frivillige i Aalborg stift. Det er jer der hver på jeres måde er med til

at skabe en levende og vedkommende kirke i Aalborg stift. Sammen er vi kirke og sammen forsøger vi at navigere i Folkekirken, så vi kan skabe gode rammer og vilkår for evangeliets frie løb i vore menigheder.

Tak til jer alle som igen i år bakker op omkring landemodet. Det er en opbakning der betyder meget for sammenholdet i stiftet, men det er om noget også en opbakning der er med til at skabe arbejdsglæde for mig.

Som jeg sagde i indledningen er vore kirker I sig selv er de døde sten, men med Helligåndens mellemkomst bliver, om ikke stenene, men det liv der leves i kirkerummet både levende og livgivende. Den sande kirke er ikke de døde sten. Men os levende mennesker, der samles om evangeliet og Jesus Kristus. Akkurat som vi synger: "Vi er Guds hus og kirke nu, bygget af levende stene."

Det giver frimodighed at vide, at vi er kirke båret af noget der er større end vi kan forstå.

*Provst Winnie Ritschel.
Foto: Christian Roar
Pedersen.*

Folkekirken bor i så mange hjerter

Af Karen J. Klint S, Formand for Folketingets Kirkudvalg

Jeg er så heldig at bo i et sogn, hvor kirkebygningen ofte er for lille.

Det vil vi i menighedsrådet gerne gøre noget ved. Den beslutning kom vi så ikke så heldigt fra. I hvert fald ikke kommunikationen af den. Vi var nemlig parate til at bygge en ny kirke med flere siddepladser og bedre faciliteter på nuværende kirkes placering. Midt på en kirkegård med Danmarks smukkeste udsigt til skov og fjord. Kirken er kun 111 år, og Nationalmuseets konsulent udtalte allerede før sidste menighedsrådsvalg, at kirken som bygning ikke havde en umistelig kulturel værdi.

Ret kortfattet skrev menighedsrådet i kirkebladet, at vi ville brække kirken ned og bygge en ny på stedet. Det kunne så drøftes på forårets frokostmødet.

En positiv omtale i avisen over baggrunden for beslutningen og de foregående flere års drøftelser opridsede egentligt de forskellige problematikker ret klart. Syntes vi selv. De kommende uger var der faktisk ret stille. Det viste sig at være den berømte stilhed før stormen.

De efterfølgende detaljer skal jeg spare læserne for. I skrivende stund ved ingen, hvordan processen i Bredballe Sogn om bedre vilkår for et aktivt kirke- og sogneliv vil udvikle sig. Langt mindre hvilket slutresultat sogn og menighedsråd vil ende op med.

Så hvorfor begynde mit indlæg med denne fortælling?

Jo, for historien viser, at vores folkekirke ikke kun er består af ”levende stene” som Grundtvig

skrev i en salme få år kirken blev til Folkekirken. Linjer som fortsat er en sandhed, når der tales om matrikelløse studentermenigheder, om arbejdet med minikonfirmander og andre grupper.

Den fysiske bygning består af fysiske sten. Den kan ses med det blotte øje, den er ofte markant i landskabet med sin placering på det højeste sted, hvor den rejser sig over andre bygninger og hvor tårnet strækker sig mod himmelen. Bygningen huskes langt ind i sjælen på mange mennesker. Kirkevante som ikke kirkevante.

Den er et vigtigt og følsomt ”erindringssted” for mange, der er blevet døbt og konfirmeret i kirken, måske endda gift der – og hvorfra flere i familien har fået en højtidelighed ved livets afslutning.

En sådan bygning fyldt med familiehistorie er der stor kærlighed omkring. Ikke nødvendigvis ligefrem proportionalt med, hvor ofte man deltager i det ugentlige kirkeliv. Men som samlingssted for vigtige dele i ens eget liv.

*Fællesgudstjeneste
mellem folkekirken og
metodistkirken
ved underskrivelse
af fælleserklæring.
Foto: Christian Roar
Pedersen.*

Hyppige kirkegængere ser typisk lidt mere nanceret på selve bygningen. Bænkene er just ikke så komfortable, tilgængelighed med et par trappe-trin til altergang begrænser nogen i en for dem meget vigtig del af højmessen. Sognets mange dåbsfamilier står tæt i dåbsværelset, hvor der ikke er plads til at skifte ble på ”guldklumpen”. Og der serveres kun kirkekafe om sommeren, når temperaturen er til noget udendørs.

For mange ikke så kirkevante er en for lille kirkebygning mere en praktisk udfordring: så må præsterne bare lave flere gudstjenester, sætte storskærm op i sognegården til konfirmandgæsterne osv osv.

For andre udgør en for lille kirke en stor hindring for det kirkelige fællesskab. Den bliver en ”kom og gå bygning”, hvor man godt nok er meget tilfreds med præstens prædiken. Men hvor man savner det kirkelige fællesskab både på de almindelige søndage og ved de store højtider i året, i livet, hvor man gerne vil være mange.

Det savn, synes jeg, er en uvurderlig pointe i debatten om nutidens og fremtidens kirkeliv.

For har vi opdelt kirkeliv og sogneliv til noget, der godt nok lidt fortegnet kan beskrives således: Gudstjenesten skal helst overstås på under en time i kirken. Gerne med ro under hele forløbet. Og ledsaget af smukke toner fra orgelet. Det sjove / hyggelige foregår så i Sognegården med kaffe, brød, fællessang, måske et foredrag, en debat og i hvert fald en masse samtaler med andre.

De tilbud henvender sig sjældent til alle i sognet. Men mest til dem, der ikke forstyrres af en ugentlig arbejdstid, der typisk ligger midt på dagen!

De generationer kører hyppigt forbi kirken til og fra job, til og fra indkøb eller når børnene skal bringes og hentes fra sport osv.

For dem er den synlige kirkebygning vigtig. Fjernes den eller erstattes den af en ny bygning, mister de noget af deres egen livshistorie.

Forandringer på og i en kirkebygning mødes således af mindst to modsatrettede ønsker:

- Ingen må røre ved mit fysiske minde
- Bygningen skal kunne rumme det kirkelige fællesskab

Det har fået mig til at tænke over, om vi for meget i Folkekirken er blevet en ”servicekirke”, hvor vi i menighedsrådene har været mere optaget af alt fra babysalmesang, konceptgudstjenester til seniorfællessang og lidt fælles spising et par gange årligt.

Er vi nok opmærksomme på det indholdsmæssige kirkelige fællesskab, eller har fokus på det sociale fællesskab skævvredet kirkelivet?

Jeg synes jo egentligt, at sognelivets fællesskab har en selvstændig funktion. Hverdagen er vigtig, og fællesskaber er vigtige. Det giver sammenhængskraft i lokalmiljøet. Men er det så godt nok, at det tilbud ikke omfatter alle generationer?

Gug kirke.
Foto: Niels Clemmensen.

Ja, sådanne debatter kan der komme ud af en ”bygningssag”. For en kirkebygning er ikke kun en bygning. Den er i sig selv en del af manges livshistorie. Den skal kunne rumme fællesskaber og ikke mest være en kommen-og-gå bygning på søndage.

Kirken skal her i det 2100 århundrede være et rummeligt hus for at være kirke. Ikke nødvendigvis et kulturelt mediecenter, hvor alt kan foregå i samme rum. Der må gerne være liv i sognegård, præstegård, forsamlingshus og missionshus. Men kirkebygningen skal både kunne være rammen for de spredte højtider i medlemmernes liv og for gode og hyppige gudstjenester, hvor fællesskabet kan komme til udtryk og plejes.

Skal folkekirken forblive i de manges hjerter, skal vi i menighedsrådene blive bedre til at finde frem til mange betalende medlemmer, der kun lejlighedsvis benytter kirken. Det er ikke nok at forrette gudstjenester for ”de fromme”. De er vigtige, men måske i mindretal rent medlemsmæssigt? Passer vi ikke godt nok på de mange andre, frygter jeg rent ud sagt for kirkens økonomi. Nok lidt firkantens sat op. Men et godt kirkeliv og velholdt bygninger, der er tilgængelige for hele samfundet kræver altså en god og tryk økonomi. Betalt af medlemmerne selv. Statens bidrag kan kirken ikke overleve på.

Hvad skal vi med kirken?

Godt spørgsmål – har samfundet brug for en folkekirke?

Jeg synes ja, folkekirkens værdier har i høj grad sammenfald med de værdier, vi dagligt kalder de danske værdier: fællesskab, lige adgang og den personlige integritet. Folkekirken har desuden siden sin fødsel været tæt knyttet til demokratiet. Begge dele udspringer af Grundloven, og siden 1903 har alle sogne haft et demokratisk valgt menighedsråd med bred indflydelse.

Ikke noget der ligefrem blev taget hjerteligt imod af præster, biskopper og vækkelsesbevægelser.

For hvad ville der ske, når andre end de opvakte troende fik demokratisk indflydelse på kirken? Den skepsis blev dog hurtigt gjort til skamme.

Folkekirken er et åbent trossamfund, der forpligter sig til hele samfundet, derfor er menighedsrådene utroligt vigtige. Forkyndelsen hviler på præsterne, men menighedsrådet sætter rammerne. Derfor er det vigtigt at menighedsrådene er bredt sammensat og at rådet holder kirken fast på at engagere sig i samfundet. Samfundet har godt af at høre kirkens stemme – det omvendte finder jeg også selv ret vigtigt. Kirken skal afspejle den tid, vi lever i. Det kan den fint gøre uden at fravige det grundvilkår Grundloven har sat i og med, at kirken skal bygge på den evangelisk-lutherske lære.

Kirkens folk må gerne blande sig i den offentlige debat. Kirken taler med mange stemmer, for kirkens ansatte og medlemmer er ikke ensrettede af en ”lovbog” der overtrumfer samfundets regler og andre værdier. Netop det, at kirken taler med mange stemmer, gør folkekirken til en vigtigt institution i samfundet. Ud fra kirkens trosretning / grundvilkår opstår holdninger til samtidens udfordringer. Holdninger om at passe på hinanden. På sin næste, om du vil. Men også at passe på vores klode. I mange af de gamle tekster kan vi læse om fortidens miljømæssige og klimaskabte trængsler. Miljø og klima er derfor en naturlig sag for kirken. Ikke sådan at alle præster m.fl. skal være kyndige ud i alle miljø- og klimaspørgsmål. Men sådan at den forkyndelse og de gode råd, de kommer med, sættes ind i nutidens komplicerede hverdag, hvor mange leder efter en fællesnævner / retning for at tage stilling.

Mange er i dag trosmæssigt søgende efter et ståsted i livet. De sammensætter deres personlige tro med lidt fra hist og pist i det mangfoldige troslandskab de let kommer i kontakt med på nettet. Eller bare lige rundt om hjørnet. Måske skulle folkekirken åbne sig mere og byde dem inden for til for dem vigtige samtaler om at være en god, tolerant og en miljømæssigt bevidst samfundsborger?

Vil det så kalde på andre faggrupper end dem, vi kender i kirken? Muligvis. Men de kan så hentes ind ad hoc, lige som vi i dag henter spændende foredragsholdere ind om til et hav af højskoledage og andre aktiviteter.

Tror det er vigtigt, at kirken fortæller, at de emner, der typisk bliver kaldt for ”politisk korrekthed”, ikke er forbeholdt kendte politikere eller stærke grønne organisationer.

Kirkens stemmer må gerne blande sig i det kor. Det vil kunne give mere menig for mange. Nok også i de generationer, der ellers i nogle år i livet ikke har så megen tid til at dyrke den lokale sognekirke i dens typiske åbningstider.

Er folkekirken fremtidssikret?

Jeg er i tvivl, i alt fald hvis der ikke sker modernisering af dens egen struktur og organisering.

Vil store dele af befolkningen affinde sig med, at staten betaler til vores forkyndelse gennem direkte løntilskud til præster og fuld løn til vores biskopper? Jeg tror det ikke.

Vil der være frivillige nok til landets mange menighedsråd? Jeg tror det ikke.

Har sognet mistet nogen betydning ved befolkningens flytter rundt og ved fraflytningen fra land til by? Ja, det tror jeg.

Kender folk i storbyerne deres sognegrænse? Jeg tror det næppe.

Ser de politiske partier ens på behovet for en ny organisering for Folkekirken? Det ved jeg, vi ikke gør!

Fremtidens befolkningssammensætning med flere og flere borgere, der naturligt tilhører andre trossamfund, eller hellere vil være tilknyttet et Livssynssamfund, får procentandelen af befolkningens medlemskab i folkekirken til at falde. Hvor langt ned kan den procent komme uden at folkekirken mister den betydning og bare bliver en kirke blandt andre kirker? Jeg har ikke svaret,

men gætter på, medlemstallet skal repræsentere et godt stykke over halvdelen af befolkningen.

Da jeg for næsten 21 år siden blev valgt ind i Folketinget, anede jeg ikke, der var et særligt Kirkeudvalg. Det havde levet et stille liv uden mange møder. For så havde folkekirken det bedst, mente daværende formand for udvalget, der ikke fandt behov for modernisering af kirkens forhold.

Efterhånden som jeg kom mere og mere ind i de forhold, fik jeg sværere og sværere ved at se holdbarheden heri. Den kirkelig struktur er på mange måder bundet sammen i mærkelig sløjfe af ren anarki og Grundlovens rammer for selve trosindholdet. Men Grundloven forpligtigede som bekendt også Folketinget til at lovgive om kirkens forhold. Jeg faktisk for dens forfatning.

Vi har så rigeligt lovgivet på mange kirkelige detaljer – men aldrig taget os sammen til at give kirken en egentlig forfatning.

Det tror jeg haster mere og mere. Ikke sådan at kirke og stat bryder alle bånd. Men sådan at staten ikke skal styre og lede så tæt på som nu. Men mere opfylde det, Grundloven pålægger staten: at give kirken en forfatning og understøtte kirken som evangelisk- luthersk.

En mere gennemskuelig organisering inden for Grundlovens rammer, og det at vi medlemmer selv betaler alle lønudgifter (og pensioner) for de ved kirken ansatte, vil fjerne en stor anstødssten i dele af befolkningen.

Det ville givet øge interessen for at stille op til menighedsråd, hvis der ikke skulle spørges om så meget i den daglige drift og ledelse af arbejdet i sognet.

Statstilskuddet er nede på omkring 10% af kirkens driftsøkonomi. Så langt det meste betaler vi faktisk selv. Det er bare så svært at overbevise andre herom. Hjælper det på forståelsen og accepten af Folkekirken, at vi får en ny aftale med staten om kirkens økonomi, så lad os da få en sådan. De

fleste ikke folkekirkelige borgere vil gerne bevare de gamle kirkebygninger som historiske og af stor kulturel værdi. De vil gerne bevare smukke og velholdt begravelsespladser. Det vil de godt betale til over statsskatten.

Det synes jeg, vi skulle sige ja tak til.

Jeg har arbejdet i mange år for en fornyelse af folkekirkens forhold, netop for at fremtidssikre kirken.

En borgerlig regering havde for ti år siden et forslag med om at gå fra lønskud til bloktilskud. Min egen regering nedsatte et stort udvalg, der efter en lang, seriøs og bred folkelig debat kom med et gennearbejdet lovforslag til en modernisering.

Måske ligger den strukturelle fremtidssikringen et sted mellem regeringsgrundlagene 2007 og 2011. Den debat håber jeg kommer med i næste regeringsgrundlag, uanset regeringens farve. For ligger strukturdebatten stille, udhules folkekirkens tilknytning til store dele af befolkningen. Det er der ingen fremtidssikring i.

Kommer debatten ikke fra Folketinget, bør Folkekirken selv insistere på den, hvis kirken vil sit eget vel.

*Døbefont i Hulsig kirke.
Foto: Niels Clemmensen.*

Kirke for demensramte

*Af Christine Toft Kristensen, cand. musicae, organist samt
Mette Gautier, cand.theol., sognepræst, tegnsprogstolk og kommunikationskonsulent.
Sammen driver de kursusvirksomheden NogetMedSalmer (www.nogetmedsalmer.dk)*

Indledning

Kirke for demensramte er en alternativ gudstjenesteform med større fokus på det sansemotoriske aspekt. Med udgangspunkt i flere års samarbejde i Langenæskirken, Aarhus udgav Christine sammen med kirke- og kulturmedarbejder Hanne Raabjerg i 2016 bogen 'Salmesang for demensramte', som med såvel teoretisk baggrundsviden som praktiske anvisninger er tænkt som en håndbog for præster, kirkemusikere og kirke- og kulturmedarbejdere, der vil tilbyde denne form for gudstjeneste i kirken eller på plejehjemmet. Efterfølgende har Christine sammen med Mette videreudviklet konceptet, således at det teologisk-eksistentielle element har fået en mere fremtrædende plads i *kirke for demensramte*.

Grundelementer

Udgangspunktet for arbejdet med *kirke for demensramte* er, at forkyndelse er mere end ord – det er også musik, berøring, stemninger og visuelle stimuli. En række grundelementer er til stede i enhver folkekirkelig og gudstjenstlig sammenhæng: det genkendelige og tryghedsskabende kirkerum med dets lys og akustik, sangen og musikken med den velkendte salme i centrum samt ritualet med dets let varierede gentagelser. Alt dette stimulerer på forskellige måder den demensramtes sanser uden anvendelse af det talte sprog. I *kirke for demensramte* gøres der især brug af salmen som stemningsbærende og erindringskabende.

Kropslig kommunikation

Selv om vi i løbet af gudstjenesten måske ikke altid er os det bevidst, så er den meget mere end intellektuel kommunikation. Den er også kropslig tilstedeværelse, idet den består af rituelle handlinger: vi sidder, rejser os, går til alters, folder hænder, synger salmer, spiser og drikker. Der er således rum for den troserfaring, som når os ad anden vej end den sproglige. Og vi kan derfor – især i gudstjenestelige aktiviteter med mennesker ramt af demens – gøre brug af disse kropsligt-rituelle aspekter. Her er kroppen og sanserne de primære perceptionskanaler, som på mange måder er vigtigere end ord.

Det relationelle

Af hele det spektrum af egenskaber, der påvirkes, når en person rammes af demens, er personligheden noget af det, der rammes hårdest – og som har stor betydning i forhold til personens omverden. For hvem er vi, hvilken værdi tillægges vi, og hvilken værdi tillægger vi os selv i et udpræget nytte- og produktorienteret samfund? At være menneske er imidlertid også at være i relation: vi bliver dem, vi er, i mødet med andre. Og netop relationerne til andre ændres ofte som følge af en demenssygdom. I vores arbejde med at være kirke for og med demensramte er det blevet tydeligt, at kirkens liturgi er en ramme, hvori man – på trods af funktions- og sågar relations- tab – kan oppebære en menneskelig værdighed. Vi vil hævde, at gudstjenesten lejr sig i kroppens hukommelse – og således kan man med sin blotte tilstedeværelse også 'opleve' at gå i kirke. Væsentligt for gudstjenesten er det at acceptere den omstændighed, at vi ikke lever isolerede fra hinanden, men derimod i afhængighed af andre og af Gud. Sangen, bønnen og læsningen kan være det fælles tredje, som giver en meningsfuld ligeværdighed.

De pårørende

Det har været meningsfuldt at opleve, hvordan denne form for gudstjenestesamvær vækker dybe følelser hos de pårørende. I liturgien er mennesker i fællesskab vendt mod et 'andet', og det relationelle aspekt understøttes dermed. Her oplever de pårørende at deltage sammen med deres demensramte livsledsager eller forælder på lige vilkår uden at skulle andet end at være til stede. Vi har flere gange oplevet en bevæget glæde hos den pårørende, når det blev tydeligt, at den demensramte responderer på liturgiens tiltale – med et blik, et smil eller en spejling af de tegn, som bruges til at understøtte talen med.

Rum for gudsmøde

Som ramme om samværet sætter liturgiens forskellige elementer således deltagerne fri fra en nytteorienteret menneskeopfattelse og giver plads for en relationsbåret, fællesskabsorienteret tilstedeværelsesform. De rituelle kommunikationsformers gentagelse og genkendelighed kan virke frisættende – også der, hvor relationen til selv de nærmeste er svær. I og med det rituelle rum markeres afstanden til dagligdagen, hvilket åbner for en potentiel transcendenserfaring. Vores erfaring er, at alle mennesker – ikke kun demensramte – har brug for ritualernes ramme og relationsetablerende funktion om et potentielt gudsmøde. At være menneske er også at føle sig set og kendt af Gud; at erfare den menneskelige værdighed, der består – også på trods af demenssygdommens deformation af rationale og relation.

Det tidslige

Når kroppen deltager i noget, den har vænnet sig til, trækker den så at sige 'dengang' ind i 'nu' – uden at bevidstheden nødvendigvis husker hvor, hvornår eller med hvem. For den demensramte vil gudstjenesten ligge i kroppens hukommelse – og på den måde er der ikke brug for en intellektuel tilgang til det, der foregår, for at gå i kirke.

Musikkens rolle

Mennesker, der er ramt af demens, husker ofte det, der ligger langt tilbage i tiden og det, de har lært udenad. Ved at høre noget, de kan genkende, vækkes sproget (hos afasiramte) kortvarigt til live. Velkendte, klassiske salmer er derfor en væsentlig ressource i arbejdet med *kirke for demensramte*, da mange vil have lært at synge salmer (ofte udenad) i skolen. Musikken kan være med til at påvirke deltagerne følelsesmæssigt – samt give associationer og dermed vække erindringer til live: musikken er et fremragende redskab at anvende,

når sproget er ophørt med at fungere. Inden for en europæisk kulturkreds er der en vis konsensus om, at en række musikalske parametre udtrykker forskellige stemninger. Meget forsimplet kan det siges, at tonearten kan udtrykke glæde (dur) eller sørgmodighed (mol), rytmikken kan udtrykke lethed (hurtig) eller tyngde (langsom), og melodikken kan udtrykke udadvendthed (springende) eller indadvendthed (trinvis).

Som følge heraf kan musikken påvirke os på to måder: enten ved at underbygge og bekræfte den stemning, vi i forvejen er i – og dermed spejle vores følelser – eller ved at påvirke vores velbefindende, så vores sindsstemning ændres. Begge dele kan anvendes konstruktivt – også i arbejdet med demensramte.

Visuel opmærksomhed som kommunikationsform

Forudsætningen for arbejdet med *kirke for demensramte* er følgende underliggende forståelse af kommunikation: 'jeg skal se, hvad du siger for at forstå, hvad jeg hører'. I takt med et menneskes aldring forringes høreevnen, og i aldersgruppen 70-80 år har godt halvdelen en hørenedsættelse, der på en eller anden måde påvirker den enkeltes livsvilkår.

Kommunikation er afgørende for vores liv med hinanden, fordi en væsentlig del af den menneskelige kontakt sker derigennem. Langt den overvejende del af den bæres af det talte sprog, hvilket mange ældre og i særlig grad demensramte vil komme til kort over for – også fordi det talte sprog er flygtigt og ikke umiddelbart kan fastholdes og gentages. Det betyder, at perceptionen bliver vanskeliggjort ved, at hukommelsen, forståelsen og koblingerne i hjernen ikke har noget at støtte sig til. Det almenmenneskelige behov for at udtrykke sig og blive hørt er derfor særdeles vanskeligt at opfylde for denne gruppe mennesker.

Derfor kan den måde, som *kirke for demensramte* foregår på, således inkludere både demensramte og kognitivt friske ældre. Skal man yde et demensramt menneske retfærdighed, skal man altså insistere på også at fastholde den non-verbale kommunikative kontakt. På den måde vil man ikke blot kunne tale til, men også med dem.

Tegn som visuel understøttelse

Ud over at stimulere de forskellige sanser kan man arbejde med en stimulans med et relativt højt kompleksitetsniveau, som er hentet fra konceptet *Se en Salme* og består i, at salmen synges sammen med tegn fra tegnsprog. Da tegnene således stammer fra et fungerende, sprogligt system, understøtter de sprogperceptionen, så de, der synger, lytter og ser, også bibringes en visuel oplevelse af salmens tekstunivers. Hvad enten man kan huske teksten, blot kan nynne med eller gestalter teksten med tegn, skaber det fælles sanglige udtryk fællesskab, samhørighed og nærvær samtidig med, at sangen som spontant udtryk genkalder tradition, stimulerer hukommelse og koncentration samt appellerer til følelser. Desuden kan en afveksling mellem de tre sprogformer musik, bevægelse og tale i opbygningen af liturgien aktivere forskellige dele af hjernen, hvilket giver en større udholdenhed og skærpet koncentrationsevne. Tegnene kan desuden bruges som visuel understøttelse til den talte trosbekendelse.

Bevægelse

Den demensramtes ofte dårlige fysiske konstitution sætter naturligvis begrænsninger for, hvor meget man kan bevæge sig. En såkaldt stoledans eller siddende dans – som udgøres af en vekslen mellem bevægelse i arme og ben – vil dog ofte være mulig. Ved at anvende et tov, som holdes af alle deltagere i kredsen, synkroniseres gruppens be-

vægelser, således at alle følger den samme rytme. De synkrone, rytmiske bevægelser skaber umiddelbart fællesskab.

De demensramtes deltagelse

Man bør skabe så gode vilkår som muligt for, at de demensramte kan synge med. Derfor anvendes salmerne ofte på den måde, at første vers gentages flere gange, mens flere aspekter spiller ind, når salmerne synges og spilles. Det er vigtigt at overveje grundlæggende musikalske parametre: salmernes tempo bør ikke være for hurtigt, da deltagerne skal kunne nå at artikulere ordene, og tonelejet bør ikke være for højt, da enkelte så ikke fysisk evner at synge med. Når man vælger salmer til et forløb, er det en fordel at anvende musikalske kontraster, hvorfor salmerne bør vælges med hensyn til variation i tempo, toneart og taktart. Som udgangspunkt synges salmerne uden ledsagelse, men det kan skabe variation at akkompagnere en salme på orgel eller klaver. Fordelen ved at synge a capella er, at man har mulighed for at holde øjenkontakt med deltagerne, ligesom man har mulighed for at artikulere tydeligt og derved hjælpe deltagerne til at huske sangens ord. Som tidligere nævnt kan anvendelsen af tegn ligeledes understøtte salmerne.

... og hvis de ikke synger med?

Selv om man har overvejet disse forhold, vil man opleve, at nogle deltagere ikke synger med. Ikke fordi de ikke er opmærksomme, men fordi de deltager på en anden måde: de kan synge i egen takt og toneart, de kan lytte, de kan synge med inde i sig selv, eller de kan være med ved blot at nikke med hovedet eller vippe med foden eller hånden. Det er vigtigt ikke at stille krav om deltagelse, engagement og præstation – de demensramte skal kunne være til stede på deres egen måde.

Praktik

Gudstjenesten retter sig primært mod mennesker med middelsvær demens og er udviklet med henblik på denne gruppe. En demenstilstand kan både være for svær og for let til at gøre deltagelse relevant. Det er plejepersonalet, der udvælger 4-6 demensramte, som ledsages af personale eller frivillige. Vores erfaring er som nævnt, at det er meningsfuldt at bruge kirkerummet som en genkendelig og tryghedsskabende ramme, men gudstjenesten kan også afholdes på plejehjemmet, hvor det dog er afgørende at undgå uvedkommende sanseindtryk. Det er efter vores opfattelse ideelt at være to til at stå for gudstjenesten. Præsten repræsenterer den person, som den demensramte kan have været i kontakt med ved de store livsbegivenheder. Det er derfor en fordel, hvis præsten er klædt i ornat, da embedet således tydeligt genkendes.

Liturgisk forløb

Vi har valgt et forløb, der med sin liturgi er gudstjenestelignende og hvis faste struktur efterhånden muligvis vil kunne genkendes af den demensramte. Det er meget vigtigt med pauser af stilhed i forløbet, da de giver deltagerne mulighed for at bearbejde de mange indtryk. Kontrasten mellem lyd og stilhed er meget virkningsfuldt og forstærkes i kirkens rum. Pauserne i forløbet kan være velegnede til at registrere de stemninger, der opstår, og give opmærksomhed til de deltagere, der har et svagt udtryk.

Kirkeårstiderne – advent, jul, helligtrekonger, faste, påske, pinse og trinitatis, suppleret af høst og allehelgen for at variere efterårets forløb – indeholder et reminiscenspotentiale for den demensramte, og det er derfor naturligt at indlede med at præsentere den kirkeårstid, man befinder sig i. Vi har gode erfaringer med at anvende samme liturgi to til tre gange – før, under og/eller

efter hver kirkeårstid – således at et forløb på eksempelvis seks gange kan bestå af to-tre forskellige liturgier.

Et eksempel

Som nævnt deltager optimalt set både præst og organist i *kirke for demensramte*. I det følgende er skitseret, hvordan et forløb kan se ud. Efter at deltagerne er blevet budt velkommen i kirkedøren, placeres de i en kreds forrest i skibet. Herefter præsenteres kirkeårstiden for at sætte en ramme om dagens gudstjeneste. De ni bedeslag spilles på fingerbækkener af organisten, som derefter på orgel eller klaver spiller et præludium, der lægger sig op ad kirkeårstiden. Første salme synges med

et tov, som alle deltagere har fat i med begge hænder, så bevægelserne bliver synkrone. Hilsenen udgøres af første vers af salmen *Ingen er så tryk i fare* indledt af, at organisten over en faldende, lille terts synger den enkelte deltagers navn. En af kirkeårstidens prægnante læsninger læses af præsten – gerne i en ældre oversættelse. Imellem anden og tredje salme, som synges med stimuli, fremsiges trosbekendelsen – eventuelt med tegn. Fadervor bedes i kor, inden præsten lyser velsignelsen. Den sidste salme er hver gang samtlige vers af *Altid frejdig, når du går* med hinanden i hænderne. Mens postludiet lyder, blæser deltagerne sæbebobler, inden præsten siger farvel og tak for i dag.

Ateisme

Af sognepræst Niels Christian Scheel Lassen og provst Thomas Reinholdt Rasmussen

Der synes at brede sig en vis tendens til at folk, der kulturelt set er kristne og endda er døbte, benævner sig selv som ateister. Mens det tidligere var noget, som man kan kunne bliver beskyldt for at være, er det nu noget som man kan finde på at kalde sig. Vi vil i denne artikel tage fat i den tendens og se på baggrunden for den og give et svar på den.

De første kristne blev beskyldt for at være ateister, fordi de værgede sig mod at tage del i kejserkulten og det var en af grundene til forfølgelsen af dem i de første århundreder af kirkens tid. Når de ikke ville tilbede kejseren, blev det tolket som ate-

isme fra romermagtens side. Der var ateister tidligere allerede i oldtiden, men de var få. Sokrates blev beskyldt for det, men han var det ikke. Der blev gennemgående ikke sat spørgsmålstejn ved Guds eksistens. *Kun tåben siger i sit hjerte, der er ingen Gud* (jf. Davidsalme 14,1) Der var tidligere helt utænkeligt, at der ikke var en Gud. Det blev betragtet som selvindlysende. Der var ingen teoretisk ateisme, nok en praktisk udgave, det at man ikke ville adlyde Gud og lukkede af for ham. Det er det som forstås som den gudløse i det gamle testamente og som profeterne kæmpede med.

Foto: Christian Roar Pedersen.

I renæssancen/humanismen begynder de første kim til ateismen at vise sig. Det er kun antydninger. Det slår for alvor ud i lys lue i 18-tallet. De mest markante er: Ludwig Feuerbach, Friedrich W. Nietzsche, Karl Marx og Sigmund Freud.

De angreb religion som fænomen ud fra hver deres vinkel. Feuerbach (især i bogen *Das Wesen des Christentums*) forstod religion som ønsketænkning. Han sagde, at det, som vi siger om Gud, er projektioner af menneskelige idealer, længsler og ønsker. Mennesker forestiller sig det bedste og tillægger Gud de egenskaber. De skaber Gud i deres eget billede. Den tanke havde han fra Xenophanes (levede i 6. århundrede f.Kr.): *"Etioperne påstår, at guderne er brednæsedede og sorte, thrakerne, at de blåøjede og rødhårede"*. Men Xenophanes benægtede ikke eksistensen af Gud i modsætning til Feuerbach! Han havde en mono-teistisk gudstro. Religion er et positivt fænomen for Feuerbach, for religion fortæller os om det sandt menneskelige.

Nietzsche er berømt for sætningen *"Gud er død"*. Den Gud, som Nietzsche erklærer for død, er den filosofiske opfattelse af Gud. Gud som den første bevæger og Gud som uforanderlig. Hans kritik rammer ved siden af kristendommens syn på Gud, hvor vi ikke tager afsæt i filosoffernes forestillinger om Gud, men i Kristus. Kristendom er kristologi. Vi kan kun tale sandt om Gud ud fra Kristus. Gud er, som han har vist sig i Jesus og ikke som vi mennesker har forestillet os. Gud har vist sig anderledes. Han har i Kristus vist sig stik modsat af de menneskelige ønsker og forestillinger om Gud. Luther siger: *Gud har skjult sig i sin modsætning*. Ellers angreb Nietzsche især kristendommen ved at sige, at i kristendommen gør den svage styrke til en synd fordi han er misundelig på den stærkes position og ikke er stand til at leve som ham. Det er i den forbindelse han fremkommer med ideen om det stærke menneske, som skal komme efter overvindelsen af kristendommen. Det stærke menneske er kendetegnet

Den underskrevne fælleserklæring mellem folkekirken og metodistkirken.
Foto: Christian Roar Pedersen.

ved styrke og er hinsides tilgivelse og andre kristne værdier. Han tilgiver ikke, men glemmer. Og vi kender alt for godt, hvordan netop de tanker udfoldede sig i nazismen sammen med pseudo-darwinisme.

Marx kalder religion for opium for folket i hans opgør med borgerskabet. Religion kan anvendes og er blevet anvendt som magtens forlængede arm og som ideologisk grundlag for magthaverens undertrykkelse af undersåtterne. Kigger vi på historien har Marx ret i nogle tilfælde, men hver gang kristendommen er blevet brugt som undertrykkelsesredskab er det sket imod kristendommens ånd, da den lærer lige det modsatte. Hans kritik kan vi som kirke tage til os for ikke at komme til at gentage tidligere fejlgreb.

Endelig er der Freud som så religion som mennesket noget greb tilbage til. Han tolkede det som et infantilt fænomen. Problemet for Freud var, at han byggede det hele på sine observationer af psykisk syge. Det er mildest talt en skævridding. Og vi må sige, ja der er syge udgaver af kristendommen, som der er syge udgaver af alt muligt andet i denne verden.

Ved tusindårsskiftet dukkede en ny form for ateisme op. Den er blevet kaldt for nyateismen. Den fremføres af folk som Sam Harris med bogen *Religion, Terror, and the Future of Reason*, 2004, Richard Dawkins med bogen *The God Delusion*, 2006, og Christopher Hitchens: *God is not Great: How Religion Poisons Everything*, 2007. Men i modsætning til tidligere er nyateisme kendetegnet ved sin overfladiskhed og i at være særdeles aggressiv og vredladet over for kristendom. På en meget indigneret facon angribes religion og man sondrer overhovedet ikke mellem religionerne. Bibelen bliver læst råt dvs. helt ufortolket og man forholder sig dermed til religion som en fundamentalist til skriften. Bl.a. naturvidenskabsmanden og teologen Alister McGrath fra King's Col-

lege i London, som selv tidligere var ateist, over kritik af nyateismen i akademiske diskussioner og med bøgerne *The Dawkins Delusion?*, 2007 og *Why God Won't Go Away*, 2011: siger om den moderne form for ateisme:

"Nyateismen er en retorisk overdrevent form for ateisme. Det er sådan, du får opmærksomhed. Medierne købte de smarte bemærkninger og sloganer som 'Gud er en illusion' og 'Religion forgifter alt'. Det er lette sloganer. I enhver diskussion kan et slogan være opsummeringen af et argument. Men i nyateismen er de ofte en erstatning for argumentet. Det afgørende ved nyateisme er ikke nye argumenter, men en langt mere aggressiv måde at tale på, som er antireligiøs og ikke blot pro-ateistisk. De latterliggør folk, der tror, og deres religiøse tro," (Kristelig Dagblad 11. marts 2011).

Pointen er: der er intet nyt ved nyateisterne. De bringer ikke nye indsigter med sig, men gentager overfladisk de gamle og det kombineret med en aggressiv attitude. I Danmark fremføres kritikken af Ateistisk Selskab. Kigger man på deres hjemmeside er og går ind rubrikken udmeldelse, er det udelukkende hjælp til at komme ud af Folkekirken. En meget overfladisk video siger bl.a. "Jesus har ikke brug for dine penge". Det er mærkeligt nok ikke nogen hjælp at hente til at komme ud af islam, jødedommen eller Jehovas vidner.

Videre overvejelser

Når den kristne ser sig selv i et spejl, så kan den kristne tro, at han eller hun står og kigger på en ateist. For der er intet i påklædning eller i det ydre, der skulle fortælle, at de var kristne. For den kristne har ingen ydre tegn, der fortæller om, at man er kristen.

Det skyldes dåben.

I dåben tror vi, at alt er givet, og derfor ikke skal suppleres med påklædning, eller religiøse regler og love. Derfor kan man næsten sige, at

*Kirkebænke
Elling Kirke.
Foto: Niels Clemmesen.*

dåben er et sekulariseringssted. Her tømmes verden for religiøsitet, for her gives alt og intet skal gøres yderligere. Derfor ligner den kristne en ateist. Forskellen er i det indre: at man ved at man tror, at alt er givet og at man ikke skylder sig selv det. Livet er for den kristne en skyldighed: den kærlighed, man selv er elsket med af Gud i dåben, skylder man at spejle videre til sin næste.

Man når den døpte så står og kigger på sig selv i spejlet, og tror at man ser en ateist, så kunne man måske også komme til at tro det, og fare vild i den tanke, at man kun skylder sig selv noget. Derfor er det forkyndelsens opgave i vore dage at påminde os om, at vi er kristne. Vi skal påmindes om, at vi hører med. Det er opgaven.

Martin Luther siger et sted, at opgaven er dåbspåmindelse. Det er det samme som at sige, at opgaven er at påminde os om, at vi er kristne. Luther taler et sted om korsets teologi, eller korsteologien. Det er den teologi, der kun vil tale om Gud ud fra Kristus, og nærmere bestemt: kun vil tale om Gud ud fra korset. Man kan ikke i kristen forstand tale om Gud på anden måde.

Det betyder også, at verden som sådan tømmes for erkendelse af Gud. Luther fastholder, at Gud er i alt, hvad der er til, men han siger, at det kan vi ikke tale om. Gud findes kun i krybben julenat og på korset langfredag: i mennesket Jesus.

Det medfører jo, at vi ikke kan bruge verden til at finde Gud med. Da en sovjetiske kosmonaut Jurij Gagarin i sin tid kom tilbage fra verdensrummet, skulle han efter sigende have sagt: *"Der var ingen Gud derude!"* Luther ville have rystet på hovedet over sådan en kommentar, for selvfølgelig er Gud ikke svævende rundt i rummet. Han er at finde på korset.

Og ved at fastholde denne korsteologi, gives der også plads for både naturvidenskabelige betragtninger af universitet, og andre forhold. Og ingen af dem fører til Gud. Det gør kun Jesus. Derfor er

også korset ligesom dåben et sekulariseringssted af verden. For i korset og i dåben samles al erkendelse af og forhold til Gud.

Luthers korsteologi har også den pointe, at korset betyder noget for Gud. Man kan ikke på den anden side af korset, blot uanfægtet tale om Guds almagt, som en mægtig styrke, for hvem kan det, når denne er blevet korsfæstet, død og begravet? Hvilket magt kan dog holde gennem kors, død og grav? Det kan kun kærligheden, som overvinder alt. Og Gud er kærlighed (1. Johannesbrev 4,16). Det er det korset åbenbarer.

Gud sidder ikke almægtig på en sky. Gud hænger i kærlighed på et kors.

Den moderne ateisme mangler tilsyneladende dette indblik i kristendom. Og det gør samtalen så vanskelig.

Allerede tidligt i det tyvende århundrede tog teologien den moderne religionskritik fra Feuerbach, Marx og Nietzsche alvorligt. Nietzsche indtager i moderne teologi en fremtrædende plads som den, der afslører falsk tro og falske drømme, og Feuerbachs tese om, at det er mennesket, der skaber Gud i sit billede og ikke omvendt, blev i det tyvende århundredes af såkaldte dialektiske teologi, der var anført af den schweiziske teolog Karl Barth (1886-1968), anvendt positivt. Pointen var, sagde de, at Feuerbach havde ret. Mennesket bestiller ikke andet end at skabe Gud i sit eget billede, og det er også grunden til at Jesus som Guds søn må korsfæstes, for det billede Jesus giver af Gud svarer ikke til vores billede af Gud, og det giver kollision.

Den dialektiske teologi skelner mellem kristendom og religion. Kristendom er givet "fra oven", hvilket vil sige uden vores medvirken, hvilket korset er udtryk for, for her går alle vores drømme og håb til grunde. Religion er mennesket måde at nå Gud på. Her er bevægelsen fra mennesket til Gud og ikke omvendt. Kristendom er Guds vej

til mennesket. Gud giver sig selv til mennesket på korset, og giver sig selv igen i dåben. Derfor skal der ikke ydes noget tilbage fra menneskets side, og derfor er korset og dåben i dybeste forstand sekulariseringssteder, for her ophører religionen.

Det afgørende er, at vi tør se os selv i spejlet og her se et døbt frigjort menneske kun skyldig i kærlighed til næsten. Det kræver at vi kan se os ud over både ateisme og religion, som er to sider af samme sag, fordi det kommer til at handle om mennesket, og ser det afgørende er forholdet: kærligheden, der bærer verden.

Kristendom mellem fornuft og frisind - kirkens legitimitet i det 21. århundrede

Af Christoffer Emil Bruun, trosredaktør i DR, vært for P1 programmet Tidsånd

For at forstå, hvilken legitimitet Folkekirken har i dag, giver det mening at vende blikket tilbage og se på den kamp om kirken, som har pågået siden Det moderne gennembrud.

Tilbage i 1870'erne blev Georg Brandes et fyrtårn i dansk og europæisk kulturliv. Hans tanker om litteratur blev indgangen til en diskussion om individets frihed i den moderne verden, som blev helt afgørende for det 20. århundredes blik på samfund og i høj grad også på religion.

Brandes reagerede imod en kristendom, han oplevede som moraliserende og ensrettende. Han var frisindet og liberal og introducerede en tænkemåde, som langt hen ad vejen er blevet indoptaget som en naturlig del af vores samfundssyn. Men Brandes var også radikal og der var ikke meget plads til mellemregninger. Enten var man med på gennembruddet eller imod.

Den polarisering ses tydeligt i Henrik Pontopidans store roman Lykkeper om en ung mand, som netop i de år begår sig blandt Københavns fremskridtsivrige elite og udvikler sig til en lovende ingeniør. Per Sidenius, som han hedder, forlover sig med en datter af en velstående jødisk familie. Hans lykke synes beseglet. Et større projekt i Jylland ser ud til at kunne gå igennem: Han

vil lave et transportsystem af floder og bygge en kanal gennem Jylland, som kan konkurrere med Kielerkanalen og tage kampen op mod Tyskland.

Men en spøgelseshånd trækker ham tilbage mod noget andet, mod noget fra hans barndom. Det er hans præstefar, som han har et uafklaret forhold til, Guds alvor og natur. Som ung mand var Per flygtet fra 'den halvmørke, beklumrede stue, hvor hans fader og søskende sad og sang salmer og bad bange bønner midt i vinternattens eventyrpragt ... fulde af gru for livet og dets herlighed'. For første gang siden, han forlod det østjyske barndomshjem tager han tilbage i forbindelse med farens død og har nogle store naturoplevelser. Han bliver også forelsket i en smuk pige - en præstepige - derfra.

Efter begravelsen tager Lykkeper tilbage til København for at afgøre med sig selv, hvilken retning han vil følge. Livsvalget står lige foran ham, da træder ind i kirken ved Vartov. Nede på en af pladserne ser han sin storesøster Signe. Men Per føler ikke længere, at han hører til nogen steder:

'Han følte sig så fortvivlet over det hele. Og så rent legemeligt følte han sig uvel. Den dårlige luft i den overfyldte kirke, solen der skar ham

i øjnene, anstrengelsen ved at stå op så længe, dertil spændingen for det forestående møde med Signe og brødrene. Alt dette gjorde ham til sidst helt svimmel' - Da Gudstjenesten slutter er Per blevet så dårlig at han mister bevidstheden.

Det er to forskellige livsindstillinger, som strides så stærkt i Lykkeper, at han får et ildebefindende og besvimer. Det moderne, sekulære

byliv og det jordbundne og religiøse liv tæt på naturen.

Ulykkeligvis - for Lykkeper - er de to ikke forenelige. Han er jo ellers så godt på vej! Men livet i tidens medvind og med Georg Brandes som blæsebælg kan for Lykkeper ikke forenes med et forhold til Gud, et forhold til naturen og en respekt for det menneskelige indre.

Alter i Gudumholm kirke. Altertavle af Poul Anker Bech og krucifiks af Niels Helledie.

De to livsindstillinger er eksponenter for de to samfundsmæssige udviklinger, der siden Det moderne gennembrud har trukket stærke linjer gennem dansk historie:

På den ene side en systemkritisk, international og normbrydende tidsånd. En bevægelse, som troede på udvikling og mest havde foragt til overs for traditionen. En tro på at fremskridt og menneskelig frigørelse skulle gå hånd i hånd. I den bevægelse står religion for alt det, som man vil forlade.

På den anden side findes et religiøst og borgerligt samfund, som passer det bestående og tilpasser sig tiden uden at ændre sin moralske kerne. Her er kernefamilien en grundværdi og der arbejdes for tryk under borgerlige rammer og Guds beskyttelse. Her finder vi samfundets store institutioner og naturligvis kirken.

Det er mødet mellem de to livsindstillinger og samfundssyn, som bliver anledningen til Lykkespers mentale og fysiske nedbrud. Men også i virkelighedens verden var uforeneligheden skæbnesvanger. Johannes Jørgensen var flyttet fra Svendborg til København i begyndelsen af 1880'erne for at studere og blev del af kredsen omkring Det moderne gennembruds elite. Erkendelsen af det moderne liv uden Gud beskriver Jørgensen som fundet af 'de vise sten', som han gik ind i livet med. Han overgiver fuldstændig sin sjæl til det moderne og til Brandes, der i et senere tilbageblik også kaldes 'Mørkets fyrste'. Efter omkring 10 år i den radikale bevægelse i København deserterede Johannes Jørgensen, som endte med at konvertere og blive katolik. Og det er som katolik, at han i erindringsbogen 'Mit livs legende' kigger tilbage på sin ungdom, som en form for djævelsk vildfarelse.

Det syn på den nye, frisindede bevægelse var dog ikke enestående. Den findes i en sang, som enhver dansker kender, nemlig Midsommer-

visen af Holger Drachmann. Ligesom Johannes Jørgensen var Drachmann en af Georg Brandes proselytter, men brød dramatisk med ham i 1883 og optrådte derefter som langt mere national og borgerlig stemme. Og det er netop de radikale, gudløse aktivister han tænker på, når han skriver, at 'hver by han sin heks og hver sogn sine trold. Dem vil vi fra livet med glædesblus holde'.

Eksemplerne her tjener til at vise, hvor ekstrem en polarisering, som opstod omkring Det moderne gennembrud. De to poler har ikke desto mindre været bærende for den kulturelle og åndelige udvikling i Danmark op gennem det 20. århundrede.

I modstanden mod flokmentalitet og middelmådighed havde Georg Brandes en meningsfælde i Friedrich Nietzsche, som han introducerede for den europæiske offentlighed. Den tyske nihilist kom derefter til at stå som personificeringen af Guds død.

Der er ingen tvivl om, at det blev anledning til et produktivt opgør med de faster former, som samfundet var nedsunket i gennem 1800 tallet i alt fra politik til privatliv. Men med tiden og udviklingen fulgte også en kulturel krise, en form for åndeligt armod.

Det blev for alvor tydeligt i forbindelse med første verdenskrig, hvor millioner af unge mænd døde i forfærdelige, blodige slag. Den fastlåste politiske situation var ligeså klar som den var meningsløs. Det blod, som flød fra første verdenskrigs skyttegrave kom til at farve hele Europa, også Danmark, selvom landet ikke deltog aktivt i krigen. Men modløsheden over, at fremskridtet og de nye, moderne teknologier blev brugt til krig og vold i stedet for frihed og velstand kom til at dominere generationer.

Kulturkrisen under og efter 1. verdenskrig præger en anden stor dansk roman, der på nogle punkter minder om Lykkeper, nemlig Jacob Pal-

udans 'Jørgen Stein'. Hovedpersonen er en ung mand, som vokser op i borgerlige rammer, men fjerner sig fra dem med stor usikkerhed til følge. Parallelt med den personlige usikkerhed, der følger af at bryde med rammerne, indtræder en offentlig usikkerhed, en åndskrise på samfundsniveau. Jørgen Stein oplevere, at løsrivelsen fra kirkens moral og særlige fællesskab, kun er blevet afløst af en nyt moralsk korruperet fællesskab: 'Ved denne sitrende lyst til at slippe alle småsorgen og blive som een var en verdenskrig blevet mulig'.

Jørgen Steins private liv kommer til at blive afgjort af en forfærdeligt svigt, som koster hans elskede livet. I afgørelsens time svigtes den solide og søde pige, som ville kunne blive den gode hustru og mor til fordel for den moderne pige og den frisindede flirt. Også det er en parallel til det omkringliggende samfund, til Europa. Der var en forførelse i den nye bevægelse, som endte med at blive farlig og for nogle skæbnesvanger. Netop fordi atmosfæren var så polariseret, at det var umuligt både at abonnere på både Brandes og borgerlighed, var der indtil første verdenskrig ingen mulig mellemvej. Men her ved kulturkrisen begynder der så småt at opstå sprækker. Efter en voldsom nedtur lykkedes det trods alt Jørgen Stein at etablere et hjem, hvor der kan blive plads til begge sider af ham selv og begge de dominerende strømninger i samfundet.

I den virkelige verden var Poul Henningsen ligesom sit forbillede Georg Brandes en ukuelig kriger, der kæmpede imod snæversyn og moraliseren. Hans indgang var ikke litteraturen, men kunst, arkitektur og byplanlægning, som han skrev om i Politiken. Han vendte sig imod alt, hvad der lugtede af bondeidyl og hyldede det funktionelle. Fredningsregler og beskyttelse af naturen var en hindring for fremskridtet - en beskyttelse af håbløs romantik.

*Biskoppen prædiker i Strandby metodistkirke.
Foto: Christian Roar Pedersen.*

Men op gennem 1930'erne blev PH stadig mere politisk og i 1938 skrev han en nøglekronik, 'Troen på mennesket', hedder den, og beskriver, hvordan demokrati og humanitet er det sikre fundament for moral og et værn mod de totalitære ideologier, som var på vej med stormskridt. PH kom imidlertid til at stå med et problem i forhold til netop troen på mennesket. For i kampen mod nazismens hede undlod han at kritisere Sovjetkommunismens forbenede tro på netop mennesket. Det viste sig jo, at den ideologi i sin udførelse blev umenneskelig, hvilket PH skrev masser om, da først krigen var slut.

Selvom der på ingen måde lå noget religiøst i PH's Tro på mennesket, vel nærmest tværtimod, havde hans tanker om humanitet og demokrati en retning mod et humanistisk ideal, som blev bredt anerkendt, både til højre og venstre, frelst eller ej.

Nogenlunde samtidig, altså i slutningen af 1930'erne mødtes en gruppe unge kulturinteresserede mennesker jævnlgt i en villa i Vedbæk nord for København hos den østrigske litterat Fritz Waschnitius. Kredsen, som kaldte sig Ringen, talte blandt andre Knud W. Jensen, som senere grundlagde kunstmuseet Louisiana og Ole Wivel, som senere blev direktør for Gyldendal. Kredsen nærrede beundring for udviklingen i Tyskland og så den som en vej til at komme over kulturkrisen. Det blev en skæbnesvanger vildfarelse, som for Ole Wivel blandt andet betyder at venskabet med den ældre og beundrede maler Sven Havsteen-Mikkelsen afbrydes.

I en interessant brevveksling mellem de to følger man, hvordan de to gamle venner igen langsomt nærmer sig hinanden, båret af Ole Wivels erkendelser og dårlige samvittighed: 'Det ægte, som Fritz var et falsk instrument for, var fornægtelsen af det moderne livs forkommenhed, men giften - som ikke bare var en modgift - det var jo den, som en hel verden nu er afkræftet efter'.

Som led i Ole Wivels eftertanke og tilnærmelse til Havsteen-Mikkelsen udvikler han sig fra at være fuldtonet ateist til at blive kristen. Hvor helhjertet hans kristendom egentlig er stiller den dybt troende maler sig kritisk overfor, men Wivel insisterer og udgiver nogle år senere digtsamlingen I fiskens tegn, der som titlen antyder har klare bibelske referencer: 'Du drømmer bare/i det blide vand, indtil en dag/det blæser op og bølger/tordnende gaar over kysten./ Der ligger blodig du/i skum og tang - og er vor frelser'

Holocaust forandrede afgørende syndsbevidstheden i Europa. Selv ikke de mest fremskridtsvenlige og sekulære kunne længere tro på mennesket alene. Efterkrigstiden er derfor også præget af en tilnærmelse mellem de to åndelige strømninger, der tidligere stod som uforsonlige modsætninger. Indenfor de kulturradikale rækker sker det for eksempel med forfatter og kritiker Villy Sørensen, som forsøgte at definere en mere sammensat og åben kulturradikalisme.

I 1961 skrev han, at sådan en må 'gå mod den rationelle forkastelse af de - religiøse og kunstneriske - symboler, som menneskets følelsesliv og dybeste erkendelse udtrykker sig igennem'.

Indenfor teologien opstår en ny kreds af tænkere, som fra deres udgangspunkt rækker ud mod det moderne samfund og forsøger at kombinere dets mentalitet med kristen moral. Det gælder for eksempel K.E. Løgstrup, der med ideen om 'spontane livsytringer' og en etisk fordring anlægger flere intellektuelle mellemveje i det landskab, som ellers fra begyndelsen var enten-eller. Nu handlede det i stedet om 'hverken-eller', som var en af titlerne fra Villy Sørensen.

Det polariserede udgangspunkt, som grundlagde moderne dansk kultur, bliver blødt op efter 2. verdenskrig. Spørgsmålet er hvornår de to strømninger mødes? Det gør de omkring 2005,

nemlig i forbindelse med Muhammedkrisen. Her optrådte det kulturradikale hoforgan, Politiken, grundlagt af Georg Brandes bror, Edvard, som den institution, der forsvarede det personlige Gudsforhold i offentligheden. Politikens argument for at kritisere tegningerne var ganske vist ikke religiøse, men handlede om respekten for minoriteter.

Politikens refræn omkring tegningerne er velkendt: Vi vil til hver en tid kæmpe for retten til at vise de tegninger. Vi synes bare ikke det er nogen god idé.

Det var ikke i respekt for troen som institution eller for nogen kirke, at avisen mente sådan. Det var i respekt for de mange individer, som føler at deres personlige gudsforhold bliver krænket.

Man må altså forestille sig en historisk bevægelse, hvor de to uforenelige situationer igen mødes, enten i en form for skæringspunkt eller simpelthen smelter sammen.

Med det er der skab en ny alliance, som sammenkæder det personlige gudsforhold med det kulturradikale projekt. Og det var Politikens daværende chefredaktør Tøger Seidenfaden, der stod som ankeret for den historiske udvikling. I de stormfulde diskussioner i kølvandet på Muhammedkrisen var Seidenfaden ofte beskrevet som en form for opposition i Danmark. Han blev samlingspunkt for en række meget forskellige grupperinger, som pludselig havde fået en fælles interesse.

Det nye fællesskab handler om forsvaret for minoriteter, herunder respekten for deres tro. Det handler om mådehold i forhold til troen på mennesket. Og det handler også om frisind, som pludselig er et fælles anliggende for troende og kulturradikale.

Det nye fællesskab handler ikke om kirkens rolle som moralens vogter, for den er for længst afgået en stille død. Ingen kan ved sine fulde fem

påstå, at folkekirken har autoritet til at afsige moralske domme over almindelige menneskers udsejler. Som trussel mod det moderne er kirken fuldstændig neutraliseret.

Til gengæld er både kirke og kulturradikale optaget af tolerance. Man har fundet en fælles modstander i dem, som ønsker religionen hen hvor peberet gror. Som Seidenfaden skrev i en kronik nogle år efter Muhammedkrisen:

‘Det var de hårde sekularister, der førte an i ’hån, spot og latterliggørelsen’ under Muhammedkrisen, og det var andre religiøse mennesker, ikke mindst kristne, der havde den største forståelse for, at der var muslimer, der var ægte krænkede og sårede og ikke blot misbrugte sagen politisk eller reagerede med uacceptable voldstrusler’.

Om aftenen ser de kulturradikale arvtagere Bonderøven i TV i deres villakvarter. Fra at være fjendebillede er bondeidyl og hensyn til miljø blevet en måde at være i opposition. Og fra at være radikale modstandere af norm er de selv blevet en del af normen.

Fra en ukuelig tro på fremskridtet og på mennesket, er mange af kulturradikalismens arvtagere i dag kritiske overfor den teknologiske udvikling, som gør det muligt at lade kvinder på 60 føde børn eller fremstille genetiske fødevarer.

Fælles er en skepsis i forhold til den konkurrencetænkning, som er ved at underminere vores kultur, vores ånd. Holdningen til det præstationspres, som tager livet af sund fornuft, er sammenfaldende. I det hele taget af det nye fællesskab enig om at alt, hvad der truer netop fællesskabet eller sammenhængskraften, som det bliver kaldt med et mindre ladet begreb, er fjende.

Den strid mellem de to linjer i dansk åndsliv, som begyndte ved Det moderne gennembrud, har været fantastisk produktiv. De to positioner har været gode til at holde hinanden i skak, og

striden mellem dem har været en væsentlig kilde til et velfungerende demokrati. Den har været grundlaget for en lang række af de store diskussioner gennem det 20. århundrede.

I dag står den som en syntese med en ny fælles modstander. De to tidligere modstandere er i dag rørende enige om at bekymre sig for den stigende kulturløshed og konkurrencesamfundets åndsløshed.

Både Grundtvig og Brandes har sejret. Nationalromantikken og det kosmopolitiske lever stærkt side om side i dag. Nogle steder er de to linjer smeltet sammen og på andre områder har de byttet plads. Men det modsætningsforhold, som fik Lykkeper til at besvime findes ikke længere.

Da det nye årtusinde begyndte frygtede mange, hvad der ville ske. Ville en ny tid begynde? Ville systemerne bryde sammen, når de mange nye nuller kom til? Intet skete. Ikke så meget som et vækkeur gik i stå den dag. Folk åndede lettede op. Nå ja, det er jo bare et tal.

Men ser vi tilbage på begyndelsen af det nye årtusinde, var der mere end bare nye cifre på spil. Der pågår et globalt og digitalt gennembrud, som ingen endnu ved, hvor fører hen. En af komponenterne er et teknologisk grænsebrud, som er drevet frem af kommercielle kræfter. En anden komponent er en national bølge gennem Europa, vendt mod indvandring og Islam.

Det er en skepsis mod den udvikling, som nu kan forene sig i en ny kulturkristen radikalisme, der både abonnerer på et menneskesyn, hvor omsorg for de svageste, beskyttelse af miljø, hensyn til klimaet og ikke mindst kampen for tolerance og frisind er fællesnævnerne.

Det er ikke bare muligt, men helt logisk både at abonnere på Gud og på Politiken. Og det er fra den position, at der kommer ny konstruktiv samfundskritik.

Gudstjeneste for det
officielle Aalborg.
Foto: Christian Roar
Pedersen.

*Jesper Fodgaard,
Aalborg Valgmenighed
den 31. januar 2018.*

*Christen Staghøj Sinding,
studenterpræst og
akademisk medarbejder
indtil den 30. september 2018.*

*Grethe Holmriis,
Vor Frue
den 1. marts 2018.*

Aalborg Budolfi Provsti

Domprovst Niels Christian Kobbelgaard

I 2018 udgaven af Aalborg Stifts årbog vil vi fra Aalborg Budolfi provsti gerne omtale to væsentlige områder, som provstiudvalg og menighedsråd har arbejdet intenst med, nemlig arbejdet med at energioptimere vore bygninger og vores ansøgning til og godkendelse af Kirkeministeriet til at indgå i en ny forsøgsordning vedrørende provstis tjenesteboliger.

Der bliver også plads til at nævne personalia og provstiets arbejde med dåben, resulterende i bl.a. ”Drop-in-dåb i Domkirken i april måned, klosterforstanderskifte på Aalborg Kloster og kort om livet i provstiet generelt.

ENERGI

Af provstiudvalgsformand Peter Stilling

Vi bruger i vore kirker hvert år store beløb til energi, såvel til varme som til el. Da vi sidste år skulle have lavet de obligatoriske energimærkninger af alle vore bygninger bortset fra selve kirkerne, så besluttede vi i provstiet at tage skridtet fuldt ud, og vi fik udarbejdet en plan for energioptimering af alle vore bygninger, og dermed også af alle vore præstegårde. Da Aalborg Østre Provsti stod i samme situation, så har de to provstier samarbejdet tæt om det store projekt. Starten på projektet er fyldig beskrevet i indlæg fra Aalborg Østre Provsti i Stiftsårbog 2017.

Energioptimeringen bliver i løbet af i år færdig i alle vore kirker. I 2019 færdiggør vi så alle de tilstødende bygninger. Præsteboligerne energioptimerer vi løbende, hvilket sker bl.a. i forbindelse med provstesyn eller præsteskit. Hele projektet er finansieret af provstiet.

Der er især tre områder, hvor vi laver indsatsen. Nemlig styring af varme og el, udskiftning af elpærer og lækagesikring.

Den installerede automatiske styring, der har dataloggere tilkoblet, gør at der altid er den varme, der netop er brug for, og det hele kan styres fra computer, iPad eller iPhone uanset hvor i verden man befinder sig.

Udskiftningen af glødepærer med LED pærer blev hjulpet på vej af en ”lysdag” i Vesterkær Kirkecenter, hvor fire indbudte firmaer præsenterede de mange muligheder, der i dag er for LED belysning. ”Lysdagen” havde godt besøg fra fleste sogne i de tre provstier i Aalborg syd for Limfjorden. Et firma gik så vidt, at de gik hjem og ”opfandt” en ny pære, der passede ind i de eksisterende lamper. En enkelt kirke har udskiftet

over 500 store glødepærer med LED pærer, så her kan besparelsen virkelig mærkes, og besparelsen bliver i sognet.

Samtidig med, at vores energikonsulenter fra firmaet ProEnergi var rundt i kirkerne, fik de til opgave at kontrollere om der var lækagesikring, så et sprængt vand- eller varmerør ikke forårsagede skadelige oversvømmelser. Dette blev lavet sammen med de øvrige tiltag i en fælles licitation i Aalborg Budolfi og Aalborg Østre provstier.

Til at styre hele det store projekt har vi professionel hjælp af arkitekt Bent Flyvholm, der også har styret den tilsvarende opgave i Aalborg Vestre Provsti.

Vi er nu nået til at forberede fælles el-køb til alle sogne i de tre provstier syd for Limfjorden i Aalborg kommune.

Forsøg i Folkekirken

FORSØGSORDNING MED

TJENESTEBOLIGER FRA 1.JAN. 2019

Af provstiudvalgsmedlem Lars Pedersen

Således lød det fra Kirkeministeriet:

FORSØG 4 & 5: Mange menighedsråd oplever, at visse opgaver er tunge og tidskrævende. En flytning af hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen til andre vil kunne lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre flere ressourcer til andre opgaver. Det kan ligeledes tænkes, at der kan opnås stordriftsfordele, hvorfor det økonomisk kan give sund fornuft.

Med disse forsøg placeres dele af eller hele ansvaret for bygningerne hos enten provstiudvalget eller en ekstern leverandør.

Forsøget findes i to varianter.

1. I det ene udliciterer et eller flere menighedsråd i et samarbejde hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen til en eks-

tern leverandør. Menighedsrådet/ene beholder beslutningskompetencen og det økonomiske ansvar.

2. I det andet forsøg placeres både opgaver, ansvar og den økonomiske administration hos provstiudvalget.

Begge forsøg vil lette den administrative byrde for de deltagende menighedsråd.

Således var teksten udformet og udsendt til menighedsrådene fra kirkeministeriet i 2017, hvor man opfordrede menighedsrådene til at tage stilling til, om man synes, at der var nogle af de 11 forsøg som udbydes, at man kunne tænke sig at deltage i. I Aalborg Budolfi Provsti var der flere menighedsråd, der tilkendegav, at man var interesseret i forsøgsordning nr. 5. I den anledning opfordrede provstiudvalget alle sogne til, på deres menighedsrådsmøde i januar måned 2018 at drøfte og tage stilling til, hvorvidt de enkelte sogne ønsker at deltage i denne forsøgsordning. Efter menighedsrådenes tilbagemelding og med tilslutning fra alle 10 sogne om deltagelse i forsøg nr. 5, blev der indkaldt til fællesmøde, med henblik på udfærdigelse af fælles ansøgning til kirkeministeriet. Landsforeningens Vivi Rolskov Jensen hjalp på fælles mødet med facilliteringen og ansøgningen udfærdiges den 1. feb. 2018 på et fællesmøde til indsendelse senest 1. juni 2018 (opringet 15. feb. 2018).

FORSØG NR. 5: Menighedsrådene ønsker at overdrage bygningsvedligeholdelse for tjenesteboliger til provstiudvalget. Alle opgaver, menighedsrådet har efter tjenesteboligcirkulærets kapitel 2, 3, 5-9, flyttes til provstiudvalget herunder præstegårdsvedligeholdelsen (alm. vedligeholdelse syn og ombygning) og øvrige opgaver, som hidtil har været varetaget af menighedsrådet. Samtidig flyttes ansvaret (kompetencen) for

PERSONALIA **Tiltrådte**

*Jesper Fodgaard,
kirkebogsførende
sognepræst Vor Frelser
den 1. februar 2018.*

*Christen Staghøj
Sinding, Studenterpræst
(tjenestemandsansat)
den 1. oktober 2017.*

*Nanna Elgaard Holm,
studenterpræst og
akademisk medarbejder
den 1. marts 2018.*

PERSONALIA

Tiltrådte

Kristin Falck Saughaug, overenskomstansat sognepræst i Margrethe sogn fra den 15. august 2018.

Sophie Nordentoft, kirkebogsførende sognepræst ved Vor Frue fra den 1. september 2018.

Orgelbygger Anders Havgaard Rasmussen, Bramming, er manden bag det spændende, nye instrument. Orglet har 19 stemmer fordelt på to manualer og pedal.

finansieringen af opgaverne til provstiudvalget. Præsternes rettigheder og pligter ændres ikke. Ligesom et evt. salg af tjenestebolig og rengøring af tjenestelige lokaler ikke overdrages. Udgifterne til det konkrete forsøg afholdes af provstiudvalgskassen. Ligningen til deltagene menighedsråd nedsættes tilsvarende som led i den almindelige budgetproces. Menighedsrådene tildeles således ikke midler til at løfte de nævnte opgaver, da de varetages af provstiudvalget.

Menighedsrådenes og provstiudvalgets formål med forsøget er:

At frigøre tid i menighedsrådene til arbejdet med strategi og mål.

At højne kvaliteten af arbejdet og udvise rettidig omhu i vedligeholdelsen og dermed at udføre opgaverne billigere.

At gøre det lettere for præsterne, at menighedsrådet ikke skal inddrages i forhold om vedligeholdelse.

At opgaven kan udføres bedre med en helhedsbetragtning for alle 15 tjenesteboliger i provstiet og at opnå stordriftsfordele i vedligeholdelsen.

Forsøget i Budolfi Provsti, starter pr. 1. jan. 2019, og der er planlagt et to års forløb. I henhold til lovgivningen er dog der mulighed for forlængelse et år plus et års udfasningsforløb til udgangen af 2022.

Aalborg Kloster

Med udgangen af april måned fratrådte Jens Aa. V. Schulz stillingen som klosterforstander ved Aalborg Kloster efter 19 års ansættelse.

Bestyrelsen for Aalborg Kloster har med virkning fra den 1. maj 2018 ansat folketingsmedlem **Flemming Møller Mortensen** som ny klosterforstander. Han suppleres af sin ægtefælle Erik Elgaard Sørensen, som i det daglige er professor i Klinisk sygepleje på Aalborg Universitetshospital.

Aalborg Kloster er en selvejende institution under Justitsministeriet (Civilstyrelsen). Bestyrelsen består af stiftamtmanden, biskoppen, den kirkebogsførende sognepræst ved Vor Frue Kirke, domprovsten, politidirektøren, borgmesteren. Leif Sondrup er bestyrelsesformand.

Aalborg Kloster fra 1431 udbyder i dag 27 lejligheder midt i Aalborg centrum. Den næsten 600 år lange og særdeles spændende historie kan læses på klosterets hjemmeside: www.aalborg-kloster.dk

Nyt Kororgel i Budolfi

Domorganist Erling A. Thomsen skriver:

”Hvorfor nu et kororgel? Domkirken er jo i forvejen udstyret med et flot, stort og velklingende Frobenius-orgel. Grundene er flere: Med musikledsagelse fra det nye orgel opnår vi mulighed for at kunne skabe ”den lille kirke” i det store rum.

Hovedorglet vil naturligvis fortsat blive benyttet ved højmesser og alle øvrige større gudstjenester og kirkelige handlinger. Kororglet, derimod, vil komme til at gøre fyldest i de sammenhænge, hvor antallet af deltagere er beskedent: Ved bisættelser, hvor følget begrænser sig til ganske få, ved ”små” bryllupper, i forbindelse med andagter, ved arrangementer for børn, ved konfirmandundervisningen, etc. I disse situationer vil vi nu kunne etablere en helt anderledes musikalsk nærhed og sammenhængskraft. Et andet ønske har været, med akkompagnement fra kororglet, at kunne bringe en del af kirkens omfattende musikliv frem foran menighed/publikum.

Dåbsarbejdet og ”drop-in-dåb”

I 2016 deltog provstiets præster i en studietur til Kristiansand. Dette resulterede i nedsættelsen af en ”dåbsinitiativgruppe”, der siden har arbejdet med dåbens teologi og muligheder for nye dåbsinitiativer, som der forhåbentlig kan berettes om i kommende numre af stiftsårbogen. Første initiativ var på baggrund i det teologiske arbejde at invitere til drop-in-dåb i Domkirken den 14. april 2018. Vi vidste ikke helt hvad vi skulle forvente, men blev nærmest blæst bagover af den tilslutning vi oplevede. 42 mennesker kom og blev døbt efter registrering og dåbssamtale havde fundet sted.

Lørdag den 22. september 2018 inviterer vi igen til drop-in- dåb i Domkirken

Øvrigt – som også er en messe værd

Folkekirkens Hus stortrives med en tilslutning langt ud over dét, nogen kunne have drømt om og håbet på.

Aalborg Stifts teologiske flagskib **Teologisk Voksenundervisning** har det ligeledes godt.

Det gælder også stiftets diakonale satsning, som breder sig til hele landet ”Folkekirkens Fa-

miliestøtte, og provstiets biografklub, skole- kirke samarbejdet og arbejdet med den kirkelige undervisning for børn og unge – også børn og unge med særlige behov.

Og så er der også det gode daglige arbejde rundt om i provstiets 10 sogne, hvor hver eneste sogn og kirke kunne have fyldt rammerne for provstiets tildelte plads.

PERSONALIA **Tiltrådte**

*Pelle Rønne Kviesgaard
ansat som
valgmenighedspræst i
Aalborg Valgmenighed
fra den 1. marts 2018.
Kirkeministerielt stad-
fæstet den 1. juni 2018.*

*Mikael Ingmar Byrial
Jensen, tjenestemand-
ansat sognepræst ved
Hasseris kirke
den 1. november 2018.*

Sognepræst i Nørholm, Elisabeth Førgaard Hildestad er bevilget orlov i et år fra den halvdel af hendes stilling der vedrører aflastning for provsten i Nibe-Vokslev. Pastor Lotte Lyngby er konstitueret i den halve stilling.

Provst Jens-Anders Djernes er pensioneret fra sin stilling som sognepræst (kb) i Nibe-Vokslev pastorat samt provst for Aalborg Vestre Provsti pr. 1.12. 2018.

Aalborg Vestre Provsti

Af provst Jens-Anders Djernes

Provsten takker af

Efteråret 1989 landede vi i Nibe, og efter 10 fantastiske år som sognepræst i Nibe-Vokslev var det tid til nye udfordringer. Sommeren 1999, nærmere betegnet en varm sommerdag sidst i juni, var vi på campingtur med børnene til Klitmøller, da jeg blev ringet op af min hjemlige kordegn, at jeg skulle kontakte Kirkeministeriet. Det var før, der var ordentlig mobildækning i Thy, så jeg fandt en telefonboks og ringede op. Her blev jeg spurgt, om jeg var villig til at lade mig udnævne til provst for Støvring provsti. Jeg fik vist fremstammet et ja-tak, og efterfølgende spurgte min kone, om jeg var klar over, at jeg havde modtaget en udnævnelse til provst iført badebukser – nå ja, - og hvad så? Forhåbentlig lidt symptomatisk for min tilgang til tingene. Senere modtog jeg den kgl. resolution af 7.juli 1999 med udnævnelsen, der havde virkning fra 1. september 1999. Siden da er der gået næsten 20 år med alt, hvad det nu har indebåret.

Provstestillingen før

Provstestillingen var for 20 år siden noget ganske andet end i dag. I 1999 var det mest en administrativ stilling med stempler og underskrifter på rigtigt papir. Det var først året før, i 1998, at computeren havde holdt sit indtog på provstikontorerne, og det var nærmest kun som skrivemaskine. Økonomien fyldte mere end i dag. Måske fordi pengene var færre, men også fordi budgetlægningsproceduren nu er helt anderledes med sognefuldmagt og større indflydelse fra menighedsrådene – en tendens jeg har hilst meget vel-

kommen, idet større indflydelse også giver større ansvar og ejerskab.

En af de allerførste sager jeg blev præsenteret for i Støvring provsti, var en mælkekvotesag fra forpagteren i Veggerby – måske ikke lige det man først tænker på, eller har lært noget om som teolog. Om sagen blev løst klogt husker jeg ikke, for selv om jeg er landmandssøn, så vil det i alt fald kun være på grund af det gode provstiudvalg, og hjælp fra stiftet.

I årenes løb er der kommet mange ting til – flere af dem på 3 bogstaver: MUS – APV – KIS – SØS – FLØS og her til sidst F2, som er provstiernes nye journalsystem, fælles med Stiftet og Kirkeministeriet.

Et mylder af rapporter og betænkninger er også gået gennem Folkekirken gennem årene, én af de vigtige var betænkning 1477 fra 2006 med ”opgaver i sogn, provsti og stift”, som kom til at betyde en del kompetence ændringer, bl.a. budgetproceduren og rollefordelingen mellem de kirkelige myndigheder. Der blev lagt flere kompetencer ud i provstierne, og det øgede mængden af provstearbejde. Derfor måtte man i 2011 med betænkning 1527 se på provstestillingen og provstiets funktion. Bl.a. skulle det tilstræbes, at der blev knyttet 50% hjælp til provstestillingens præstedel, og således kom ordningen med Nørholm i stand her i provstiet.

Nyt provsti

1. januar 2007 fødtes de nye provstier i kølvandet på kommunalreformen og Støvring provsti blev delt. Nibe og Sejlflod kommune blev en del af

I 2017 byggede Nibe-Vokslev menighedsråd ny sognegård, og det blev efterfølgende besluttet, at den gamle sognegård "Dommergården", der ligger i tilknytning til præstegården, skulle bygges om til "provstihus". Denne ombygning skulle gerne være tilendebragt, når en ny provst tiltræder, forhåbentlig 1. december 2018.

I "provstihuset" bliver der endvidere regnskabskontor og kirkegårds-kontor samt mødelokale og konfirmandstue. Menighedsråd og provstiudvalg håber på den måde at have fremtidssikret gode lokaler for medarbejderne.

Aalborg, mens Støvring gik til Rebild kommune, og op af asken rejste sig Aalborg Vestre provsti.

Jeg er både glad og taknemmelig for det gode samarbejde, der gennem alle årene har været i begge provstier med såvel menighedsråd, præster, provstiudvalg, og Aalborg stift. Det har til tider været travle, besværlige, intense dage, men altid rige og givende, hvor det har været et privilegium at opleve et tillidsfuldt samarbejde.

Præstearbejdet

Sammenhængskraften i det hele har dog altid været sognepræstearbejdet i Nibe-Vokslev, mødet med mennesker, kirkelige handlinger og ikke mindst, søndagens gudstjenester.

Jeg ønsker alt godt for provstiudvalg, menighedsråd, præster og medarbejdere i Aalborg Vestre provsti, og takker for de år vi har fulgtes ad.

NY I PROVSTIUDVALG

Af provstiudvalgsmedlem Inger Bach Hansen, Nibe.

Hvorfor stille op til valg til provstiudvalget?

Det ultrakorte svar er taknemlighed.

- Fordi vi har en folkekirke, der er der for os i sorg, i glæde til alle tider, når vi har brug for det.
- Fordi jeg kan sidde i kirken, mærke historien, føle højtideligheden i rummet, lytte til musikken, synge med på salmerne.

- Fordi jeg kan lytte til ordene i et sprog, som er smukt og poetisk og med et indhold, jeg ikke hører i hverdagen.
- Fordi jeg kan gå opløftet derfra.
- Fordi kirkens ritualer indrammer os med ord, der kan trøste og hjælpe i sorg og modgang.

Derfor ja tak til at være medlem af Aalborg vestre Provsti.

Hvordan er det så? Hvad gør indtryk?

Det gør møderne med de respektive menighedsråd. Menighedsrådene er optagede af at passe deres sogne og deres kirker. Jeg fornemmer en ydmyghed over, at de ser sig selv som led i kirkens næsten tusind år lange historie, formuleret således: "Vi vil gerne gøre det, så godt vi kan". Og det er værd at huske, at kirkerne i de små landsogne udover at være kirke efterhånden er de eneste kulturbærere i sognene. Kirken lægger rum til et mangfoldigt og rigt kulturliv takket være menighedsrådene. En væsentlig opgave, som er værd at huske i debatten om bevarelse af kirkerne i de små landsogne.

Udover at sidde i provstiudvalget sidder jeg med i Aalborg provstiernes budgetudvalg. Her gør det indtryk, at drøftelserne vedrørende budgetlægning er præget af, at "det skal gå ordentligt til, og det skal være retfærdigt." Uenighed taler man sig tilrette om. Den overordnede prin-

cielle drøftelse handler om prioritering af ligningsmidlerne, men samtidig foregår der en underliggende drøftelse om, hvor er der presserende behov, og hvor skal der tages særlige hensyn. Endelig og ikke mindst er det vigtigt, at ligningsmidlerne bliver forvaltet samvittighedsfuldt og efter god forvaltningsskik. Det sker bl.a. ved, at der udarbejdes flerårige budgetoverslag.

I skrivende stund sidder jeg med 14 menighedsråds budgetter for 2019.

Dem skal jeg have studeret, og hvor mærkeligt det end kan lyde, synes jeg, det er en spændende opgave.

Endelig er jeg medlem af bestyrelsen for Skoletjenesten. Her er det en fornøjelse at følge arbejdet udført af dygtige og dedikerede medarbejdere. Førhen var skolen "kirkens datter". Det tilhørsforhold blev endeligt afskaffet helt og aldeles med skoleloven af 1975. I dag er der takket være skoletjenesten igen etableret forbindelse. En forbindelse, som helt klart ikke kan overvurderes. Det skoletjenesten tilbyder i form af bibelske fortællinger i mange variationer, bibringer eleverne viden og indsigt ikke blot i forhold til kristendommen, men giver dem også en kulturforståelse og et værdigrundlag, som de ellers ikke ville få.

Afslutningsvis vil jeg gerne vende tilbage til det at være taknemlig. I grundlovens § 4 står der: "Den evangelisk lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådant af staten." Altså som medlem af folkekirken betaler man kirkeskat. Heldigvis skal der ikke laves cost-benefit analyser af, hvad man får, og hvad man giver. Jeg ved, at min gæld til kirken er stor, og jeg betaler min kirkeskat med glæde.

ELLIDSHØJ SOGNEGÅRD UDVIDES

Af Karen Willum

Det har i en hel del år været et problem at afholde større arrangementer, og flere gange har man af-

vist deltagere, da der ikke var plads. F.eks. skulle man spise i hold ved spaghettigudstjenester, fastelavnsarrangementer og lign. familiearrangementer, hvilket ikke er holdbart, da samværet er en vigtig del af arrangementerne.

Efter flere års venten, blev det endelig en realitet. Nu får vi bedre plads og forhold i Ellidshøj Sognegård.

Det her været en lang proces, men med god hjælp af arkitektfirmaet Knudsen og Østergaard, har vi fundet den helt rigtige løsning. Vi får salen lavet større, adskilt af en foldedør, så salen kan tilpasses arrangementet. Vi får et ekstra mindre mødelokale, som ved behov kan bruges til kontor, og ikke mindst, så får vi et større køkken, med bedre faciliteter. Alt dette gør, at vi får mulighed for flere tiltag og større arrangementer.

I skrivende stund er vores dygtige og flittige håndværkere i fuld sving med at realisere vores ønsker. Ifølge tidsplaner skal sognegården stå klar til aflevering i uge 42.

Da sognegården i sin tid blev bygget, blev den indviet 1. søndag i advent 1992. Derfor har menighedsrådet valgt her 26 år efter, at bruge samme dag til at afholde en reception som starter med en festgudstjeneste i kirken søndag den 2. december kl. 11.00 og efterfølgende lidt mad og drikke i den nye udgave af sognegården.

*Ellidshøj Sognegård
udvides.*

Lundby Kirke får nyt tegltag. Da der viste sig råd i flere bjælker blev det en mere omfattende renovering, der også kom til at gribe ind i kirkerummet, hvilket betyder lukning af kirken i en længere periode. Samtidig vil kirken blive kalket indvendig. Dejligt, at der stadig findes gedigent håndværksarbejde.

Kamtakkerne på Bislev kirke gav efter for vestenvinden, og omsættes.

Aalborg Østre Provsti

Af provst Christian Bjørn Krüger

Kirkenyt

Søndag den 27. maj 2018 blev Gudum kirke indviet ved en festlig gudstjeneste. Vi bringer her et indlæg skrevet af sognepræst Jan Brogaard.

Gudum kirkes genindvielse søndag den 27. maj 2018

Trinitatis søndag kl. 10.30, en frisk majdag, nåede vi endelig til dagen for Gudum kirkes genindvielse. Biskoppen og provsten var inviteret, præstekolleger fra provstiet, kirkens arkitekt, provstiudvalget, ja, hele Østhimmerland gennem

menighedsråd til at klare alle paragrafferne, og sådan må man jo også følge med tiden, selv om der kan være mange følelser på spil.

Der kom heldigvis mange fra byen også, og en konfirmandmor fra Gudum, til en af næste års konfirmander, tog kækt imod indbydelsen til at være med til selve indtoget med kirkens hellige kar og bøgerne og oplæsningen ikke at forglemme. Der gjorde for øvrigt de andre også, og det gav en god fornemmelse af sammenhold og ansvar på den gode måde.

Henning Toft Bro satte os grundigt ind i logistikken ovre i graverbygningen, og vi havde i forvejen fundet nogle fra menighedsrådet og en kollega fra Gistrup til at gå med ind, samt min kone, der også mødte op i ornat. Provsten skulle prædike, og biskoppen skulle tage formessen med selve genindvielsen, og den lokale præst og provsten skulle stå for kontinuerlig altergang m.m.

Kirken var godt fyldt, kunne vi se gennem den åbne dør ind til kirkeskibet, og jo, der sad da nogle både fra Gudum og omegn, og alt var, som det skulle være.

Efter gudstjenesten var der reception i et opstillet telt med taler fra biskop, provst, formand for menighedsrådet og sognepræsten.

Rummet ser lyst og flot ud efter renoveringen, og det gamle Gregersen-orgel, der oprindeligt kommer fra Nibe, lyder så smukt, som aldrig før. Kirkens belysning er blevet suppleret med en lyscirkel i kor og skibets vest-hvælv, hvor orgelet er placeret på et pulpitur. Nye farver på bænkerne, som matcher rankeværket i de kendte velbevare-

*Gudum kirke.
Foto: Jan Herkert
Pedersen 2018.*

det lokale folkeblad. Efter en lang og sej proces på grund af skimmelsvamp både her og der, blev det til en meget sindig venten, siden kirken blev lukket i sommeren 2014.

Kunne de lokale i Gudum også finde hen til kirken efter så lang ventetid, eller havde de helt tabt modet og viljen til at bakke op om det projekt? En gang var der et menighedsråd for hver kirke i pastoratet, der foruden Gudum tæller den ligeså gamle Lillevorde kirke, og den mere moderne, Gudumholm, men nu er der kun det ene

de kalkmalerier i skibets øst-hvælv, og hynder og stole er forsynet med nyt betræk, der passer fint ind i helheden. Den gamle 1600-tals-brudebænk ved prædikestolen passer også smukt til at tage imod de kommende brudepar – også i en smuk grøn nuance.

De gamle brune paneler er væk, og kirkens nye plankegulv under sæderne, tillige med det smukke lyse orgelpulpitur, samt naturligvis den nye belysning i begge ender af kirken, er med til at give indtryk af, at lyset strømmer ind i kirken som aldrig før. To varmeblæsere står diskret i hver sin ende af kirken, som en lille teknologisk hilsen til os om, at nu er det slut med fugt og dårligt indeklima. Bagerst i kirken er der fjernet et par rækker med kirkebænke, og her er nu et bord i hver side, som vi også kender det fra Rørdal kirke, som menighedsrådet har ladet sig inspirere af, sammen med kirkens arkitekt, Ole Knudsen.

Nu har vi hen over sommeren prøvet kirken af, og det er en stor glæde at opleve, hvordan en middelalderkirke fra slutningen af 1100-tallet kan gøres til et rum, der formentlig virker ligeså tiltrækkende som den gang. Der er allerede planlagt fælles ungdomsgudstjeneste med nabopastoratet, og vi har planer med kirkens nye indretning.

Glemte er alt om en lang og sej proces, for det var helt klart værd at vente på, til vi fandt den rigtige løsning på, hvordan man passer på en gammel middelalderkirke, uden at kirkens Ånd ødelægges af forstyrrende elementer fra hverdagsrummet, og på en måde, så vi kan være sikker på, at det virker i mange år fremover. Det er derfor ikke kun kirkebænkene, der er grønne – også håbet for denne smukke kirke.

Jan Brogaard

sognepræst i Gudumholm-Lillevorde Pastorat

Præsteindsættelse i Sdr. Kongerslev – Nr. Kongerslev – Komdrup Pastorat

Søndag den 10. juni 2018 oprandt dagen, som mange havde set frem til med forventning, idet pastoratets nye sognepræst, Niels Peter Gadegård Gubi blev indsat i embedet. Niels Peter blev ordineret til stillingen den 23. maj 2018 i Budolfi kirke. Her bringes Niels Peters prædiken ved hans indsættelse. Prædiketeksten er til 2. Søndag efter Trinitatis – Lukasevangeliet kap.14, vers 25-35

Så oprandt dagen for indsættelsen af den nye præst, kirken er pyntet, orglet spiller, menighedens ”fulde kor” sjunger med af karsken bælge, menighedsrådene har inviteret til kaffe på kroen

*Gudum kirkes genindvielse 27. maj 2018.
Foto: Jan Brogaard.*

PERSONALIA

Fratrådt

Sognepræst Lykke Ida
Fugl Wester, Sdr.
Tranders Pastorat
fratrådt pr. 1. juli 2018.

og provsten har fundet vej ud til provstiets yderkanter. Det bliver ikke bedre. Men så kommer dagens tekstlæsninger og jeg forstår godt, hvis nogen af jer hellere ville være blevet hjemme og måske klippe hæk, slå græs eller tage ud i sommerhuset eller hvad man nu gør på en søndag eftermiddag i juni. For de ord, som apostlen Johannes og Herren Jesus selv kommer med, er krasse sager. Johannes får besked på at skrive til en menighed, at de er lunkne og at Jesus står udenfor deres menighed og ikke kan komme ind. Og Jesus opfordrer den, som vil følge efter ham, til at opgive alt og oven i købet hade sin familie. Hvis man var meningsdanner, smagsdommer eller politiker og tilpas hurtig på aftrækkeren, så ville det være nemt at sætte mærkater som "ekstremisme", "radikalisering" og "social kontrol" på dagens bibelske budskaber, som det jo er så populært at gøre i disse tider.

Men eftersom disse tekster står i Bibelen, så må de ville noget med os. Der må være noget i Jesu budskab, som vi må kunne få ud af dagens evangelietekst.

Man skal hade sin familie for at komme til Jesus, sådan hilser Jesus dem, der kommer hen til ham. Men hvad betyder dette ord: hade? I vores hverdagssprog med hinanden bliver ordet ofte anvendt om noget, man ikke kan lide: "Jeg hader at tabe" eller "jeg hader mandag morgen". En mere bogstavelig anvendelse af ordet som f.eks. "Jeg hader ham eller hende" har en dybere følelsesmæssig betydning – det er ganske enkelt det modsatte af at elske. Så lægger man afstand, har afsky for en person og ønsker måske sågar det værste for vedkommende.

Hvis vi læser dagens tekst med denne emotionelle betydning af ordet hade, så får vi rigtig nok teksten galt i halsen. Men er det, hvad Jesus mener? Jeg tror ikke, at Jesu ønske er, at vi skal hade i en følelsesmæssig forstand, altså som det mod-

satte af at elske. Snarere tværtimod: Vi skal jo ære fader og moder, som det 4. bud lyder og elske vores næste, som det lyder i bl.a. Bjergprædikenen.

Nogle forskere mener, at betydningen af ordet hade i den græske grundtekst på lige præcis dette sted ikke er et emotionelt ord, men hænger sammen med prioritering. Intet må komme imellem den troende og gudsriget. Lidt længere henne i Lukasevangeliet siger Jesus: "Ingen kan tjene to herrer, han vil enten hade den ene eller elske den anden eller holde sig til den ene og ringeagte den anden". Det menneskelige hjerte kan ikke have flere herrer – man kan ikke have to nummer ette-re, for man vil altid prioritere en over den anden. Det er også udtrykt i buddet: "Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind og hele din styrke og din næste som dig selv."

Den som følger efter Jesus må altså vælge: hvad eller hvem er nummer et? Og ligesom når man skal bygge et tårn og man må regne på omkostningerne eller gå krig og man må kende fjendens styrke, sådan må man også betænke at efterfølgelse af Jesus koster noget. Det koster noget at være kristen – tænk bare de kristne, som bliver forfulgt for deres tros skyld i andre dele af verden. Det er ikke ligesom at skifte teenageidol eller når ens ven i skolen gik fra at holde med Real Madrid til pludselig at holde med Barcelona i løbet af en weekend. Der er et dybere tilhørsforhold, et dybere commitment som det hedder på nudansk. I dåbsritualet bliver vi indpodet på Kristus ved dåben. Vi døbes til at tilhøre ham og det er en relation med et kald eller en opgave, som vi kristne ikke bare kan melde os ud af.

Jesus opsummerer det i ordene "Sådan kan ingen af jer være min discipel uden at give afkald på alt sit eget". Vil det sige, at vi skal flytte ud i vildmosen i en bivuak og leve som eneboere i bedste Johannesdøber-stil og spise vildhonning

og græshopper og om ikke gå med tøj af kamelskind, men så skind af elsdyr? Eller betyder det, at vi alle skal sælge alt, hvad vi ejer til kirken og så flytte ind i et stort kollektiv, hvor hver enkelts individualitet opløses i det store fællesskab?

Nej, det tror jeg ikke, det vil sige. At give afkald på sit eget er i bund og grund at vedkende sig første trosartikel: ”Vi tror på Gud Fader den almægtige: himmelens og jordens skaber”. Gud har skabt mennesket. Det betyder også, at alt jeg har er givet mig af Gud, ja selv mit åndedrag. Eller som det lyder i en kendt høstsalme:

*Du gav mig, o Herre, en lod af din jord,
som jeg nu min egen må kalde.*

Et billede på dette er barnet, som får tildelt et lille stykke af køkkenhaven fra sine forældre. Det er nu barnets ”egen” køkkenhave og barnet skal selv kultivere og passe stykket. Det får lov til at udfolde sin kreativitet gennem dyrkningen, men skal også stå til ansvar for det – bliver der luet eller gror det hele til i ukrudt? Og skulle barnet have brug for vejledning, så er forældrene altid i nærheden med et godt råd og lidt hjælp.

Det, tror jeg, er et godt billede på livet i efterfølgelse af Jesus. Et liv, hvor jeg passer det stykke have – den del af skaberværket – som jeg har fået betroet af min himmelske fader. Og det er ikke et verdensfornægtende liv, hvor vi skal flygte fra vores hverdagsliv og isolere os fra verden omkring os. Tværtimod. Det kan vi se, når vi ser på disciplene. De blev kaldt til efterfølgelse, da Jesus sagde: ”følg mig” og de lagde deres net og fulgte ham. De oplevede en mængde ting med Jesus og endte med at se ham blive korsfæstet og dø. Men påskemorgens hilsen fra gravenglen lød: ”Sig til hans disciple og til Peter, at han går i forvejen for jer til Galilæa. Der skal I se ham, som han har sagt jer det”. På den måde blev de sendt tilbage til deres gamle liv, som netop foregik i Galilæa, og

ifølge Johannesevangeliet genoptog nogle af dem deres gamle profession, nemlig fiskeri. Disciplene kom tilbage til deres vante dagligdag, men ikke på samme måde. De havde erfaret den opstande og derfor var de fornyede mennesker – mennesker som forstod, at deres liv ikke var deres eget, men et liv, som skulle leves i efterfølgelse af Jesus.

Vores liv er ikke vores eget, det er en gave, som vi har fået givet af Gud og som vi derfor skal forvalte ret. Mit ønske og håb som præst på dette sted er, at vi må tage vare på det stykke af skaberværkets ”køkkenhave”, som Gud har skænket os og at vi må forvalte det til gavn og glæde, så kirken må være et sted, hvor mennesker må få lov til at opleve fred, tilgivelse og nyt perspektiv på tilværelsen, som giver dem hjælp til at forvalte det, de har fået givet. Et sted hvor skuldrene sænkes og hvor det ikke afhænger af den enkeltes meritter og individuelle præstationer. Og det uagtet, hvor meget den enkelte slider på kirkebænken – for kirken er for alle, fordi Jesus inviterer alle til fællesskab. Og når vi så engang imellem har brug for retning og hjælp i denne opgave, så må vi i bøn og lovsang søge vejledningen hos Guds ånd. Så lad os få havehandskerne på og komme i gang i skaberværkets køkkenhave!”

PERSONALIA Tiltrådte

Sognepræst Christina
Kleis, Romdrup-Klarup
Pastorat tiltrådt
pr. 1. marts 2018.

Sognepræst Niels Peter
Gadegård Gubi, Sdr.
Kongerslev, Nr. Kongerslev,
Komdrup Pastorat
tiltrådt pr. 1. juni 2018.

Mogens Gottfred Jensen, sognepræst kb. i Hvorup pastorat, har fået bevilget afsked fra udgangen af december måned 2017.

Peer Lousdal, sognepræst kb. i Lindholm pastorat, har fået bevilget afsked med pension efter ansøgning fra udgangen af februar måned 2018.

Sophie Nordentoft, sognepræst kb. i Hals pastorat, er med virkning fra 1. september 2018 flyttet til en stilling som sognepræst i Vor Frue pastorat, Aalborg Budolfi provsti.

Aalborg Nordre Provsti

Af provst Ole Rysgaard Madsen

En af de bredeste kontaktflader for folkekirken til landets borgere er i forbindelse med bisættelse / begravelse, hvor der stadig i langt de fleste tilfælde medvirker en folkekirkepræst ved begravelseshandlingen.

Og denne kontakt går videre til kirkegårdene. Bortset fra enkelte kirkegårde i de største byer er det folkekirken, der driver landets kirkegårde – og dermed er tilstede med personale på det fysiske sted, hvor efterladte kommer til deres grave. Det er nok et lidt overset kapitel, hvor stor betydning kirkegårdspersonalets møde med de efterladte kan få i en svær periode præget af savn og tab.

Da alle sogne i vores provsti driver kirkegård, også i byområdet (Nørresundby), har vi valgt denne gang at fokusere på folkekirken møde med de efterladte, særligt som det sker på kirkegårdene – samt på udviklingen i kvaliteten af kirkegårdenes tilbud, sådan som et konkret samarbejdsprojekt i vores provsti har givet mulighed for.

Tinna Schmidt Petersen, kirkegårdsleder, Nørresundby Kirkegård fortæller:

Vores møde med pårørende

Når vi på Nørresundby Kirkegård møder en pårørende, er det en gæst vi giver os tid til – og forståelse for.

En tilfældig dag mødte jeg en ældre dame på kirkegården, der netop havde været henne ved sit gravsted. Vi sludrede lidt om vejr og vind og hun sagde så: ”Det bliver dejligt, nu bliver der snart mørkt”. Jeg var lidt uforstående, og svarede: ”Det

er da trist, jeg elsker den lyse tid”. Hvorpå hun sagde: ”Når der er mørkt kan jeg rulle gardinerne for, og så er der ingen der kan se, at jeg sidder alene”. Jeg spurgte hende: ”Er der ikke er nogen, der besøger dig”. Hvortil hun trist svarede: ”Nej børnene har jo så travlt med alt deres, og børnebørnene ser jeg sjældent”.

En god oplevelse

Hendes ord fik mig til at tænke, hvor er det ensomt og trist, gad vide hvor mange der har det sådan? Hvordan kan jeg give dem en god oplevelse?

Deraf kom ideen med ”Julearrangementet”.

Jeg spurgte menighedsrådsformanden, om jeg måtte holde et julearrangement.

Bare med gløgg, lidt småkager, chokolade og frugt. Min plan var, at det skulle være gartnerne og jeg, der skulle uddele flyers med indbydelser. Ikke nogen med dyre annoncer og masser af opslag. Nej – i første omgang kun til de pårørende, som vi hilser på og snakker med på kirkegården. Planen var heller ikke, at der skulle være nogen underholdning – kun lidt stille julemusik i højttalerne.

Jeg fik lavet indbydelserne. Vi startede med 60 stk. Gartnerne og jeg selv fik en lille stak i lommen, og så gik uddelingen i gang. Vi startede med at dele ud i uge 43, lige da vi startede med græsklædning. Arrangementet skulle afholdes lige efter de andre julearrangementer med småbørn, og ældre, som også afholdes i vores kirkecenter i december måned.

Så kunne vi stadig nyde juletræet og den fine julepynt.

I perioden mens vi omdelte, var der flere der spurgte i kirkecentret: ”Hvor er det? – Er det nede i byen”? Så kunne vi jo forklare, at det jo var lige overfor kontoret, og at de var meget velkomne.

Vi fortalte også om alle de andre gode tilbud som tilbydes i vores kirkecenter, så på den måde fik vi også vist hvem vi er, til nogen som måske aldrig var kommet i kirkecentret. Det kunne jo give nye brugere af centret, til gavn for os alle, ikke mindst de pårørende.

Endelig kom dagen, klokken blev 12. Jeg gik over og hjalp med borddækningen og andre småting. Jeg var både nervøs og spændt på samme tid. Hvad nu hvis der kun kom 5 gæster?

Det gjorde der ikke. Der kom 45 gæster, det varmede om hjertet.

Den stille baggrundsmusik blev der ikke brug for, ret hurtigt var der en summen af snak på tværs af bordene. Gartnerne og jeg gik rundt ved alle borde og hjalp med at hente gløgg, og fik en lille snak med de fremmødte.

Det er blevet en tradition

Første gang vi afholdte Julearrangementet var i 2013. Årene efter har det været støt stigende med antallet af gæster, og sidste år kunne vi tælle hele 75 fremmødte.

Det er bare så dejligt. Jeg bliver helt varm inden i, når jeg tænker på alle de taknemmelige tilkendegivelser og positive kommentarer, kram og varme håndtryk fra gæsterne.

Efterfølgende er der altid mange der kommer og siger, ”Hvor var det bare et godt arrangement, hyggeligt, rigtig dejligt – det håber vi at I bliver ved med”. Dem der tidligere har været med kommer igen og spørger i oktober måned, ”Hvornår det er i år, vi skal sætte kryds i kalenderen – vi skal huske det”.

Tid til de pårørende

Vi kan derfor konkludere, at det viser sig, at der er et stort behov for, at vi i personalet på kirkegården giver os tid til ”bare at snakke” med de pårørende.

Det er en vigtig ting, jeg som leder lægger stor vægt på.

Der skal være tid til de pårørende, det er vigtigt at vi har tid til at give de sørgende en god service, og med service mener jeg ikke kun at råde og vejlede med gravstedet. Service er bestemt også det at lytte til dem og give dem tid. Det er selvfølgelig ikke halve timer, vi står og snakker med dem, men hvis vi kan mærke at der er et behov, så er vi der.

Der er rigtig mange ældre, som har mistet deres ægtefælle, der ikke snakker med andre end gartneren og jeg. Hvis vi kan være med til at give dem lidt indhold i livet, et smil med på vejen og en god oplevelse, så mener jeg helt klart at det er en af vores meget vigtige opgaver.

Det at arbejde på en kirkegård er så meget mere end at begrave, nedsætte urner, holde kirkegården pæn, ren og gøre den indbydende. Kirkegården også er til for de levende – ikke kun til de døde.

PERSONALIA Fratrædte

Jens Jacob Kauffmann Jensen, sognepræst kb.f. i Øster Hassing pastorat, har fået bevilget afsked med pension efter ansøgning fra udgangen af oktober måned 2018.

Kirkegårdsleder Tinna Schmidt Petersen til højre og kirkegårdsbruger Marie Guldberg til venstre i samtale på kirkegårdsvandring. Begge glæder sig til december, hvor der atter er julearrangement for kirkegårdens besøgende. Foto: Privat.

Vadum Kirkegårds nye kirkegårdsdige, der erstatter den gamle, til dels faldefærdige kirkegårdsmur. Samtidig er der ved Vadum Kirke anlagt en helt ny parkeringsplads – det har været et ønske gennem mange år, da parkeringsforholdene har været utilstrækkelige til begivenheder med stort deltagertal.

Foto: Privat.

**Leif Christensen, ledende graver,
Hals - Øster Hassing - Gåser og
Vester Hassing kirkegårde, fortæller:**

Fælles kirkegårdsdrift

Jeg er blevet bedt om at skrive lidt om, hvordan vores kirkegårdssamarbejde er etableret og fungerer i dagligdagen.

Hals, Øster Hassing-Gåser og Vester Hassing Sogne etablerede i 2013, efter grundigt forarbejde, en aftale om fælles kirkegårdsdrift. Flere omstændigheder, økonomiske og personalemæssige, gjorde at samarbejdet blev en realitet. Der er udfærdiget en samarbejdsvedtægt som er godkendt i menighedsrådene og hos de relevante instanser inden opstart, så ingen var i tvivl om, hvordan samarbejdet skulle fungere under ledelse af mig,

som i samme forbindelse blev ansat som ledende graver, med ansvaret for den overordnede drift, det personalemæssige og det budgetmæssige omkring alle fire kirkegårde.

Rent praktisk blev kirkegårdspersonalets ansættelsesforhold overflyttet til Vester Hassing Menighedsråd, selvfølgelig aftalt med hver enkelt. I den nye ansættelsesaftale var ordet geografisk fleksibilitet indført, det vil sige at den enkelte kan arbejde på alle kirkegårde. Det var lidt af en overvindelse for nogle at skulle sige 'vi' og ikke 'jeg' i starten, når kirkegården blev omtalt. Den maskinpark, som var på kirkegårdene, blev samlet i en pulje, så alt nu ejes af 'driftsfællesskabet', alt blev fælleseje. Selvfølgelig er der de maskiner og redskaber på de enkelte kirkegårde, som bliver brugt ofte, men de større maskiner, som ikke alle har brug for så tit, flyttes rundt på den indkøbte maskintrailer. Maskinreparationer, fælles personaleudgifter med mere fordeles til menighedsrådene efter en fordelingsnøgle efter antallet af sognebørn i sognene. Lønnen fordeles efter forbrugte antal timer på hver kirkegård og afregnes månedsvis i hvert enkelt menighedsråd. Det har krævet en del tilvænning at få udfyldt ugesedlerne, så de var retvisende for hvor udgifterne på det udførte arbejde skal konteres og til hvem.

For besøgende på kirkegårdene har det også været lidt af en forandring at der ikke altid er personale på kirkegården, og at man ikke møder den person man 'plejer' at snakke med. Nu går det fint, alt personalet er rimelig kendte på kirkegårdene.

Det skal nævnes at der ikke i forbindelse med sammenlægningen er afskediget personale, men der har været en reduktion, som er klarert ved naturlig afgang. Dette skyldes ikke kun sammenlægningen men også det begravelsesmønster vi ser i dag.

Nye kollegaer og bedre arbejdsforhold

For os der arbejder på kirkegårdene har sammenlægningen betydet, at vi har fået flere kollegaer og dermed også sparringspartnere. En gevinst har været muligheden for uddannelse og lokale kurser. Det har resulteret i tre uddannede anlægsgartnere og ansættelsen af en anlægsgartner elev. Det har højnet det faglige niveau meget blandt hele personalet, og gjort det muligt for os at udnytte de kompetencer vi har fået, til selv at udføre en del af de godkendte udviklingsplaner, planer for kirkegårdene, som vi arbejder meget med. Altså, vi kan få lidt mere for pengene, give kirkegårds personalet mulighed for medindflydelse i udvikling af projekterne, når vi gør det selv. Opgaver som

hækklipping og granpyntning er vi altid samlet om. Også her tænker vi meget på arbejdsmiljøet og kan skiftes til de forskellige arbejdsopgaver.

Lokale kurser har vi også udnyttet muligheden for. Der er afholdt flere af slagsen, sidst et kursus hvor også andre medarbejdere fra kirkegårde i provstiet deltog, hvilket er meget positivt.

Den årlige inspirationstur for kirkegårds personalet og alle menighedsrødder er også en stor gevinst. De busture vi har været på har virkelig styrket sammenholdet og kontakten mellem menighedsråd og personale både fagligt og socialt. Vi får de samme oplevelser og ser de samme ting. Oplevelser vi kan snakke videre om og måske gøre brug af senere.

PERSONALIA Tiltrådte

Oscar Andreas Lied er med virkning fra 1. november 2017 ansat som sognepræst i Vodskov pastorat.

Lars Jensen er 1. januar 2018 – 14. august 2020 konstitueret som sognepræst 50 % i Sulsted og Ajstrup pastorater under sognepræst Karin Braüner Vium Mikkelsens tjenestefrihed til uddannelsesformål.

Helle Rosenkvist, sognepræst i Lindholm pastorat, er med virkning fra 1. marts 2018 udnævnt til sognepræst kb.f. i samme pastorat.

De 4 kirker i kirkegårdssamarbejdet

Hals kirke

Vester Hassing kirke

Gåser kirke

Øster Hassing kirke

Brønderslev Provsti

VI KAN NOGET, NÅR VI SAMARBEJDER – KIRKER PÅ TVÆRS

Af provstisekretær Erik V. Rasmussen

Brønderslev Provsti har en række arbejdsgrupper, som på tværs af sognene arbejder med forskellige områder af kirkelivet.

Niels Chr. Aagaard blev i 2016 valgt til menighedsrådet i Ørum sogn.

Han er blevet interesseret i Visionsprojektet i provstiet og samarbejdet, der er på tværs af sognene.

"Jeg blev præsenteret for de seks grupper, der er oprettet i Kirker på tværs. Det lød spændende. På temadagen var jeg i gruppen, hvor der blev snakket om gudstjenesteudvikling ud fra "alle os der elsker gudstjenesten". Jeg synes, det er spændende at være en del af den snak, og jeg tilmeldte mig gruppen, så snakken kunne fortsætte. Jeg er i pastoralet med i gudstjenestegruppen, og der er det godt at have noget med fra den fælles snak", fortæller Niels Chr. Aagaard.

Niels Chr. har et engagement i Kirkens Korshær og Det blå Hus, og han glæder sig over at næstekærlighed er kommet på banen igen. *"Det var naturligt for mig, at melde mig i Diakonigruppen. Her drøftes mange tiltag for de svage i samfundet. Det har stor betydning for udvalget, at der er ansat en diakonikordinator. Hun gør det muligt at have et højt niveau".*

Der er flere små sogne i provstiet, og det tredje udvalg, Niels Chr. Aagaard er med i, er "Kirken på landet". Der er lokalt ved kirkerne et stort engagement, og vi kan hjælpe hinanden med at gøre det bedre og stærkere.

Niels Chr. Aagaard.

Han oplever, at det er tre forskellige udvalg, han deltager i. Arbejdsformen aftales i udvalgene, og det giver en forskellig tilgang. *"Samlet giver det en oplevelse af, at vi kan noget, når vi samarbejder",* siger Niels Chr. Aagaard.

To nye aftaler i 2017 om samarbejde på tværs i Brønderslev Provsti

1. Fælles anlægskonto. Alle menighedsråd er gået sammen i Forsøgsordning om fælles anlægskonto, hvor der i år er afsat 4,5 millioner kr. Det har gjort det mere fleksibelt at få igangsat anlægsprojekter, som opstår i løbet af året.
2. Fælles kalkning. Nogle menighedsråd er gået sammen om fælles kalkning, så bedste kvalitet og pris er opnået.

PRÆSTERNE REJSTE FRA BRØNDERSLEV PROVSTI

Afkommunikationsmedarbejder Pia Uth

-Dog ikke for altid. Sidst i maj mødtes alle præster fra Brønderslev Provsti en tidlig morgen i Aalborg Lufthavn. Målet for rejsen var en studietur i Norge, med udgangspunkt i Institut for Sjælesorg, Modum Bad.

Provstiudvalget prioriterer at sætte penge af, så præsterne kan tage af sted på en fælles studietur hvert andet-tredje år, for at hente ny inspiration til arbejdet.

Kathrine Buus Christensen, som er sognepræst i Voer og Agersted, var sprængfyldt af energi, da hun kom hjem fra studieturen!

Hun fortæller: "Det er rigtig godt at lære kollegaerne bedre at kende og høre om deres interesser og udfordringer. Det gør det nemmere at spørge om hjælp i pressede situationer, men også henvise til en kollega med den rette kompetence i særlige situationer. Det at vende nogle ting med hinanden var meget givende.

En del af kurset handlede om diakoni og sjælesorg: "På sjælesorgssiden fik jeg noget med hjem, jeg kan bruge i fremtidige samtaler", siger Kathrine og fortsætter: "Diakonidelen var super spændende, men det var diakoni i rigtig store byer, som ikke umiddelbart kan overføres til mine meget små sogne".

*Brønderslev Provstis
præster på Modum
Bad i Norge.*

PERSONALIA

Fratråd

Sognepræst Steen Rughave fra Brønderslev-Serritslev pastorat pr. 1. juni til Louns-Alstrup-Strandby pastorat, Viborg Stift.

KOMMUNIKATION OG BRANDING

Af kommunikationsmedarbejder Pia Uth

Vi er faktisk ret stolte af, at Brønderslev provsti jævnlige optræder i medierne – ikke mindst i de lokale ugeaviser, hvor både provsti og de lokale sogne hver uge bidrager med nyheder og gode historier!

Provst Lise Lundgreen var i februar bl.a. i P4Nordjylland til en samtale om, hvorfor Brønderslev Provsti bliver ved med at have en høj medlemsprocent, og hun kom med sit bud på, hvorfor mennesker her beholder deres folkekirkemedlemskab. I provstiet er 87,4 % af befolkningen medlemmer af folkekirken.

I forsommeren holdt Nordjyskes bus i Stenum – og det kom der et spændende tv-indslag og en stor avisartikel om kirkeliv og landsbyliv i Stenum ud af. Østvendssyssel Avis tog i foråret initiativ til en serie med titlen: Kend din kirke – med historie og fortælling om kirkerne i den østlige del af provstiet.

Hvert år den 1. april skal man dog ikke stole for meget på nyhederne fra Brønderslev Provsti. I år var aprilsnarren præget af de igangværende overenskomstforhandlinger – og handlede om at Øster Brønderslev Kirke ville stille frivillige til rådighed i skolernes middagspause, så lærer-

ne kunne holde fri. Aprilsnarren trækker stor opmærksomhed til provstiets hjemmeside og facebookside – og giver anledning til uhøjtidelig munterhed!

Fælles fokus på at markedsføre det kirkelige arbejde

Provstiudvalget og menighedsrådsformændene har sat et fælles mål for, hvad de vil arbejde med de næste fire år. Bl.a. vil de arbejde med branding (synliggørelse) af det folkekirkelige arbejde i Brønderslev Provsti. Hovedspørgsmålet er: Hvad er det for et billede mennesker lokalt har af deres kirke? Hvordan kan vi fortælle de gode historier om kirkeliv og fællesskab?

”Vi lever i en tid hvor vi dagligt bliver mødt med tilbud og indbydelser til en lang række forskellige arrangementer”, siger Anders Hummelmoose, formand for provstiudvalget, og han fortsætter: ”I dette forsvinder kirkens tilbud om sangaftner, babysalmesang, juniorklub, foredrag, sorggrupper og gudstjenester meget, meget let, hvis kirken ikke gør noget.

Om det virker poppet eller ej, må kirken også have fokus på branding af sig selv, for at bringe det kristne evangelium ud i vort provsti anno 2018.”

Der lyttes til oplæg om Motivation og frivillighed.

I november afholdt provstiet en workshop om branding, hvor vi i fællesskab blev klogere på at synliggøre kirken for mennesker.

DIAKONI I FOKUS

Afhv. diakonikoordinator Emma Svensson

I provstiet arbejdes der målrettet på at skabe samarbejde på tværs af sognegrænserne inden for områder, som kan være svære for det enkelte sogn at løfte selv. Et af de områder er diakonien.

Det diakonale arbejde i provstiet tager sit udgangspunkt i en gruppe engagerede frivillige fra diakoniudvalget. Men selvom der hverken mangler idéer eller ambitioner, kan det være vanskeligt virkelig at få ting til at ske i sådan et udvalg. Derfor blev der for fire år siden ansat en sogne- og diakonipræst til at udvikle og understøtte det diakonale arbejde, hvilket gav hele diakoniområdet et stort løft.

Da diakonipræsten fik en anden stilling, var embedet ubesat og diakoniudvalget var klar over, at der kunne gå en længere periode uden en diakonipræst. Det blev derfor besluttet at ansætte en midlertidig diakonikoordinator, der skulle videreføre og videreudvikle alle de gode diakonale tiltag, der var i gang i provstiet. Den stilling har jeg haft fornøjelsen af at bestride det sidste lille års tid, inden jeg den 1. august overdrog diakonistafetten til vores nye diakonipræst, Ivana Høgagard.

Konkrete diakonale projekter

I det forløbne år har vi haft mange gode og meningsfulde projekter i provstiet. Vi har sorggrupper for voksne og familiefællesskaber for familier, der gerne vil have et større netværk. Vi har en ferietur til Jesperhus Feriecenter for dem, der ikke selv har mulighed for at finansiere en ferie. Der er udflugten til Fårup Sommerland, den traditionsrige juleaften i Brønderslev Sognegård, julehjælpen og julegavemarkedet. Der er mulighed for at

få frisk luft, når man deltager i gå-med-venner i Hjallerup. Hvis det indendørs trækker mere, er der også foredrag og workshops om fx demensvenlige gudstjenester eller sorg. Der er en gudstjeneste for efterladte efter selvmord, og frivillige fra diakoniudvalget er engagerede i at udbrede viden om og forståelse for demens. Kort sagt: her sker rigtig meget.

Det betyder noget

Kendetegnende for det diakonale arbejde er, at det kan noget helt særligt. I kirkens diakonale arbejde kan mennesker, der er i sorg, i økonomiske problemer eller på anden vis har brug for hjælp blive mødt i ligeværdig medmenneskelighed.

De helt konkrete tiltag har også stor betydning: Muligheden for for første gang i flere år at holde jul og give sine børn en gave. Muligheden for at møde andre mennesker i samme situation som en selv i fællesskaber, hvor der er tid og plads til sorgen og savnet. Muligheden for at komme på ferie med sine børn, så de ikke som de eneste skal starte i skole uden at have noget at fortælle om.

Diakonien gør virkelig en forskel, og derfor at det godt og vigtigt, når den bliver prioriteret.

PERSONALIA Tiltrådte

Sognepræst i Hellevad-Ørum Sandra Fossdal Nielsen fra 1. februar.

Sognepræst i Hjallerup sogn og diakonipræst, Brønderslev provsti, Ivana Høgagard fra 1. august.

Emma Svensson.

Sognepræst
Kristian Brogaard, 50%
Abildgård kirke og 50%
ungdomspræst i
provstiet, pr. 1. august
2018. Konstitueret i
Vrå-Em pastorat.

Sognepræst Per
Rasmussen, Skagen og
Hulsig pastorat,
pr. 15. september 2018.
Sognepræst i Silkeborg
pastorat.

Stilladser i flere etager
ved renoveringen af
Frederikshavn Kirke.

Frederikshavn Provsti

Af provst Viggo Ernst Thomsen

Kirke er det, "som hører til Herren". På dansk bruger vi ordet både for mennesker og bygninger. Levende sten og mur-eller kampesten. De første skal som forsamling af troende "bygges op fra grunden". De andre skal vedligeholdes, renoveres eller bygges om. Denne årlige rapport vil omhandle både det ene og det andet.

2018 har for Frederikshavn Provsti været præget af to store byggeprojekter, renovering af Frederikshavn Kirke og tilbygning til Bangsbostrand Kirke.

Renovering af Frederikshavn Kirke

En af de få naturlige ressourcer i den danske undergrund er kridt. Måske derfor har vi så mange skolelærere! Men man kan også bygge kirker af kridt. Der er 40 kirker på Stevns, lige som Frederikshavn Kirke i 1892 blev bygget af kridt (sejlet hertil fra Stevns Klint). Med tiden får en kridtkirke en flot patina, men derfor kan selve bygningen godt trænge til en renovering. Frederikshavn Kirke har længe trængt til en ordentlig omgang: der var store revner i hvælvet, varmeanlægget har kendt bedre dage, gulvbelægningen var en stor stilforvirring etc.

Renoveringen har ikke været uden overraskelser: Da man brød gulvet op, fandt man byggeaffald fra 1891 lige foran altret. Så meget, at det kostede 200.000 kr. at få fjernet. 2018 har således været et anderledes år for menigheden i Frederikshavn. Kirken har været totalt lukket, og alle gudstjenester og kirkelige handlinger har været afviklet i Fladstrand Kirke.

Menighedsrådsformand Steen Hviid Mortensen fortæller: "Kirken får et nyt flot gulv med varme, der består af blågrønne Ølands klinker i gangarealer, og som fremhæver korskirken. Over korset kommer også en ringkrone i messing på 120 cm. Alle arealer under stolerader og i kor får lyst Dinesen egeplankegulv. Alle stoleraderne er blevet renoveret og malet op med ådret bemaling, og der er monteret konvektorer under stoleraderne. Kirken får ny belysning, de gamle jernlamper nedtages, og der opsættes nye messingringkroner, samtidig med at de gamle ringkroner får nye fatninger og Ledpærer. Døbefonten er repareret for sit brud, orglet bliver indpakket, pakket ud igen, rengjort, justeret og intoneret. Alterbilledet bliver rensat og får ny indramning, og sakristiet bliver nyt. Samtidig opsættes skabe for service til kirketjener i kirkerum og på pulpitur. Vi får nyt lydanlæg, og der kommer lærred i korgulv samt projektor. Kirkens indvendige mure er blevet rengjort. Samtidig bliver det udvendige murværk repareret."

Tilbygning til Bangsbostrand sogns "Sydfløj"

I Bangsbostrand byggede man i begyndelsen af 1990'erne den tidligere præstegård om til en sognegård, i dag kaldet "Sydfløjen". Det var før "Gud og spaghetti" var opfundet. Køkkenet har i mange år været markant underdimensioneret og lige så korlokalet, hvor de mange børn i børnekoret nærmest må sidde på skødet af hinanden for at kunne være der. De seneste otte år har man i sognet arbejdet med et tilbygningsprojekt.

Menighedsrådsformand Søren Borup fortæller: "Byggeriet blev påbegyndt i januar og blev fra starten forsinket på grund af hård frost. Vi forventer at kunne indvie de nye faciliteter på kirkens fødselsdag 1. søndag i advent.

Det er en længe ventet tilbygning, vi er i gang med. De nye lokaler skal forsyne os med de rammer, vi har savnet for at kunne tilbyde tidssvarende faciliteter. Den nye fløj består af tre selvstændige moduler, der er forbundet med gangarealer. Det ene af de tre moduler kommer til at indeholde nyt kirkekontor med nye og bedre lokaler til modtagel-

se af borgere med ærinde til kirken. Et andet modul kommer til at indeholde separate kontorer og mødelokaler, hvilket vi i øjeblikket mangler til mindre møder og for præsterne til samtaler med borgerne. Sidste modul bliver et nyt møde- og forsamlingslokale, der primært bliver indrettet til korøvelokale. I øjeblikket øver koret i det lille loflokal på 1. sal.

Under de to moduler mod øst laves en kælder til oplagring af den stigende mængde af de rekvisitter, vi har til de mange forskelligartede aktiviteter i vores kirke. Endvidere indrettes der i kælderen tidssvarende omklædnings- og badefaciliteter for vores personale. Den nye fløj bygges sammen med den eksisterende, idet den nuværende mellemgang bygges sammen med de nye gangarealer. Derved får vi en dejlig stor åben foyer, der forbinder kirken med "Sydfløjen". I byggeprojektet indgår også, at det nuværende køkken udvides og moderniseres.

I en kort periode vil det nye byggeri gribe så voldsomt ind i det eksisterende, at der i disse uger kun vil være gudstjenester og møder i vores kirkesal i den nordvestre ende af sognet, Hånbæk-kirken."

PERSONALIA Tiltrådt

Kenny Gottlieb Christiansen, ansat pr. 1. februar 2018 som sognepræst i Abildgaard sogn.

Tilbygningen til Bangsbostrand Kirke tager form midt i juliheden

U-Messe

”U-Messe” står for ungdomsmesse, en fælles ungdomsgudstjeneste i Frederikshavn Provsti. Det er ikke ofte, vi arrangerer fælles gudstjeneste for hele provstiet, for det er geografisk meget smalt den ene vej og langstrakt den anden. Dog afholder vi årligt en ”U-messe”. I flere år har vi eksperimenteret med, hvem målgruppen egentlig var? Var det også konfirmander? Det er vi nu enige om. Lige så at den flytter rundt i provstiets kirker, og på skift arrangeres af provstiets KUL’ere (unge, der har deltaget i ”Kirkelig Ungdoms Lederuddannelse”) og kirke- og kulturmedarbejderne i tæt samarbejde med de lokale præster. Den 15. februar 2018 var der U-Messe i Skagen med 200 deltagere.

Ad-hoc-ungdomskoret synger sammen med forsamlingen til U-Messe i Skagen, mens stormen rasede uden for.

Kirke- og kulturmedarbejder Anne-Gerda Tvilling, Skagen, fortæller: ”I tiden forud for U-Messen havde en ungdomsgruppe, bestående af

unge fra Skagen og KUL’er fra Frederikshavn, været i gang med planlægningen sammen med en ”voksen” gruppe, bestående af kirke- og kulturmedarbejdere, frivillige og præster. I U-Messen deltog konfirmander fra Frederikshavn og Skagen og en busfuld efterskoleelever fra Dronninglund. Joachim Hejslet Jørgensen med band stod for musikken, og temaet for årets U-Messe var ”Du er god nok”. Dette tema blev belyst igennem sang, optrin, bønner og prædiken over ”Den fortabte søn” v/sognepræst Henrik Bang-Møller. Efter gudstjenesten var der arrangeret spisning og aktiviteter i Sognehuset. Alt i alt en god og berigende proces med et godt og tilfredsstillende produkt”. Den 8. november 2018 er der ”U-Messe” igen i Abildgaard Kirke”.

Provstivoluntør

Som noget andet fælles har Frederikshavn Provsti for første gang haft en ”Provstivoluntør”, Amalie Kondrup Madsen, ansat fra august 2017 til marts 2018. Amalie var lige blevet færdig med teknisk gymnasium. I 3 måneder i efteråret 2017 blev hun udsendt til Cambodja hos en af ”Danmissions partnere”, hvor hun var tilknyttet en skole og en kirke og havde en dagligdag med undervisning i engelsk, musik, idræt og fritidsaktiviteter for børn. I foråret 2018 har hun efterfølgende rejst rundt i Frederikshavn Provsti og fortalt om kirken i Cambodja for konfirmander, spejdere, FDF’ere, til sogneeftermiddage, Y’-men, ”Åben fredag”, ældrecaféer osv. Hun har holdt over 30 foredrag i provstiet.

Amalie fortæller: ”Det har været det fedeste job at være provstivoluntør: Du får nemlig lov at rejse til et utraditionelt rejsemål. Og du får lov at være der så tilpas længe, at du føler dig som lokal. Og for at rejsen ikke bare går i glemmebogen kan du fortælle om din rejse i flere måneder, efter at du er kommet hjem. Turen fortsætter længe, efter flyet er landet.”

Jesus på Slottet

Kolding Provsti og Haderslev Domprovsti har i flere år haft skole-kirke-arrangementer, kaldet "Jesus på Slottet" (oprindeligt udtænkt af Holger Lissner), på henholdsvis Koldinghus og Gram slot.

Ved Sæby ligger Sæbygård Slot. Og på Sæby Skole havde nogle lærere hørt om "Jesus på Slottet". Hvorfor ikke prøve det? Få dage før skolernes sommerferie deltog derfor 120 børn fra 3.klasserne på Sæby Skole, Hørby-Dybvad Skole, Torslev Skole og Stensnæs Skole i "Jesus på Slottet" på Sæbygård Slot. Her mødte de ypperstepræsten Kajfas (i slottets riddersal); Maria, Jesu mor; Maria Magdelene; Johannes Døberen (nede i slottets fangekælder), Zakæus (i et "morbærfigentræ") m. fl. Rollespillet blev udført af skolekonsulenten, en skoleleder, kirke- og kulturmedarbejdere og præster fra de fire skoledistrikter.

Provstivolontør Amalie fik skabt interesse for kirken i Cambodja rundt i Frederikshavn Provsti.

3. klasser fra 4 skoler er klar til at møde vigtige personer fra Ny Testamente på 8 poster på Sæbygård Slot.

Hjørring Nordre Provsti

Af provst Winnie Nørholm Rischel

Hvad sker der, når det velkendte er forbi, og noget nyt begynder? For fem af provstiets 21 sogne har det seneste år båret præg af det velkendtes ophør og det nyes begyndelse. Disse fem sogne, Lendum – Hørmested – Tolne – Mosbjerg – Ugilt, er blevet til et helt nyt pastorat, der er fælles om to fuldtids præsteembeder.

Hvad skal det til for?

Jeg tror, at vi som befolkning generelt er blevet forandringstrætte. Gennem lang tid har strukturelle forandringer på arbejdspladser, i kommuner, i folkeskole, sundhedsvæsen, IT-systemer m.m. været svaret på næsten ethvert spørgsmål. Mange mennesker sidder tilbage med en oplevelse af, at strukturelle forandringer snarere skjuler end løser problemer. Strukturelle forandringer kan godt blive en slags afledningsmanøvrer. Derfor skal forandringer nøje overvejes. Er de begrundet i en reel og saglig nødvendighed, eller svarer forandringerne i virkeligheden på helt andre spørgsmål end dem, de berørte (borgere, ansatte, elever, patienter, folkekirkemedlemmer...) stiller?

Fem sogne i Hjørring Nordre Provsti stod i løbet af efteråret 2017 overfor en nødvendighed: Vi kan ikke fortsætte som hidtil. Vi må gøre noget nyt. To præsteembeder var ledige, og det er vanskeligt at finde kvalificerede ansøgere. Befolkningstallet er faldet, så det tredje embede kunne vanskeligt opretholdes. Fem sogne måtte finde en ny vej frem.

De har nemlig så meget! De har meget at være stolte af. God kirkegang (det er det vigtigste), fint samarbejde med lokalområdets foreninger,

kompetente menighedsråd, sogne med skoler og institutioner, natur og kultur i lange baner. Selvfølgelig skal folkekirken stå lige så stærkt her, som den altid har gjort. Men hvordan? Somme tider må man ændre på måden og formen for at bevare og udvikle livet i kirken.

Derfor slog de sig sammen. Efter en række drøftelser og efter at have luftet de bekymringer, der også er forbundet med forandringer, enedes menighedsrådene om, at de står stærkere sammen end hver for sig.

Perler på en snor

Derfor ligger der nu – som perler på en snor – fem landsogne i provstiets østlige fastlandsende og udgør en ny enhed. Tilsammen har de ca. 4248 indbyggere/3739 medlemmer, 4 skoler, 4 børneinstitutioner, 1 plejehjem, 1 efterskole og en lang række foreninger.

Når man ser nøje efter, ligner perler godt nok hinanden, men de er også forskellige. Disse fem sogne har ligheder, f.eks. er de alle landsogne med sammenlignelige forhold, samtidig har de hver sin historie og baggrund. Det er balancen mellem ligheder og forskelle, der giver en vigtig dynamik.

Hvordan kunne det lade sig gøre?

Dannelsen af det nye pastorat forløb uden de store sværds slag. Det skyldes flere ting. Først og fremmest forandringens indlysende nødvendighed. Denne nødvendighed blev italesat som en ny mulighed af samtlige menighedsrådsformænd på et offentligt og meget velbesøgt møde i janu-

ar 2018. Forud for det offentlige møde gik en arbejdslørdag, hvor alle de berørte menighedsråd tog på besøg hos hinanden og lærte hinandens steder at kende. Der var oplæg om at være præst på landet v. sognepræsten og provsten, der var en struktureret fælles drøftelse af fordele og ulemper ved at gå ind i et samarbejde. Og sidst men ikke mindst: En hyggelig middag. Alt var tilrettelagt således, at enhver kunne komme til orde.

Til en pastoratsdannelse hører ændringer i nogle af de ansattes stillinger. Sangere og orga-

nister har nu fem tjenestesteder men ikke flere tjenester end før, da pastoratet betjenes af 2 præster mod før 2½. Samlet set øges arbejdsmængden ikke, den bredes ud på flere tjenestesteder.

Den 1. marts 2018 var der festgudstjeneste med indsættelse af Lise Munk Petersen som sognepræst kb. i alle fem sogne. Mange mennesker deltog, og vi oplevede endnu en gang festers betydning: En fest markerer historie og milepæle, og dette var netop en historisk dag, en dag ladet med håb og ønsker for en fælles fremtid.

PERSONALIA

Tiltrådte

Sognepræst Lise Munk Petersen, Tolne-Mosbjerg, er fra 1. marts 2018 ansat som sognepræst kb. i Lendum-Hørnsted-Tolne-Mosbjerg-Ugilt pastorat.

Ulrik Maarup Iversen, tidl. Sømandskirken Røtterdam, er ansat som sognepræst i Sindal-Astrup (10%) og fængselspræst i Kragshoved Fængsel (90%) fra 1. aug. 2018.

Menighedsrådenes arbejdslørdag (et nyt storpastorat bliver til...!).

PERSONALIA

Fratrådte

Sognepræst Lone Elisabeth Kirkelund, Lendum-Hørmested, fratrådt med pension 1. februar 2018.

Sogne- og fængselspræst Simon Høgsbro Larsen, Sindal-Astrup (10%) og Kragsskovhede Fængsel (90%), fratrådt 1. juni 2018.

Pinsegudstjeneste
i Tolne Skov.

Straks i arbejde

Det første punkt på det nye pastorats dagsorden var opslag af stillingen som sognepræst sammen med Lise Munk Petersen. Trods en ihærdig indsats lykkedes det ikke at finde en kvalificeret ansøger. Det gav anledning til, at rådene med assistance fra Danmarks Kirkelige Mediecenter udarbejdede en utraditionel embedsbeskrivelse, som vi i skrivende stund er spændte på at se effekten af, når stillingen inden længe genopslås. Som noget af det første ansatte menighedsrådene en sekretær/koordinator. Det kræver et vist overblik at koordinere gudstjenester og arrangementer i fem sogne, lave et nyt fælles kirkeblad m.m. Der er mange nye arbejdsgange, som skal tænkes igennem. Det er meget vigtigt, at vi forstår præsteembederne som nye embeder og ikke som en udvidelse/forlængelse af de gamle, for så vil det opleves sådan, at der blot dynges nye opgaver oveni dem, der allerede var. Derfor omtaler vi også sognene som "det nye pastorat", indtil der er

fundet et mere mundret navn. Menighedsrådene har udskrevet en navnekonkurrence og afventer udfaldet.

Knaster

Dannelsen af det nye pastorat er som sagt sket uden de store sværds slag. Men det betyder ikke, at processen har været uden knaster. Når vi ændrer strukturerne, skubbes der til det velkendte. Det giver uvægerligt en utryghed. Der er perioder, hvor det kan være svært at se tydelige konturer af den fremtid, vi arbejder hen imod. Der er også tab forbundet med processen. Et sogn må afgive en fastboende sognepræst, andre må dele deres højt respekterede præst med flere sogne, der må muligvis dannes nye strukturer omkring konfirmander og anden undervisning. Der kan være en oplevelse af uoverskuelighed og rådvildhed. Det er afgørende at der, også i de faser, hvor der er meget på spil, er en fælles indstilling til, at vi vil det her. Vi vil det sammen.

Ægte indflydelse

Når pastorater lægges sammen, bør menighedsrådene have ægte indflydelse på processen. Det kan godt være, at idéen opstår på provstens eller biskoppens kontor. Men det er ikke det samme som en beslutning. Når idéen fremlægges for sognene, skal det være en reel mulighed, at de kan takke nej. Indflydelse på skrømt underminerer den tillid, som hele forløbet er afhængig af. Intet var for det nye pastorats vedkommende givet på forhånd, og ingen har siddet inde med en færdig manual for processen. Tingene er blevet til undervejs ved grundig drøftelse og en seriøs indstilling til forandringsens nødvendighed fra alle sider. Ofte har vi lovet hinanden, at vi ikke vil forcere forløbet, men stille og roligt lade det nye vokse frem.

Hvorfor er vi her?

Det ved vi heldigvis godt. Vi er her for at give evangeliets forkyndelse de bedst mulige vilkår. Vi har skønnet, at der til de bedst mulige vilkår

hører, at sognene forener kræfterne. Det gør de, og det har de vist, at de vil på den måde, at der ved langt de fleste gudstjenester og arrangementer deltager medlemmer fra andre menighedsråd end det stedlige. Rådsmedlemmerne er rigtig gode til at kigge ind hos hinanden til såvel gudstjenester som andre arrangementer. Det giver nye kontakter og gode oplevelser. Det er menighedsrådenes hensigt, at alle, som bor i sognene, må opfatte alle fem kirker som deres hjemkirker.

Vi har bestræbt os på, at der i processen altid er en gudstjenstlig indledning eller afslutning, når alle rådene mødes. Vi vil ikke tabe det egentlige af syne. Vi oplever, at det knytter os sammen at være i kirke sammen. Vi er overbevist om, at menighedsrådenes engagement i gudstjenesten har betydning for folkekirkemedlemmernes respekt for og deltagelse i gudstjenesterne. Gudstjenesteglæden er det mest betydningsfulde, vi har. Det er fra den, væksten i det øvrige arbejde kommer.

PERSONALIA

Tiltrådte

*Eva Aarestrup
Christophersen, tidl.
kst. i Abildgaard, er
ansat som sognepræst
i Lendum-Hørmested-
Tolne-Mosbjerg-Ugilt
fra 1. nov. 2018.*

Pilgrimsvandring i Ugilt.

Hjørring Søndre Provsti

Af provst Thomas Reinholdt Rasmussen

Oven på reformationsåret og den omsiggribende fejring, så er vi vendt tilbage til hverdagen. Det er også det sted, hvor kristendommen for alvor trives og egentlig er det ikke de i store begivenheder, at folkekirken markerer sig, men netop i hverdagsbegivenhederne: dåb, konfirmationer, vielser og begravelser, søndagsgudstjenesten, der holdes med mange eller få, og ikke mindst også i samtalen på gaden eller husbesøget i hjemmet.

Folkekirken er god til hverdagen. Og det skal vi huske og skønne på.

Det ses også i den berøring, folkekirken har med det folk, den er kirke for. En ph.d.-afhandling, der fornyelig blev forsvaret ved Aarhus Universitet viste det, som vi alle godt kunne fornemme: at folkekirken har god samklang med folket. Jeg selv blev ansat i folkekirken for knap tyve år siden, og jeg er nødt til at sige, at den folkekirke, jeg blev ansat i dengang, ikke findes mere. Berøringsfladen er i dag langt mere omfattende med babysalmesang, minikonfirmander, sorggrupper, hverdagsgudstjenester for særlige grupper. Kirken bruges ikke kun om søndagen, men hver dag hele ugen i gennem. Berøringsfladen er blevet stor.

Men midt i dette må vi ikke glemme kerneopgaven, som også er det sted, hvor verden for alvor flyttes for mennesker: dåb, konfirmation, vielse og begravelse og herunder den private sjælesorg. Det er ting, vi måske ofte ikke tænker på, og derfor glemmer betydningen af disse opgaver i dagens mange andre opgaver og tanker, men det er

afgørende. Derfor skal præsterne også have tid og rum til at varetage disse opgaver ordentlig.

Hjørring byjubilæum

I 2018 kunne Hjørring by fejre sit 775 års jubilæum som købstad. Jubilæumsdagen var 31.marts og dagen blev indledt med gudstjeneste i Sct. Catharinæ kirke. Til gudstjenesten havde organist Christian Præstholt skrevet en kantate over Davids salme 90. Den blev uropført af Nordjysk Pigeor og organist Lars Colding Wolf. Festligt og godt var det, at kirken var en naturlig del af købstadsfejringen.

Ansættelser

En gentagende klagesang er desværre manglen på ansøgere til de ledige præstestillinger. Heldigvis har vi fået besat stillingerne med både gode og dygtige præster, men andre stillinger stadig står ledige. Det er kedeligt, når man ikke kan skaffe en god ansøger til et embede, og menighedsrådene gør et stort arbejde med at gøde jorden og anbefale embederne. Der er ingen tvivl om, at vi har nogle gode embeder med god opbakning og gode forhold. Problemet er ofte strukturelt, og når man ser på andre ansættelsesområder, så har folkekirken faktisk lettere ved at skaffe ansøgere end andre faggrupper. Måske skulle de andre fagområder (læger mm.) se på folkekirken og se hvad den gør: embedsbolig mm. Så selvom at det til tider kan se nedslående ud, så vi glæde os over, at vi trods alt får gode folk til embeder.

*Gudstjeneste i
Sct. Catharinæ kirke i
anledning af Hjørings
775 års købstads-
jubilæum.
Foto: Aage Møller-
Pedersen.*

*Borgmester Arne Boelt
taler ved købstads-
jubilæumsgudstjene-
sten.
Foto: Aage Møller-
Pedersen.*

PERSONALIA

Fratrådte

Sidsel Hornemann,
sognepræst (kbf.)
Bistrup kirke
31. november 2017.

Viggo Noe, pensioneret
som sognepræst (kbf.) i
Rakkeby pastorat
31. august 2018.

Skærtorsdagsmiddag i
Vrensted kirke.

Konfirmation
i Vrejlev kirke

Vi er her af en grund

Der er vist med urette tillagt den engelske premierminister Winston Churchill et udsagn, som ellers er meget sigende. Churchill skulle have sagt, da en af hans generaler foreslog at flytte alle kulturens midler til krigsministeriet, at hvad kæmper vi så for?

Vi må ikke glemme kerne i hverdagens opgaver.

Og derfor er der et spørgsmål, vi godt må stille hinanden en gang i mellem både i menighedsrådene og ansatte imellem, og det er, hvad vi er her for? Hvad er grunden til, at vi har kirke her netop på dette sted? Og når vi så har fundet frem til det, så kan vi stille os selv det spørgsmål om hvorledes vi så gør det? Hvad er vi her for og hvordan udfolder vi det?

For tingene kan godt drukne i daglige gøremål og særlige sager, men hele tiden må vi alligevel have for øje, hvad vi er her for. En folkekirke i en befolkning med en så stor andel af døbte, er her vel for at påminde os om, at vi er kristne. Martin Luther talte om, at prædikenen var påmindelse om dåben, således at den døbte blev husket på, at han eller hun var døbt. For dåben giver en frihed. En frihed, hvor man er befriet fra særlige udtryk eller særlige handlinger. Man er befriet af Gud til næsten som mål og ikke som middel.

Men fordi man er befriet, kan man godt tro, at man kigger på en ateist, når man ser sig selv i spejlet. Opgaven er at lære at se, at det er man ikke. Man er kristen. Man er døbt. Det er den opgave, der er vores: at påminde hinanden om, at vi er døbte. Hvorledes vi så gør det, er heldigvis op til os selv. Det er op til den enkelte kirke og sogn, hvorledes det bedst udfoldes på netop deres sted.

Provstiet

Provstiet er ikke kirken. Det er sognene og medlemmerne, der er kirken, og derfor er der, at dette skal udfoldes. Provstiet er en administrativ enhed, der skal hjælpe sognene med at udfolde evangeliet på utallige måder. Men kirke er

provstiet ikke. Det er kun de døbte medlemmer af sognekirken, og det er denne forståelse, der sikkert gør, at folkekirken stadig har god opbakning.

Nogle gange er kirken det sidste, der er tilbage på landet. Skolen er lukket, bageren er lukket og så videre. Derfor spiller kirken en bredere rolle end den før har gjort. Den skal favne bredere. Men samtidig er folkekirken også en stor medspiller i lokalområdet. Der sendes mange millioner af kroner ud i små samfund. Det er det ingen andre, der gør. Folkekirken som en stor lokal medspiller må gerne udfoldes tydeligere. Det er en stor og levende institution i vores samfund.

Tak

Det er altid glædeligt at komme ud i kirkerne hvad enten det er på syn, til møder, ved festlige indsættelser, som der har været to af i år (en i Løkken storpastorat og en i Bistrup sogn), eller for eksempel den gode fejring af Bistrup kirkes 40 års jubilæum 2. påskedag, eller bare som afløser ved almindelige søndagsgudstjenester. Det er en fornøjelse og en glæde at opleve hvorledes kirkelivet leves, og hvordan man er kirke på netop dette særlige sted. Alle skal have tak for engagement og vilje til at være kirke. Kirken er et af de eneste steder, vi har tilbage, hvor vi ikke forsamles omkring os selv, men omkring noget andet: Guds levende ord i Jesus Kristus.

Vrejlev kirke.

PERSONALIA Tiltrådte

Lise Nedergaard er ansat som sognepræst (kbfs) i Løkken storpastorat 1. januar 2018.

Birte Maarup Iversen er ansat som sognepræst (kbfs) i Bistrup kirke 1. marts 2018.

Hadsund Provsti

Ingen skoletjeneste – men alligevel en masse skole-kirke samarbejde

Af provst Carsten Bøgh Pedersen

I Hadsund provsti har vi ingen skoletjeneste – ja, det vil sige, det har vi da i allerhøjste grad, men vi er ikke en del af det landsdækkende netværk af ”Folkekirkens skoletjenester”. Det vender jeg tilbage til, men for god ordens skyld vil jeg lige kort redegøre for, hvad Folkekirkens Skoletjenester er for en størrelse.

Hvad er Folkekirkens skoletjeneste

I lighed med kulturinstitutioner som Nationalmuseet, Den Gamle By, Zoologisk Have og diverse kunstmuseer m.fl. er der inden for Folkekirken over store dele af landet etableret skoletjenester i provstierne. Formålet med de folkekirkelige skoletjenester og skole-kirke-samarbejder er at styrke samarbejdet mellem lokale kirker og skoler (præster og lærere) om undervisningsmæssige opgaver.

Samarbejdet foregår alene på skolens præmisser, eftersom Folkeskolen siden 1975 har været defineret som en ikke-forkyndende institution. Via Folkekirkens skoletjenester udbydes der således både undervisningstilbud og kurser på skolens præmisser og dermed inden for rammerne af bestemmelserne for skolens undervisning. På den måde er der allerede i udgangspunktet taget hensyn til, at alle skoleelever skal kunne deltage i projekterne.

Kristendomskundskab i skolen

I formålet for Folkeskolens religionsundervisning hedder det, ”*at eleverne skal opnå kundskaber til at forstå den religiøse dimensions betydning for livsopfattelsen hos det enkelte menneske og dets forhold til andre*”. Dette sker primært gennem arbejdet med bibelske fortællinger og den evangelisk-lutherske kristendomsforståelse, men også gennem mødet med andre religioner og livsopfattelser. Alt sammen for at bidrage til ”*at gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og give dem forståelse for andre lande og kulturer*” jf. Folkeskolens overordnede formål.

Undervisningsmateriale og projekter

De folkekirkelige skoletjenester udbyder undervisningsprojekter i relation til skolernes læseplaner og årsplanlægning. Typisk er projekterne bygget op over et alment menneskeligt tema, som med udgangspunkt i religionsundervisningen belyses tværfagligt, og ikke sjældent vil der i projekterne indgå et besøg i en lokal kirke, hvor eleverne møder repræsentanter for den levende kirke i form af præster, organister o.a. med relation til kirken.

Hvorfor er Hadsund provsti ikke med i det landsdækkende netværk?

At Hadsund provsti ikke er med i det landsdækkende netværk af Folkekirkens skoletjeneste skyl-

des på ingen måde et bevidst fravalg, eller at vi har noget som helst at udsætte på Folkekirkens skoletjeneste. Tværtimod er vi samlet set meget begejstret for de gode undervisningstilbud Folkekirkens skoletjenester producerer, og det er særdeles dygtige folk, der er ansat i tjenesterne rundt om i landet – ikke mindst her i Aalborg Stift. Når vi ikke er kommet med i netværket, skyldes det først fremmest tradition og historik.

Skole-kirkesamarbejde i årtier

I Hadsund provsti har der i flere årtier været et godt samarbejde mellem Folkekirken og Folkeskolen - og samarbejdet er glædeligvis vokset i årenes løb. Efterspørgslen på skole-kirkesamarbejde fra Folkeskolerne i Hadsund provsti er imidlertid vokset så meget, at selvom vi over ligningsmidlerne har ansat tre fuldtids resursepræster, så døjer vi med at følge med efterspørgslen. Desværre kan ligningsmidler kun bruges én gang og eftersom vi har bundet midler til ekstra præsteresurser, så kniber det med at finde midler til også at være med i Folkekirkens skoletjenester. Glædeligvis er der jo mulighed for, at vi kan købe enkeltstående undervisningstilbud, og det er jeg sikker på, at vi vil se nærmere på i fremtiden. Måske ender vi endda med at finde penge til at indgå i det gode netværk af skoletjenester.

Under samme Folkeskolelov

Ligesom det organiserede netværk af skoletjenester foregår skole-kirkesamarbejdet i Hadsund provsti også på Folkeskolens præmisser. Alle elever skal kunne deltage og fra vores side oplever vi det ikke som et problem at formidle kristendom uden direkte forkyndelse.

Jeg har bedt et par af præsterne i Hadsund provsti fortælle om nogle af de undervisningsprojekter, vi har samarbejdet med vores lokale skoler om det sidste års tid.

*Skolekirkesamarbejde
Vive-Hadsund 2018*

SÅ GØR VI SOM VI PLEJER!

*Af Nadia Uhrup Hassig, Sognepræst
Vive-Hadsund*

De fleste kender den sætning. De har hørt den tusinde gange. Der findes næsten ikke noget mere dræbende for ens iderighed og engagement – især ikke, hvis man er ny præst. Men i skole-kirkesamarbejdet i Vive-Hadsund pastorat klinger sætningen anderledes. Det har i hvert fald været min oplevelse som ny præst i sognet det sidste års tid. Vi præster bliver ofte mødt med forespørgsler fra Hadsund skole (som er den eneste skole i vores pastorat) om ikke: *”Vi kan lave det forløb om påsken eller om død og begravelse igen i år. Det var jo så godt sidst.”* Med glæde og ærmerne smurt op, svarer vi altid *”Ja, selvfølgelig!”* Det er dejligt at få sådan nogle henvendelser. Og så finder vi sammen med lærerne plads i kalenderen, undervisningsmaterialer og udklædning frem.

Men det bliver alligevel aldrig helt som det plejer. Vi finder altid på noget nyt - nye værksteder, en ny vinkel eller et nyt tema. Et godt eksempel er det store skole-kirke samarbejde med mellemtrinnet, som vi havde i foråret. 250 elever og lærer cyklede ud til præstegården i Vive og tilbage i to dage. Her blev de mødt af gøglere, koner med flettede kurve og krigere. Til hverdag udgør de vores kontorphersonale, kirkebetjening og graverer, men i to dage havde de skiftet arbejdsbukserne ud med

PERSONALIA

Fratrådt

Sognepræst Lene Bruun-Kristensen fratrådte den 30/4 2018 embedet som sognepræst i Astrup-Rostrup Pastorat.

hjelm og sværd. Derudover fik vi hjælp fra frivillige i menigheden. Det er alle mand af huse for at gøre sådanne to dage mulige, og det vil vores personale heldigvis gerne tage del i. Og så var der helsteget pattegris, ligesom sidste år.

Men temaet var nyt: Nu handlede det om trosskiftet mellem asatro og kristendommen. Det oplevede eleverne med alle sanser. Dagens begyndte med en dramatisering af Harald Blåtånd højt til hest og Jellingesten, hvor efter eleverne blev delt ud på forskellige værksteder. Der var både gøglerværksted, snobrødsbagning og fortælling i kirken om dens historie fra blót-helligsted til kristen kirke.

Så ønsket om at gøre som vi plejer afspejler bestemt ikke dovenskab eller ideløshed. Men en god tradition for at skole-kirke samarbejdet er en succes, som begge parter finder stor værdi og glæde i.

Til slut vil jeg citere en af eleverne fra 4. klasse: "Jeg slår mig selv ihjel, hvis jeg bliver syg til næste år."

Harald Blåtånd højt til hest i Vive præstegårdshave.

"AV. JESUS BIDER!"

Af Jane Jelsbak, Sognepræst og børne-unge præst i Arden, Oue-Valsgaard, Rold-Vebbestrup og Astrup-Rostrup pastorater

"Av. Jesus bider!" råber en lille dreng i kirken en dag. Eleverne fra 0. klasse opfører et drama over påskens begivenheder, men denne gang bider Jesus fra sig, da Judas udpeger ham for soldaterne i Gethsemane Have. Lærerne må afbryde forestillingen for at trøste Judas. Han har tydelige bide-mærker i fingeren, men den bløder dog ikke. Jesus får lidt skæld ud. Man må ikke bide Judas, siger læreren.

Da præsten senere på dagen spørger eleverne, om det er synd for Jesus, at han skal korsfæstes, svarer en kvik elev: "Næ, han bed jo Judas".

Det går ikke altid, som præsten prædiker, når skolerne er på besøg i kirken. Og det er de tit.

For i Hadsund Provsti er der et godt samarbejde mellem præster og lærere. I Astrup kommer eleverne fra specialskolen altid forbi til jul og påske. I Valsgård har eleverne talt alvorligt om "Død og sorg". I Vebbestrup kan eleverne i de mindste klasser sige goddag på kinesisk, tysk og spansk. Det lærte de nemlig på et kirkebesøg i pinsen, da de hørte om sprogunderet. De større elever har været med præsterne på "dannelsestur" til Budolfi Kirke, Folkekirkens Hus og Kirkens Korshær.

I Arden har eleverne fra mellemtrinnet forbedret en reformationsgudstjeneste, hvor de selv stod for kulisser, udklædning og drama. Det store arbejde blev afsluttet med en festlig gudstjeneste for hele familien, der mødte talstærkt op. Dramaet begyndte uden for kirken. Her blev familierne mødt af fakler og ivrige munke, der solgte afladsbreve. Disse breve kunne erhverves ved at lave armbøjninger, englehop eller andet fysisk aktivitet. Den dag blev kirkens indgang forvandlet til en sportsplads, hvor mor lavede planke og bedstefar stod på hænder, imens de udklædte munke jubede.

PERSONALIA Tiltrådt

Morten Krogsgaard
Holmriis tiltrådte den
15/7 2018 embedet som
Sognepræst i Astrup-Ro-
strup Pastorat.

*De 2 fjerdeklasser fra
Valsgård skole på besøg
med præsten i Budolfi
kirke, de løste opgaver og
hørte om mangt og me-
get i den flotte domkirke.*

Alle disse forskellige aktiviteter er en del af det bidrag, præsterne i Hadsund Provsti yder til folkeskolens undervisning i kristendomskundskab. Hensigten er at lære børn og unge mere om kristendom og at gøre dem fortrolige med, hvad der foregår i kirken. Samarbejdet mellem skoler og præster har stået på i adskillige år og omfatter både folkeskolerne, friskoler, privatskoler og specialskoler.

Oftentimes er det lærerne, der henvender sig til en af præsterne i teamet og beder om idéer eller vejledning til deres undervisning. Herefter deltager en af præsterne gerne i et teammøde, hvor de sammen med lærerne planlægger et undervisningsforløb og et kirkebesøg. Lærerne kan dermed lægge noget af forberedelsen over på præsterne, og præsterne har lærerne i baghånden, når der er brug for pædagogisk assistance – når Jesus bider Judas.

Eleverne får en god, tankevækkende og ufor-glemmelig oplevelse med hjem. Det mærker man, når man senere møder dem i Fakta og de lige hver fat i en og vil vide lidt mere. Eller når de kommer til familie gudstjeneste og mor siger: "Ja, det var altså Sofie, der sagde, vi skulle gå herhen".

Oftentimes bliver præsterne kontaktet af tidligere elever, der vil have hjælp til en gymnasieopgave eller bare have en snak om noget, de tumler med i livet.

Det er vigtigt, at de unge er blevet fortrolige med kirken igennem deres skoletid og ved, at de altid kan tage kontakt, når det brænder på.

PS. Judas har været i kirke siden den dramatiske scene i Gethsemane Have. Men jeg har ikke set mere til den lille Josef, der under hele krybbe-spillet højlydt erklærede, at han i hvert fald ikke elskede Maria. Maria gjorde ellers sit bedste for at få ham til at følge manuskriptet.

Poul Erik Tranholm-Pedersen konstituering i Kollerup-Fjerritslev pastorat ophørt med udgangen af 2017 – anden ansættelse i pastoratet ophørt med udgangen af juni 2018.

Ole Steen Hansen fratræder som sognepræst (kb.f.) i Aaby med udgangen af august 2018 for at gå på pension.

Jammerbugt Provsti

Af provst Folmer Toftdahl-Olesen

"Slå dig til ro, spis, drik og vær glad!"

Sådan sagde den rige bonde engang til sig selv i Jesu lignelse, og selv om jeg ikke vil sammenligne hverken Folkekirken som helhed eller Jammerbugt provsti i særdeleshed med den rige bonde, så kunne man da godt ønske sig en gang imellem at kunne slå sig til ro og bare være kirke og menighed.

Men så let er det ikke, for samfundet omkring os forandrer sig, og det må vi så også gøre – vi kan som kirke ikke bare se til og lade verden flyde forbi udenfor, som om den ikke kommer os ved. For det gør den jo – kommer os ved – og vi kommer den ved, for som kirke er vi også en del af verden.

I Jammerbugt oplever vi ikke et dalende befolkningstal, men vi ser som så mange andre steder en flytning af befolkningen hen imod de større byer, især Aabybro, Pandrup og Biersted/Nr. Halne. Det betyder, at vi har været nødt til at tilpasse os ved at flytte præster fra den ene del af provstiet til en anden, og det er en lang og sej proces, som nu er ved at være på plads: I Fjerritslev-området var der i "gamle dage" 5 præster, nu er der 4; i Brovst-området var der i gamle dage 4 præster, nu er der 3½ - til gengæld er der i Aabybro 2 præster mod før 1½ og i Pandrup-området 4½ mod før 4. At regnestykket ikke helt går op, skyldes provstestillingen, som i den første tid efter kommunesammenlægningen i 2007 lå udenfor provstiet.

Det er ikke sjovt for et område at miste præster og skulle finde nye måder at være kirke på med færre ressourcer end før – men det dur heller ikke at have for få præster de steder, hvor befolkningen

samles, så det har været et langt og sejt træk, men det skulle gerne betyde, at vi står bedre rustet til at møde de udfordringer, som vi møder i hverdagen.

Kirken som levende sten – det kirkelige arbejde

For Folkekirken er jo mange steder blevet en mere naturlig del af lokalsamfundet, end vi måske var det en overgang. Der er gang i samarbejdet med borger- og idrætsforeninger, og kommunen vil også gerne være med, f.eks. i samspillet med Folkekirkens Familiestøtte om hjælp til udsatte familier.

Der har vi så i Jammerbugt set en nødvendighed i at udvide det diakonale arbejde, så vi sideløbende med deltagelsen i Folkekirkens Familiestøtte også har oprettet vores egen lokale Familiestøtten i Jammerbugt, fordi vi på den måde har fået mulighed for at hjælpe endnu flere børn, bl.a. i samarbejde med Røde Kors og institutionen "Ønskeland".

Samtidig er der rundt om i provstiets mange sogne god gang i forskellige tiltag som babysalmesang og børnebongo og minikonfirmanderne er stadig en succeshistorie, selv om skolereformen gør det lidt mere problematisk end før. Der holdes gospelarrangementer og lejre for konfirmander, vi arrangerer endnu en gang "Luthers Nøgle" efter kæmpesuccesen i 2017 på Børglum Kloster, og der er snart ikke tal på de sogneaftner og ældre/seniorarrangementer, der holdes i alle ender af provstiet.

Sommerkoncerter samler mange tilhørere i turistlandet, og salmestafetter løbes i gang, mens der øver til børnemusicals og krybbespil – til gengæld mangler der måske tiltag for småbørnsfami-

lier og forældre med større børn? Og måske for singler, men det er flere steder under overvejelse, så måske er der også en bevægelse i gang her.

Og så er der jo diakonien – sorggrupper er der altid brug for, også gerne flere end nu; Kamillus og hospice har brug for støtte, og der er altid nogle, der falder igennem samfundets sikkerhedsnet og som også kan have brug for en hjælpende hånd. Asylansøgere, flygtninge og migranter skal heller ikke glemmes: også her er der nok at tage fat på, så der er ingen fare for, at vi bliver arbejdsløse lige med det samme!

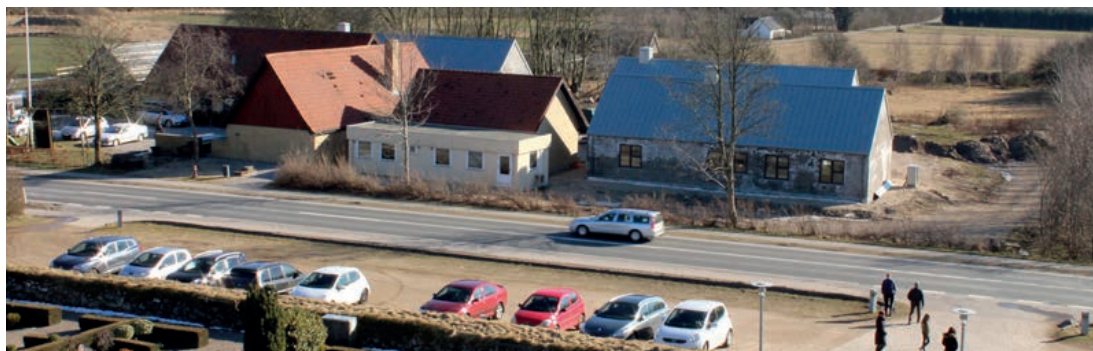
Kirken som mursten

At være Folkekirke og menighed i Danmark er også et spørgsmål om bygninger og om at forval-

te en betroet opgave, nemlig at passe godt på de gamle bygninger, vi har fået overdraget fra vore forfædre og som vi gerne skulle aflevere til vore efterkommere. Og det handler også om at sørge for, at vores tjenesteboliger er i forsvarlig stand, så de præster, der skal bo i dem, også har en rimelig bolig for både sig selv og familien.

Ja, i en periode, hvor det kan være mere end svært at tiltrække præster til et område som Jammerbugt, er det måske ekstra vigtigt at være opmærksom på, hvordan vi gør det attraktivt at være præst her, så vi både kan få ny præster hertil og holde fast på dem, vi har!

Derfor er vi i gang med en løbende modernisering af præsteboligerne, og ind imellem griber det lidt mere om sig, end det egentlig var planen...

Bierstedt præstegård under opførelse.

Bierstedt nye præstegård.

PERSONALIA

Ændringer

Frans Rossing Andersen udnævnt som sognepræst i Aaby sogn 100% fra 1. september 2018. Frans Andersson var fra 2016-18 ansat med 50% i Aaby og 50% som bistanstandspræst for provsten i Jammerbugt provsti.

John Kristensen overgår pr. 1. september 2018 til også at være bistanstandspræst for provsten i Jammerbugt provsti sideløbende med den hidtidige funktion som sognepræst (kbf.) i Lerup-Tranum-Koldmose og asylpræst i Aalborg Stift, idet det forudses, at arbejdsbelastningen som asylpræst aftrappes i forhold til det faldende antal asylansøgere.

Gjøl Præstegård indenfor.

I Biersted er der bygget ny bolig og konfirmandstue, fordi der var gået skimmelsvamp i de gamle bygninger, og det viste sig ikke at være muligt at få bugt med den plage uden at bygge nyt. De nye rammer for både præst og menighed er netop taget i brug, og resultatet kan alle parter kun glæde sig over!

Præstegården på Gjøl har i en rum tid trængt til nyt tag og lidt opfriskning – også her viste det sig, at projektet blev lidt mere omfattende end som så, for det endte med en totalrenovering af det smukke gamle hus fra 1898. Efter at have været genhuset i nogle måneder, er præstefamilien nu flyttet ind i et topmoderne hus, som samtidig passer ind i det miljø, den i sin tid er bygget i – også her må vi sige, at resultatet er blevet rigtig godt.

Så nogle steder bygges der nyt, andre steder renoveres det gamle – og så er der jo den tredje mulighed, som er blevet valgt i Ingstrup, hvor det også viste sig, at den smukke gamle præstegård desværre ikke var slet så skøn at bo i. Også her viste svampeangreb, at det ikke altid er så ligetil at have store gamle huse i vores nuværende klima, og efter mange overvejelser om renovering eller nybygning, blev valgt et helt tredje: der er købt et parcelhus som ny præstebolig, mens konfirmandstue og kontor fra den gamle præstegård bevares og resten rives ned. Det var et nødvendigt kompromis, fordi der jo også skal være plads til andet: Vester Hjermitslev Kirke skal næste år have nyt blytag, og der er en to-tre kirker, der står foran omfattende restaureringer, så det er ikke altid mu-

PERSONALIA Ændringer

*Benthe Kleon Jeppesen
overgår 1. september
2018 til en stilling som
50% sognepræst (kb.f.)
i Vedsted (som hidtil)
og 50% sognepræst i
Jetsmark i stedet for som
tidligere 50% i Aaby.*

*Gjøl Præstegård
efter renovering.*

ligt at vælge den løsning, vi egentlig helst ville – slet ikke indenfor den tidsramme, der nu engang er. For der er jo også sognegårde, der trænger til at blive bygget eller udvidet – Jetsmark og Aaby især, og der er den almindelige vedligeholdelse af alle de andre bygninger, vi har i vores varetægt.

...og som jord?

Ja, for kirkegårdene er jo også en del af vort ansvarsområde – endda et vigtigt område, fordi vi er begravelsesmyndighed og her i Jammerbugt (og mange andre steder) har monopol på kirkegårdene. Og selve driften af kirkegårdene er i disse år under pres, fordi begravelseskulturen ændrer sig: Jordbegravelser erstattes af bisættelser, og almindelige gravsteder nedlægges derfor i stor stil. Det er ikke bare et spørgsmål om kirkegårdenes økonomi, men også i høj grad om kirke-

gårdens kultur og udseende. Hvordan indretter vi fortidens kirkegårde efter nutidens skikke – og hvordan sikrer vi dem, så de også i fremtiden kan være ramme om vore døde og de minder, vi har sammen med og om dem?

Skal vi samle gravstederne og udlægge resten af kirkegården i græs? Skal vi indrette skovkirkegårde eller parker eller legepladser, så børnefamilier også kan finde sig tilrette? Hvad med de mange ny-danskere fra andre kristne kirkesamfund med andre begravelsesskikke – og hvad med mennesker fra helt andre trossamfund? Kan og bør vi ikke også finde plads til dem på vore kirkegårde, såvel som i samfundet i øvrigt?

Og mon ikke nogle af dem bliver en del af vores kirke også?

Der er nok at tænke over og nok at tage fat på – der er i hvert fald ingen fare for, at vi kommer til at kede os i Folkekirken i de næste mange år!

Rebild Provsti

Af provst Holger Lyngberg

Der fortælles
i Thise kirke.

Alterparti Erik Heide
- Selde kirke.

PERSONALIA Fratrådte

Sognepræst Ingeborg
Bruun Sebbelin, Øster
Hornum- Veggerby
pastorat. Pr. 1. august
2018 bevilget afsked
efter ansøgning.

Sognepræst Kristoffer
Garne, Aarestrup-
Haverslev og Øster Hor-
num-Veggerby pastora-
ter. Pr. 1. august bevilget
afsked efter ansøgning.

Året, der gik for pilotprojekt "Kirken på landet" i Rebild Provsti

Efter sidste års præsentation af pilotprojektet blev der nedsat en styregruppe, som analyserede de ønsker, som var fremkommet på det første stormøde. Dette mandede ud i 5 overordnede temaer, som dannede ramme for 5 arbejdsgrupper, som med konsulentbistand fra kirkefondet skulle arbejde fremad mod at kunne præsentere forslag om nye tiltag til gavn for hele provstiet.

De 5 grupper havde følgende temaer: diakoni, børn-unge, menighedsråd og økonomi, det kirke-
lige liv og gudstjenesten.

Undervejs blev gudstjenestegruppen nedlagt, mens de øvrige fire på den afsluttende visionsdag kunne præsentere konkrete ønsker om nye tiltag. Arbejdsformen for grupperne var vidt forskellig, dels skulle man lige finde hinanden og dernæst finde nogle helt konkrete emner, som kunne danne fælles fodslaw for gruppen. Der blev endvidere arrangeret flere udflugter til naboprovstier, for at få

inspiration og indsigt i hvorledes man andre steder takler udfordringerne ved at være kirke på landet.

Især gjorde vores besøg på Salling stort indtryk. Her blev vi budt velkommen af provst Susan Aaen, som fortalte om, hvilke arbejdsområder man med fordel kan samarbejde om på tværs af grænser, og så hvad der beforder eller hindrer samarbejder.

Salling provsti står som landprovsti over for store udfordringer med de mange kirker, vigende befolkningstal og dermed også anstrengt økonomi.

Også besøget i Ommersyssel storpastorat mellem Hadsund og Randers satte tankerne i gang:

Her havde biskoppen i Aarhus skåret præstebevillingen fra 5 til 3,5 præst til fordeling mellem 12 kirker og 9 menighedsråd. I stedet for at følge biskoppens forslag til ny fordeling mellem sognene, havde man selv taget udfordringen op og skabt et samarbejde om de 12 kirker, fælles kirkeblad, de 3,5 fælles præster, et nyt kirkecenter og en hel ny måde at være kirke og præst/sogn og menighed på. Da vi besøgte storpastoratet, var alt endnu i sin vorden. Derfor vil vi gerne besøge dem igen om et par år og høre, hvordan det går, og hvilke erfaringer de har høstet. Det sidste besøg, som vi var på, var en aftentur til Vester Hassing, hvor vi fik inspiration til fælles kirkegårdsdrift, nyindretning/fremtidssikring af kirkegårde og samarbejde mellem organister. Fælles for alle udflugter skal siges, at vi alle steder mødte ildsjæle, både fra menighedsråd og ansatte – og der er ikke noget så inspirerende som at møde ildsjæle der brænder for deres sag.

Den 21.april holdt vi visionsdag for projektet – hvordan gør vi vore ideer til virkelighed? Dagen bød på præsentation af gruppernes arbejde, deres konkrete ideer, samt kalkulation på økonomien for de nye tiltag. Samlet blev der sendt en ansøgning videre til provstiets budgetudvalg om at få tildelt 350.000kr i det kommende budgetår.

Nu glæder vi os til det kommende år hvor økonomien er på plads til at sætte nye skibe i søen.

Fællesannoncering

Som et nyt tiltag i Rebild provsti begyndte vi i marts 2018 med fællesannoncering i Vores Avis som dækker hele provstiet. Titlen på siden er naturligvis "Vores Kirker". Der har været en meget positiv opbakning til siderne, og det giver en flot oversigt over, hvor mange tilbud kirken i Rebild provsti har. Flere har også givet udtryk for, at denne form for annoncering giver menigheden mod på at søge ud over egne sognegrænser.

Tanken har ikke været at spare annonsekroner, selv om det vel på længere sigt måske viser sig, at det er det, vi gør. Den egentlige tanke har været at formidle en samhørighed i provstiet og en lyst til at "krydse sognegrænser".

Når valget faldt på Vores Avis, er grunden den enkle, at denne ugeavis som den eneste omdeles til samtlige husstande i provstiet.

The screenshot shows the homepage of 'Vores Kirker', a website for the Rebild Provsti. The header features the title 'Vores Kirker' with a green map of the region. Below the header, there are several sections: 'Ugens tekst' with a quote about the sun and Holy Spirit, 'Frikirkegudstjeneste i Grynderup pinsedag', 'Kirkens fødselsdag fejres pinse-dag i Torup', 'Bog-reception for GUDS ORD OG GRUNDVIGS STEMME', 'FRILUFTSGUDSTJENESTE I GRAVLAV', and 'SPAGHETTIGUDSTJENESTE'. Each section includes details about the event, such as time, location, and contact information. At the bottom, there is a link to 'kontaktoplysninger på præst og menighedsråd samt lokalkalender på www.sogn.dk'.

PERSONALIA Tiltrådte

Sognepræst Bodil Nørager

Pr.1. august 2018
ansat som sognepræst i
Isenvad og Fonneshæk
pastorater.

Sognepræst Kenneth Berg er pr. 1. september 2018 ansat som sognepræst i Øster Hornum-Veggerby pastorat Kenneth Berg kommer fra en stilling som præst under DSUK i Toronto, Canada.

Lidt om, hvordan det er at holde gudstjeneste i en nedlagt kirke Den 27. august 2017

Op mod jul i 1907 stod Støvring kirke færdig, og den 22. december 1907 blev kirken indviet og det første barn døbt der.

Samtidig toges Buderup kirke ud af brug, og efterhånden blev den tømt for alt indhold, så den

til sidst kun rummede de to første og væsentligste genstande fra kirkens opførelse: Døbefont og alterbord.

Ikke siden da er der – ikke officielt i hvert fald – holdt gudstjeneste i rummet, ej heller er der gennemført kirkelige handlinger dér.

Kunstudstillinger og lignende kulturarrangementer er det blevet til i de forgangne år.

Nationalmuseet først og siden Kulturarvstyrelsen har haft ansvaret for bygningen, mens Støvring menighedsråd trofast har passet kirkegården.

I jubilæumsåret 2017 valgte arbejdsgruppen for fejring af reformationen at søge om tilladelse til at låne det gamle kirkerum, så vi kunne holde en ”rå” reformationsgudstjeneste helt og aldeles efter kirkeritualet af 1537/39 i et ”råt” og beskedent kirkerum uden varme, uden lys, uden bænke, uden nogen form for udsmykning.

Som hjælp til fællessalmerne havde vi hyret fire dygtige sangere: Marianne Klausen, Aars, Anne Verdelin, Aars, Morten Porsborg Rasmussen, Halkjær samt Mikael Leth, Aalborg.

Det var en ganske særlig oplevelse ”at tage kirkerummet tilbage til gudstjenestebrug og klæde det på til messen”. Læren er ganske enkelt denne:

Meget skal der ikke til, for ordet og musikken i fællesskab skaber rummet om til kirke.

Efter gudstjenesten lød det fra en af kirkegængerne: Ja, meget har vores gudstjeneste nu ikke forandret sig siden Luthers dage! Den bemærkning er jo værd at tage med ind i debatten folkekirkens fremtidige gudstjenester.

*Højhedens Gud, som kom herved
i ringhed klædt!*

*Lovsangen er din rettighed,
hvor du er stedt.*

*Sorgen er dyb i Zions stad,
gør med dit smil den sjæleglad!
Da skal din pris den udsjunge.*

Grundtvig 1864

*Inger Margrethe
Andersen og
Holger Lyngberg i
Buderup Kirke;*

*De fire sangere
i Buderup Kirke.*

*Menigheden i
Buderup Kirke.*

*Nadverbrød på alteret i
Buderup Kirke*

*Gudstjenesten i Buderup
Kirke er slut*

Sydthy Provsti

Af provst Line Skovgaard Pedersen

SYDTHY PROVSTI – NATUREN OG MENNESKET OG FÆLLESSKABET

Af provst Line Skovgaard Pedersen

Der blæser friske vinde i Sydthy, både helt bogstaveligt og i kirkelig sammenhæng. Der tænkes tanker og udvikles idéer og nye tiltag afprøves. Særligt er der to områder, der tiltrækker sig fokus i de enkelte menigheder og i fællesskabet i provstiet, nemlig diakonien og naturbrugerne. På provstiplan er der afsat præstekræfter til det diakonale arbejde med en 25% funktion tilknyttet sognepræsteembedet i Bedsted-Grurup. I det følgende fortæller Agger Menighedsråd og Snedsted Menighedsråd ved formand Preben Dahlgaard, sognepræst Iben Bager Sjødahl og leder af Café Værestedet Lotte Enghusen om arbejdet i sognene med at udvikle pilgrimsture og et social værested.

PILGRIMSMENIGHED I AGGER COLD HAWAII

Af Agger Menighedsråd

Nok er Agger et lille sogn med kun 346 indbyggere, men trods sin lidenhed er der 20 foreninger i sognet, foreninger som menighedsrådet søger et øget samspil og samarbejde med for at favne så bredt som muligt. Men vi søger også at sætte nye aktiviteter i gang, der sætter kirken i centrum.

Et af disse nye tiltag er således pilgrimsvandring. Agger Sogn er porten mod syd ind til Nationalpark Thy, og mod øst ligger vores store nabosogn Vestervig – med den store treskibede klosterkirke og Skt. Thøgers helligkilde, der har været genstand for pilgrimsvandring. Menig-

hedsrådet har her i sommer således arrangeret to pilgrimsvandring.

Den første tur tog udgangspunkt i historien omkring helligkilden ved Vestervig kirke – hvortil pilgrimme har valfartet igennem flere hundrede år ved Sct. Hans. Sagnet siger, at kilden opstod der hvor Sct. Thøger havde lagt sig til hvile efter at han var kommet i land ved Aggers kyst. Pilgrimsturen var en aftentur i den lyse midsommer aften og nat hvor man kl. 20:00 begyndte med en kort aftensang i Vestervig kirke, hvorefter turen gik ned forbi Skt. Thøgers kilde, hvor vandrerne fik en kort fortælling om kildens historie. Derfra gik turen videre imod Agger kirke med et ophold på Vandrerhjemmet i Tåbel, hvor der blev serveret suppe. Turen sluttede i Agger Kirke med en midnatsmesse, viet til Lysets fader kl. 23.30. Turen er på syv kilometer.

Den anden pilgrimsvandring gik fra Stenbjerg til Agger i alt 20 kilometer. Vandrungen begyndte ved Agger kirke, hvor deltagerne blev fragtet med bus til Stenbjerg Kirke, hvor stedets sognepræst, Ivan Tabrizi, holdt en kort andagt. Derfra gik turen via redningsvejen igennem Nationalpark Thy, over Lyngby, hvor der var frokost og underholdning med ”Uggis kvintet”. Herefter videre til Lodbjerg Fyr, hvor Menighedsrådet serverede kaffe og kage. Her sluttede nogle flere pilgrimsvandrere sig til, og turen gik så mod Agger Kirke hvor vores sognepræst holdt en andagt. Som afslutning på turen var der middag på Aggers nye restaurant, Agger Darling, med ”Himmelske retter.”

Ruten mellem Stenbjerg og Agger byder altid på spændende vejrlig.

Begge ture var godt besøgte og fremover ligger det fast, at de vil foregå henholdsvis lige omkring Skt. Hans og i uge 34.

ET VÆRESTED BLIVER TIL...

*Af: Lotte Enghusen (daglig leder),
Preben Dahlgaard (menighedsrådsformand).
Iben Bager Sjødahl, sognepræst (red.)*

Café Værestedets tilblivelse

Da jeg (sognepræsten, red.) startede som præst i Snedsted, gjorde menighedsrådet sig allerede tanker om, at man gerne ville lave en mere organiseret menighedspleje. Man havde ønskerne, men havde ikke fundet formen endnu. Da vi så i slutningen af 2016 fik en henvendelse fra en beboer i byen, der efterspurgte et samlingssted, hvor sårbare borgere kan mødes, skred vi til handling, og Café Værestedet åbnede i september 2017.

Vi har forsøgt at skabe de indledende rammer til et hyggeligt, afslappet og socialt sted – som i bund og grund er for alle. Et sted, hvor vi kan mødes som det vi i bund og grund er: nemlig men-

nesker sammen. Lotte Enghusen blev ansat som daglig leder, hun sørger for, at huset hænger sammen, drager omsorg for brugerne og er primus motor bag aktiviteterne. Deri er hun godt hjulpet af frivillige, af brugerne selv - og har menighedsrådets diakoniudvalg som baggrundsstøtter.

Daglig leder Lotte Enghusen fortæller:

Café Værestedet i Snedsted blev indviet d. 12. september 2017, som et stof-, røg- og alkoholfrit sted, hvor alle voksne over 18, der har behov for et fællesskab, kan komme. Alle bliver set og taget alvorligt som menneske, og alle er velkomne. Det er der i øjeblikket 15-20 brugere, der benytter sig af. Man skal ikke visiteres, hvilket betyder, at man kan komme direkte ind fra gaden.

Café Værestedet har til huse på Hovedgaden i Snedsted. Her er god plads, og lokalerne er indrettet med genbrugsmøbler i hyggelig og hjemlig stil. I Værestedet følger vi årets gang og fejrer højtiderne med de traditioner og skikke, som er forbundet med disse. I forbindelse med højtider og forskellige traditioner i byen deltager vi også i de

PERSONALIA Tilrådde

Line Skovgaard
Pedersen, Provst for
Sydthy provsti,
sognepræst Hurup-
Gettrup-Helligsø
pastorat. Tilrådt
pr. 1. februar 2017.

planlagte aktiviteter. I forbindelse med sommerfesten og juleoptøget i byen holder vi åbent hus.

Vi tilbyder bl.a. følgende aktiviteter: Sang, historielæsning, diverse spil, forskellige hobbyting, gåture, udflugter. Desuden fejrer vi brugernes fødselsdage med kage og fødselsdagssang. Vi udgiver endvidere et programhæfte 2 gange om året, som er spækket med aktiviteter både inde og ude af huset.

Til stedet er der knyttet et par frivillige, som er med til at drage omsorg for brugerne.

Den daglige gang i Café Værestedet:

Café Værestedet er kommet godt fra start. I det år, der nu er gået, har der været stor opbakning til alle aktiviteter.

Vi forsøger at lave vore egne traditioner. I skolerens efterårsferie inviterer vi børn og børnebørn med i Værestedet, og så serverer vi lagkage. I forbindelse med Mortensaften vil vi lave vores egen dessert dag, og i december måned klippes julepynt og pyntes op i Værestedet. Vi holder også en lille julefrokost for brugerne. Den sidste åbnings-

Café Værestedet åbnede
12. september 2017.
Daglig leder Lotte Eng-
husen (i den røde jakke)
byder velkommen,
initiativtager Line
Gudbergsen (til højre)
klippede snoren og
inviterede indenfor.

dag før jul ønsker vi hinanden god jul med alkoholfri hvid gløgg, æbleskiver og julesmåkager, synger sammen og spiller pakkespil. Desuden deltager vi i julekoncerten i Snedsted Kirke, samt Lucia optog i Sognegården. December måned er en fantastisk hyggelig tid, hvor der er lagt op til hygge og socialt samvær.

Den første åbningsdag i det nye år er der Nytårskur med et festligt pyntet bord, og så nydes der kransekage og saft, mens vi ønsker hinanden godt nytår og synger "Vær velkommen, Herrens år".

Vi har været på flere ture ud af huset. Sidste år var vi på juletur til Frilandsmuseet Hjerl Hede. Museet var levendegjort, og man forberedte julen og viste den frem som i gamle dage. Det var en dejlig tur, som alle nød.

Andre udflugter foregår i det lokale: Vi har været på besøg i "Bio Lopper" i Snedsted, en genbrugsbutik, som har til huse i den gamle biograf. Her fik vi serveret kaffe og kage i de gamle biografstole, som man har bibeholdt i lokalet. Desuden har vi været i Vorupør og spise fiskefrikadeller i Madpakkehuset, samt været i Nørhå fiskepark med kaffekurven. Vi har også besøgt Snedsted Kirke, hvor graveren fortalte om kirkens historie, samt viste os rundt på den smukke og kirkegård.

Vi har ligeledes haft besøg af sognets minikonfirmander til fælles hyggedag, noget vi ser frem til at gøre til en tradition.

Nogle af Café Værestedets brugere, som er særligt interesserede i lokalhistorien i Snedsted, har lavet en fortegnelse af bygningsregistrering, hvor en del af byens huse er blevet beskrevet med de erhverv, som var der. Årstallet er 1935.

Flere strikkeglade damer er i gang med at strikke dåbsklude med kristne symboler til Snedsted kirke. Dåbskluden er en fin gave fra kirken til dåbsbarnet.

Vi har været heldige at få en masse bøger foræret. Så derfor kan man nu som noget nyt låne bøger i Café Værestedet i vores nye "Boghylde". Ideen med boghylden opstod som en tanke om at skabe et fælles sted i Snedsted, hvor litteraturrelskere og andre kan finde en god bog, samt tale med andre om sine læseoplevelser.

Nogle af brugerne er i gang med at tegne og male akvareller. Andre spiller brætspil, kort, skak og bob, mens andre laver håndarbejde. Der er en god stemning, huset syder af aktivitet, og snakken går lystigt.

Café Værestedet holder åben hver onsdag eftermiddag fra kl. 14.00-17.00

Der udover holder vi åbent i forbindelse med arrangementer ved højtider, traditioner i byen – og ved diverse udflugter.

Der kan købes kaffe/te med brød for 10 kr. I vintermånederne kan brugerne købe en portion suppe for 10 kr. den sidste onsdag i hver måned.

Adresse: Hovedgaden 14, 7752 Snedsted.

I Café Værestedet tilbyder vi:

- Socialt samvær med andre
- Omsorg
- Et fristed
- Få en snak med ligestillede
- Være anonym – vi har tavshedspligt
- Være med til at få stedet til at køre
- Komme som du er og bare være her
- Deltage i vores aktiviteter
- Komme når du vil – der ingen mødepligt
- Respekt for din livssituation
- Plads og opmærksomhed
- Være med til at forsøge at opbygge dit sociale netværk
- Opleve sjov og humor – gøre hverdagen lysere
- Lytte og blive lyttet til.

PERSONALIA Tiltrådt

*Else Kaag Bjerg
Sognepræst Bed-
sted-Grurup sogn,
Diakonipræst Sydthy
provsti. Tiltrådt pr.
1. september 2018.*

Thisted Provsti

Af provst Mariann Amby

I år har vi valgt at bringe et par solstrålehistorier fra folkekirkeens dagligdag i Thisted Provsti

Skole-Kirkekonsulent, Svende Grøn, besøger mange skoler i løbet af året. Nedenfor fortæller han om et besøg i 3. klasse på Sjørring Skole. Hillerslev-Kåstrup Menighedsråd glæder sig over en stor gave fra et sognebarn, - en gave som vil gavne kirkelivet i sognet i mange år frem, beretter sognepræst Benne Holwerda.

EN SKÅL FOR FÆLLESSKABET, DER ALDRIG VIL DØ

Af Skole-Kirke konsulent Svende Grøn

Borde og stole har skramlet højlydt, så stilheden næsten virker uvirkelig. Eleverne sidder forventningsfulde, for vi har stemt sindet til højtidelighed ved at forberede os: skære æg og figenpålæg, bryde knækbrød, blande saftvand og dække bord. Nu er vi klar til at spise den fortælling, som er blevet fortalt gennem tusindvis af år over hele verden; og nu altså også i Thy.

Vi er i 3.A på Sjørring skole nogle kilometer vest for Thisted en råkold februar dag. De tyve elever og deres lærer deltager i et af Skole-kirke-samarbejdets projekter: Det jødiske påskemåltid. Fortællingen om den modvillige Moses, der i landflygtighed møder sine fædres Gud i en brændende tornebusk, der sender ham hjem til Egypten for at befri sit folk, trækker tydelige spor gennem historien. Derfor giver det mening, at eleverne oplever fortællingen så intenst, at den bliver en del af deres forståelse af kristendommen.

Oplægget til spisningen af det jødiske påskemåltid er selvfølgelig beretningen om flugten fra Egypten, men det har også handlet om at se helt tilbage til skriftreligionernes fælles udgangspunkt i Abraham-fortællingen. Tidernes religionskrige og konflikter kan ikke skygge for det faktum, at vi hænger sammen; og der er næppe noget stærkere bånd mellem mennesker, end det bånd der knyttes af fælles fortællinger.

Helt ifølge traditionen spørger den yngste elev: "Hvorfor skal vi spise dette måltid!" og skole-kirke-konsulenten "leger" far for hele flokken og forklarer, at vi spiser for at mindes dengang Gud befriede os fra slaveri og undertrykkelse.

Med et par mundfulde saft i bægeret, løfter vi glasset og siger påskemåltidets første skål: "Fordi vi ikke længere skal være slaver!" Stilfærdigt deles måltidets to første smagsindtryk rundt. Man må gerne mærke og dufte, men ikke smage. Det er svært, men eleverne hjælper hinanden med at vente, til alle er klar. Og så løfte den yngste rucola-bladet og spørger: "Hvorfor skal vi spise det her?" Vi skal spise bitre urter, og her er rucola et godt bud, og det skal minde os om vores bitre skæbne som slaver. De putter bladet i munden, tygger på det og pludselig smager det stærk. Vi har aftalt, at man ikke tager noget ud af munden igen, så de sluger det, og vi fortsætter hurtigt med figen-stangen, frugtkomponenten, der er sød og lækker og minder lidt om den ler, vi æltede med vore bare slave-fødder.

I løbet af måltidet smager vi på tårene, vi græd under slaveriet. På ægget, som egypterne ikke

måtte spise. På lammet, der opfrede sig for vores skyld, så vi fik lammeblod til at smøre på dør-stolperne, så dødens engel gik forbi i den skæbnesvangre nat, hvor alle egyptiske huse genlød af sørgende forældres råk og gråd. Det vigtigste tidspunkt er, når brødet brydes og den tredje skål skal drikkes. Ifølge traditionen er det denne skål, som Jesus forvandlede til nadveren, og derfor lyder det højtidelige skål da også: ”Fordi vi er et fællesskab, der aldrig vil dø”.

Når vi er færdige, rydder vi op, sætter borde og stole på plads og taler om, hvad vi lige har oplevet og spist. Det er imponerende, hvor præcist og detaljeret eleverne husker fortællingen. Det er næsten, som om de selv har været med til at flygte fra slaveri og undertrykkelse. Det er næsten som om, de har ligget søvnløse i den lange nat og lyttet til dødens engel, der går forbi de blodstænkede døre og mærket lettelsen og håbet.

Når skole og kirke samarbejder, bliver det til glæde og gavn for begge. Samarbejdet står stærkt i Aalborg Stift, hvor vi på utallige måder finder mødesteder mellem kirkens og skolens verdner.

EN GANSKE SÆRLIG GAVE: ET NYT ORGEL TIL HILLERSLEV KIRKE

Af Benne Holwerda,

Sognepræst Hillerslev-Kåstrup-Sennels

I december 2015, ganske få dage før jul, fik jeg en henvendelse fra Magnus Kortegaard, dengang bosat i Sennels. Magnus er vokset op i Hillerslev; hans mor gjorde rent i kirken i sin tid, og så var Magnus tit med hende på arbejde. Som skoledreng hjalp han Hillerslev kirkes daværende graver; når der skulle kimes stod Magnus oppe i tårnet med en hammer og kimede julen og andre højtider ind. Derfor har Hillerslev kirke en særlig plads i Magnus' hjerte. Nu var han kommet op i

årene, og ønskede at give ”en bitte skilling” – som han udtrykte det – til kirken i Hillerslev; han ville gerne høre, om menighedsrådet eventuelt havde nogle ønsker.

Menighedsrådet havde lige holdt møde med orgelkonsulent Jens. Chr. Hansen, Viborg, da orgellet efterhånden virkelig trængte til en istandsættelse. I forvejen havde rådet længe haft et ønske om restaurering og udvidelse af det eksisterende orgel, da det både var slidt og for lille i forhold til kirkerummet, men det lykkedes aldrig at finde økonomi til det. Jeg nævnte orgelprojektet som mulighed, og det syntes Magnus godt om, og det kunne ikke gå for stærkt. Lille juleaften fik jeg lov at køre Magnus til Thisted for at mødes med hans bankrådgiver og hans advokat, hvor han bad dem om at udstede et gavebrev. Gavebrevet blev underskrevet i Magnus' hjem i februar 2016

*Det nye Frobenius-orgel
i Hillerslev Kirke.*

Foto: Benne Holwerda.

*Thisted Provsti afholdt fælles friluftsgudstjeneste i Christiansgave i Thisted 2. pinsedag.
Foto: Lene Dahl.*

mens menighedsrådet var til stede; det var på 1,5 millioner kroner. Orgelkonsulenten anbefalede, at menighedsrådet nu gik efter et helt nyt orgel, og det så Magnus også helst.

Jens Chr. Hansen tog os med på en studietur gennem Jylland, hvor vi besøgte og hørte fem orgler, bygget i nyere tid af forskellige orgelbyggere. Derefter blev tre firmaer valgt til at lave et tilbud. Frobenius' tilbud blev valgt og orglet bestilt. Desværre fik menighedsrådet afslag fra alle fonde, som har tradition for at give til dansk

orgelbyggeri, men provstiet gjorde det muligt at låne restbeløbet. Det nye orgel med 14 stemmer blev indviet Palmesøndag 2018, under Magnus' overværelse. Det har mærkbart løftet fællessangen og gudstjenesten. Det gamle orgel blev restaureret og genopstillet i den noget mindre kirke i Hampen, og spiller allerede igen, til stor glæde for menigheden dernede.

Magnus, som var enebarn, købte som 26-årig et landbrug, og giftede sig senere med Johanne, en landmandsdatter fra Skinnerup, som også var

enebarn. Johanne døde i 2013, og Magnus bor dags dato på et plejehjem; de efterlader sig ingen børn. Menighedsrådet er dybt taknemmelig for den gave, Magnus har givet; den får stor betydning for kirkelivet her i Hillerslev og i mange generationer frem.

Friluftsgudstjeneste 2. Pinsedag

Gennem efterhånden en halv snes år, har Thisted Provstis præster og menighedsråd holdt fælles friluftsgudstjeneste 2. pinsedag. I år afholdt vi

gudstjenesten i Christiansgave, en bypark midt i Thisted by, som gennem de seneste par år er blevet fornyet.

Alle sejl var sat til, og det store banner med en pinsedue med en grøn kvist i næbbet, fungerede som altertæppe, der understøttede dagens tema og prædiken.

Flere præster, fire kor, mange frivillige fra FDF, spejdere og menighedsråd var involverede. Mere end 500 kirkegængere havde fundet vej til Christiansgave, hvor vejret var med os. Kun parkens fugle blev lidt forstyrrede i deres "normale fugleliv", men de affandt sig med dagens uro og skræppede lystigt med under både korsang og fællessang. Det blev en dag, som mange, store som små fra hele provstiet, vil huske med glæde, og som var med til at styrke fællesskabet blandt menighederne i Thisted Provsti.

Alle Kirker Synger

Thisted Provstis salmemaraton "Alle Kirker Synger" styrkede på samme måde fællesskabet over sognegrænser. Forløbet indledtes i marts 2016 med første salmesangsaften i Tilsted Kirke og blev afrundet med salmeforedrag "Salmebogen til hverdagsbrug" ved biskoppen sammesteds i maj 2018. Indimellem har der været månedlige salmesangsaftener rundt i provstiets kirker, hvor der er sunget et rigt udvalg af salmer fra verdens bedste salmebog, både gode, gamle kendte salmer og nyere forholdsvis ukendte salmer.

Mange deltog i salmesangen, og det gav mange glade sangere fra hele provstiet anledning til at besøge nogle af de kirker, der ligger tæt på, men som man alligevel aldrig tidligere lige har haft lejlighed til at kigge ind i.

PERSONALIA Tiltrådte

*Sognepræst
Unna-Pernille Gjørup
Jensen, Sjørring-Skjold-
borg Pastorat, fratrådt
pr. 31. maj 2018.*

*Sognepræst Asger
Hørving, Hunstrup-
Østerild-Hjardemål
Pastorat, fratrådt
med pension
pr. 30. juni 2018.*

Morsø Provsti

Af provst Mette Moesgaard Jørgensen

Hvert sogn/pastorat og præst løser opgaver og udfordringer i fællesskab. Sammen planlægges nye tiltag og drøftes, om der er aktiviteter, som skal ophøre, fordi opbakningen ikke mere er der. Sognene forandrer sig meget i disse år. Morsø provsti er et landprovsti med 33 kirker og 23 menighedsråd – det mindste sogn har 29 indbyggere og det største 9228. De tal har ikke forandret sig meget de sidste år, men langt størstedelen af de andre sogne mister indbyggere. Det kræver nytænkning og forandring, også i kirkeligt regi.

31 af kirkerne er middelalderkirker. Stolte og smukke står de i landskabet. Går man ind på kirkegården har de fleste af kirkerne udsigt til fjorden, som i middelalderen gav velstand til befolkningen. Som tak byggede de kirker – store kirker, som oftest blev smukt udsmykket.

I dag er kommunens økonomi – og dermed også kirkens – af en sådan beskaffenhed, at provstiuvalget primært prioriterer ”tag og fag” på middelalderkirkerne. Derfor skinner tårnet ikke altid hvidt på bakken eller ved indsejlingen. Men vedligeholdt bliver de, så de kan bruges i nutiden og stå til eftertiden. Derfor prioriteres økonomien også efter hvilke områder og kirker, der er mest i brug.

Der er 12 præster i Morsø provsti; 11 fuldtidsstillinger. Alle bor i embedsboliger, og provstiuvalget har prioriteret, at boligerne skal være tidssvarende, gode boliger. De sidste år er der blevet moderniseret, udbygget og istandsat, i håb om at vi kan fastholde præsterne og evt. tiltrække nye. Ved at restaurere de gamle boliger, viser man også, at vi fastholder kirkens tilstedeværelse i området.

*Sejerslev præstebolig
under renovering.
Fotos: Mette
Moesgaard Jørgensen.*

Dette år har vi restaureret Sejerslev præstebolig på Nordmors. Et smukt kompleks midt i Sejerslev by. Boligen er klassificeret som bevaringsværdigt men var utæt og meget slidt. Menighedsrådet overvejede, om man skulle bygge en ny bolig. Men det ville koste næsten det samme som at restaurere – og så valgte provstiudvalget at prioritere miljø og sammenhæng med kirken og boligens omgivelser. Boligen forventes at blive færdig til indflytning nov. 2018.

I hvert provsti er der opgaver, der skal løses i fællesskab og for hele provstiet. I Morsø provsti er der to præster, som hver har påtaget sig en opgave, som også dækker hele Aalborg stift.

SORGGRUPPEVEJLEDER OG SORGRÅDGIVER

*Af Trine Gjørtz, sognepræst (kbf.),
Sydmorspastorat*

Stiftets sorggruppevejleder

Sorg – og hvordan vi håndterer den – er kommet mere og mere i fokus i de seneste år. Og præsterne i Folkekirken står ikke alene i forreste række, når

mennesker rammes af sorg; de er også kompetente til at give de pårørende svar på de følelser, de står tilbage med.

Men for at kunne yde den mest kvalificerede hjælp besluttede biskop Henning Toft Bro i 2017 at udnævne en sorggruppevejleder som kan rykke ud, hvis præster eller menighedsråd ønsker råd og vejledning til f.eks. at starte sorggrupper i deres lokalområde.

Mine forudsætninger for at være sorgrådgiver for Aalborg Stift er – udover det daglige arbejde som sognepræst i Sydmors Pastorat, en coach uddannelse, en psykoterapeut uddannelse, samt det to-årige grundkursus i Sjælesorg på FUV – godt otte års intenst arbejde med at starte og udvikle sorggrupper på Mors. Det begyndte med sorggrupper for unge – inddelt i flere aldersgrupper, da unge kan stå med vidt forskellige forudsætninger, alt efter deres alder – og siden også for voksne.

Sorgrådgiver

Sidste år begyndte jeg på den uddannelse som sorgrådgiver, som Københavns Professionshøj-

PERSONALIA

Tilrådt

Christian Rønlev
Berwald, ansat som sog-
nepræst (kbk) i Sydvest-
mors pastorat
pr. 1.december 2017.

skole startede i samarbejde med Det Nationale Sorgcenter. På uddannelsens første hold var både sygeplejersker, socialrådgivere og andre faggrupper, der til daglig beskæftiger sig med sorg i forskellige aspekter, repræsenteret – og så jeg som den eneste præst.

Det har været en god oplevelse at kunne udveksle holdninger og erfaringer med personer med et andet udgangspunkt, og jeg fornemmede også, at der var stor imødekommenhed og interesse for at se på aspekter af sorg fra et teologisk synspunkt fra de andre. For mig at se er det en tydelig understregning af væsentligheden i, at vi som præster også er opmærksomme på værdien i at se bredt, når vi skal hjælpe mennesker i sorg; at vi har 'antennerne ude' – og at alle, f.eks. også i kommuner og andre fagpersoner, er – eller bliver – opmærksomme på præsten som en central og brugbar person, når det f.eks. gælder sorgbearbejdning.

Uddannelsen blev afsluttet umiddelbart inden sommerferien i år – og har været en givende og interessant rejse gennem de mange elementer i sorgrådgivning, hvor ikke mindst den teoretiske del har bidraget med mange input fra ikke mindst den nyeste forskning fra udlandet, hvor man er længere med at ramme sorgen ind og skabe det teoretiske grundlag for arbejdet. Og efter de mange års praktisk erfaring med sorgarbejde må jeg konstatere, at teori og praksis går rigtig fint hånd i hånd.

WHO – sorglidelse som diagnose

Diagnosen "Vedvarende sorglidelse" og "Kompliceret sorg", som netop er blevet en del af WHO's diagnosemanual var der meget fokus på, og hvad man end må mene om sorg som diagnose, så tror jeg at fremtiden vil vise at den kommer til at hjælpe de mennesker, der rammes af den invaliderende sorg.

Mit arbejde som stiftets sorggruppe vejleder er allerede i gang. Flere har på nuværende tidspunkt

henvendt sig, og jeg har været ude i stiftet for at undervise, give gode råd og have gode samtaler med kolleger og andre om, hvordan man bedst kommer i gang, så vi opleves som det mest relevante og naturlige sted at gå hen, hvis man har brug for at få håndteret den sorg, man oplever.

Jeg kan kontaktes for sparring og hjælp til opstart af sorggrupper i kirkeligt regi på 40 52 26 32.

PSYKOTRAUMATOLOG

Af Sogne- og beredskabspræst Peter Albek Noer

Som præst og medmenneske møder jeg ofte personer i svære livssituationer. Derfor er jeg taknemmelig over, at jeg i 2013-2017 fik mulighed for at tage en 1 årig tillægsuddannelse som psykotraumalog med støtte fra såvel Stiftsrådet som Beredskabsstyrelsen, hvor jeg som officer af Reserven løbende har samtaler og debriefing med indsatspersonel efter traumatiske arbejdsopgaver.

Som psykotraumalog er jeg trænet i at gå dybt i samtaler på tomandshånd mhp. at hjælpe ramte personer efter traumatiske hændelser til at tage vare på sig selv, så de kan få hverdagen til at fungere igen.

Samtaler på tomandshånd

Som præster kommer vi meget tæt på mange, som er ramt af traumatiske hændelser og står i svære livssituationer, og uddannelsen har givet mig rigtig gode redskaber til at hjælpe den enkelte til at håndtere sin hverdag på ny. Oftest kommer der underliggende ting frem, så den udløsende hændelse bliver anledning til også at få bearbejdet belastende hændelser fra fortiden.

Det er fantastisk at kunne hjælpe et andet menneske til på ny at få energi til at takle hverdagens gøremål og få fornyet livsglæde. Det kan være en fra menigheden, en kollega eller en tredje person.

Disse samtaler, der jo er omfattet af tavshedspligt, lever deres stille liv uden offentlig opmærk-

somhed, men uddannelsen får også afsmittende virkning på mit offentlige virke.

Faglig formidling til andre

Jeg vil gerne videreformidle noget af min erhvervede faglige indsigt, og i marts medvirkede jeg med indlæg på Landskursus for beredskabspræster. Desuden er der kommet flere aftaler om at holde foredrag/undervisning med fokus på emnet psykisk førstehjælp: Hvad kan vi gøre, når nogle af vore venner, familiemedlemmer eller andre rammes af traumatiske hændelser?

I forkyndelsen

Mit virke som psykotraumatolog får endvidere afsmittende virkning på min forkyndelse, hvor der er blevet endnu mere fokus på sjælesørgelige aspekter og menneskelivets udfordringer. Kristentroens styrke knyttes i endnu højere grad til det levede menneskeliv, så glæden over det kristne budskab bliver endnu større, for det bliver en hjælp til at levet livet, i en stærk bevidsthed om at vi kan leve med Guds Fred midt i livets udfordringer.

I grupper – i såvel organisatorisk arbejde som i undervisningen

Desuden er uddannelsen også en styrke i arbejdet med grupper. Det gælder naturligvis ved begravelsessamtaler, og andre samtaler i forbindelse med kirkelige handlinger. Men indsigten i gruppedynamiske aspekter hjælper også til at afkode nogle ting i undervisningssammenhænge, men bestemt også i organisatoriske opgaver i udvalg og bestyrelser.

Må alle gode kræfter blive bragt i spil til gavn for kirkelivet

Ligesom det er fantastisk at se et andet menneske få energi og livsglæde på ny efter traumatiske hændelser, synes jeg også at det er fantastisk,

at se alle i en gruppe få lov til at bidrage til at løfte den opgave gruppen er sat til i menighedsråd, stiftsudvalg, stiftsråd, samt øvrige udvalg og bestyrelser. Derfor forsøger jeg også i disse sammenhænge at bringe min indsigt fra uddannelsen i spil, så der forløses så stort et potentiale som muligt ved hjælp af medlemmernes kompetencer og ressourcer. Det glæder mig, når jeg kan være med til at få nogle af de ”stille” reflekterende folk til at åbne op og få lov til bidrage med det de kan. Ja, det glæder mig meget at se disse få rum til at være ildsjæle og bære med på det store, som er Folkekirkens anliggende. Vi har brug for en rig palet af gode platforme for at alle vore medlemmer får maksimal støtte og styrke gennem deres kristne tro. Lad os få alle gode kræfter bragt i spil til gavn for kirkelivet i pastorat, provsti og stift.

*3. klasserne fra M.C.Holmskolen i Nykøbing Mors danner kor til Kirkefestivalen i uge 35.
Foto: Per Bengtson.*

Frederikshavn kirkes alter og
altertavle malet af Michael Ancher.

Foto Niels Clemmensen

ISSN: 0107-5055 (trykt)
ISSN: 2246-6258 (online)